កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

INSTITUT BOUDDHIQUE

ឆ្នាំ ទី ២៩ លេខ១១ ខែវិច្ឆិកា ព.ស. ២៥០០ គ.ស. ១៩៥៧

កម្ពុជសុរិយា

ទស្សនាវដ្ដី ផ្សាយដំណឹងខាងសាសនា និងអក្សរសាស្ត្រ

បោះពុម្ពផ្សាយអំពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ផ្នែកសាសនា បញ្ជីរឿង ទំព័រ

–ពុទ្ធបិតុបរិនិព្វាន ព្រះមហា ធូ–សុទ្ធ រៀបរៀង ៩៦៣

–ពុទ្ធគុណ លោក ប៊ូ–ប៉ូ រៀបរៀង ៩៧៥

–សេចក្ដីពិចារណានៃពុទ្ធសាសនិកជនម្នាក់ . . . លោក រ៉ាយ–ប៊ុក រៀបរៀង . . . ៩៨០

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

–សុភាសិតឈាវ លោក រ៉ាយ–ប៊ុក ដកស្រង់រៀបរៀង ៩៧៣

–រឿងទេវន្ទះបស់អម្រិតក្សត្រី ម៉ុក (តមក) លោក ញ៉ុក-ថែម ពិនិត្យ ៩៨៧

–រឿងសាមពុក (តមក) ឧកញ៉ា នូ-កន ប្រែ រៀបរៀង ១០០៧

–រឿងហង្សឱត (តមក) លោក រ៉ាយ-ប៊ុក ប្រែ រៀបរៀង ១០១៨

ផ្នែកកំណត់នៃប្រវត្តិការណ៍

–ដំណើរទស្សនាការសហរដ្ឋអាមេរិកនៃព្រះតេជព្រះគុណព្រះពោធិវង្ស (តមក)
លោក ង៉ា-ទន់ រៀបរៀង ១០២៣

–ព្រះរាជដំណើរសម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ.ទៅកាន់កោះ សិរីលង្កា ក្នុងពិធីបុណ្យ
ពុទ្ធជយន្តិ (តមក) លោក រ៉ាយ-ប៊ុក រៀបរៀង. . ១០២៩

–សន្និសីទនៃ បណ្ឌិត-វិស្វាទ (អេភ្លិត) ធ្វើនៅ-ពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត (តមក)
លោក រ៉ាយ-ប៊ុករៀបរៀង ១០៣៦

–វចនានុក្រមសំស្ក្រឹត-ខ្មែរ (តមក) ព្រះមហា ប៉ាងខាត់ រៀបរៀង ១០៤៤

–សេចក្ដីផ្ដួចផ្ដើមអំពីទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយាឆ្នាំ ១៩៥៨

មួយឆ្នាំមាន ១២ សៀវភៅ ជាថ្លៃ ២៣០៛០០

KAMBUJASURIYA

Revue religieuse et littéraire éditée par
l'Institut Bouddhique

TABLE DES MATIÈRES

PARTIE RELIGIEUSE:

-Bouddhaparinibbana par Vén. *THOU-SOTH* 963
-Bouddhaguna par *M. BOU-PO* .975
-Réflexion d'un bouddhiste par *M. RAY-BUC* 980

PARTIE LITTÉRAIRE:

-Recueil de proverbes laotiens par *M. RAY-BUC* 983
-Histoire de Devanda de *M. MOK* (suite)
revue et corrigée par *M. NHOK-THEM* 987
-Histoire de Samkok (suite) traduit par *M. NOU-KAN* 1007
-Histoire de Zadig (suite et fin) traduit par *M. RAY-BUC* . . . 1018

NOTES ET CHRONIQUES :

-Voyage du Vénérable HUOT-TAT aux
U. S. A. (suite) par *M. CHEA-TON* 1023
-Voyage de Samdach Préah Upayuvareach à Ceylan lors de la fête du
Buddha Jayanti (suite et fin) par *M. RAY-BUC* . . 1029
-Conférence du Dr. RICHARD A. GARD au Lycée Buddhique
Preah Suramarit (suite et fin) par *M. RAY-BUC* . . 1036
-Dictionnaire khmèr-Sanskrit- (suite) par Vén. *PANG-KHAT* . . . 1041
-Avis de la Revue Kambujasuriya 1958.

Prix d'abonnement annuel (comprenant 12 numéros): 230$00

ផ្នែកសាសនា

ពុទ្ធបិតុបរិនិព្វាន

បរិច្ឆេទទី ២២ នៃពុទ្ធប្រវត្តិ

ព្រះមហា ឃួរ-សុទ្ធ សាស្ត្រាចារ្យនៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត ទេសនា

នៅថ្ងៃសុក្រ ១៧ ខែឧសភា ២៥០០/១៩៥៧

ក្នុងឱកាសបុណ្យ ព.ស. ២៥០០

នមោ តស្ស ភគវតោ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

សូមនមស្ការ បំពោះព្រះភគវន្តមុនីអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ព្រមទាំងព្រះធម៌នឹងព្រះអរិយសង្ឃ ដោយសេចក្ដីគោរព ។

ពេលនេះ ជារាត្រីថ្ងៃទី ៦ នៃពិធីបុណ្យ ព.ស.២៥០០, ដែលកើតឡើងយ៉ាងមហោឡារិកអស្ចារ្យ ដោយកម្លាំងសទ្ធា នឹងសេចក្ដីជ្រះថ្លាយ៉ាងមោះមុត នៃពុទ្ធបរិស័ទគ្រប់ភាគៈ ។

ខ្ញុំព្រះករុណា អាត្មាភាពសំដែង " អតីតដំណើរបរិច្ឆេទនៃពុទ្ធបិតា" ត្រង់បរិច្ឆេទទី ២២ នៃពុទ្ធប្រវត្តិ ដូចតទៅនេះ ៖

ជីវប្រវត្តិនៃពុទ្ធបិតា

ព្រះពុទ្ធបិតា គឺព្រះបាទសិរីសុទ្ធោទនសក្យរាជ ព្រះចៅក្រុងកបិល-ពស្តុ ក្នុងប្រទេសឥណ្ឌា ដែលសព្វថ្ងៃមានឈ្មោះថា "នេបាលរដ្ឋ" មានព្រះនាងមហាមាយាទេវី ជាព្រះរាជអគ្គមហេសី ។ ព្រះអង្គជាធម្មិក.

មហារាជ ទ្រង់គ្រប់គ្រងប្រជាពលរដ្ឋប្រកបដោយទសពិធធម៌ទាំង ១០ ប្រការឥតឃ្លៀងឃ្លាត ។ ទាំងក្រោយមក, ទ្រង់មានព្រះរាជបុត្រមួយព្រះអង្គ ទ្រង់ព្រះនាមថា "សិទ្ធត្ថ" ។ កាលព្រះរាជកុមារបានព្រះជន្មាយុ ១៦ ព្រះវស្សាហើយ ទ្រង់អភិសេកឲ្យគ្រងរាជសម្បត្តិជំនួសព្រះអង្គ ។

លុះកន្លងមក ១៣ ឆ្នាំ, ក្រោយពេលដែលព្រះរាជបុត្រលះបង់រាជសម្បត្តិ ចេញទ្រង់ព្រះផ្នួសហើយ; ការគ្រប់គ្រងក្រុងកបិលពស្តុ ក៏បានធ្លាក់មកលើព្រះអង្គម្តងទៀត ។

តាំងពីព្រះរាជបុត្រទ្រង់ចេញព្រះផ្នួសមក ទ្រង់ពុំដែលបានដំណឹងអ្វីពិតប្រាកដពីព្រះអង្គសោះ, លុះកន្លងមក ៧ ឆ្នាំ ទើបបានជ្រាបដំណឹងពិតថា "ព្រះរាជបុត្របានត្រាស់ដឹងជាព្រះសព្វញ្ញុពុទ្ធក្នុងលោកហើយ, ឥឡូវ ទ្រង់ប្រថាប់នៅវត្តវេឡុវ័ន ក្រុងរាជគ្រឹះ" ។ ដំណឹងនេះធ្វើឲ្យទ្រង់ត្រេកអរជាអនេក បានចាត់ព្រះរាជបំរើ ឲ្យទៅនិមន្តព្រះសាស្តាជាច្រើនលើក ទើបបានសម្រេចដូចព្រះបំណង ។ ក្នុងឱកាសដែលព្រះសាស្តាស្តេចយាងទៅសំដែងធម៌ប្រោសព្រះពុទ្ធបិតា ព្រមទាំងព្រះញាតិទាំងឡាយក្នុងព្រះរាជធានីកបិលពស្តុ, ថ្ងៃទី១ ព្រះពុទ្ធបិតាបានសម្រេចលោកុត្តរភិ-សម័យ ថ្នាក់សោតាបត្តិផល ដោយព្រះពុទ្ធភាសិតថា "ឧត្តិដ្ឋេ នប្បមជ្ជេយ្យ" ដូច្នេះជាដើម; តមក បានសម្រេចសកទាគាមិផល ដោយព្រះពុទ្ធភាសិតថា "ធម្មញ្ចរេ សុចរិតំ" ដូច្នេះជាដើម ។

ថ្ងៃក្រោយមកទៀត ទ្រង់បានសម្រេចដល់ថ្នាក់អនាគាមិផល ដោយទ្រង់ព្រះសណ្តាប់នូវធម្មបាលជាតក ។ តពីនេះទៅ ទ្រង់ពុំទាន់បានសម្រេច

នូវគុណធម៌អ្វីដទៃទៀតនៅឡើយ ហេតុដល់ជរាភាពចូលមកដល់ ធ្វើព្រះសព្វាង្គកាយរបស់ទ្រង់ ឲ្យដល់នូវការទ្រុឌទ្រោមទុព្វលភាពថមថយចុះទៅជាលំដាប់ ។

កាលនោះ ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ បានត្រាស់ដឹងឡើងក្នុងលោកអស់រយៈកាល ៥ ព្រះវស្សាហើយ, ក្រោយដែលព្រះអង្គស្តេចយាងទៅកាន់ញាតិសមាគម ក្រុងកបិលពស្តុជាលើកដំបូង; ដើម្បីសំដែងធម៌ប្រោសញាតិទាំងឡាយ មានព្រះពុទ្ធបិតាជាដើម, ព្រះអង្គព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃជាបរិវារ ស្តេចយាងនិមន្តទៅកាន់វេឡុវនារាម ក្រុងរាជគ្រឹះវិញ ។ លុះដល់វស្សាទី ៥ ទើបទ្រង់យាងចេញពីក្រុងរាជគ្រឹះ ទៅកាន់កូដាគារសាលា នាព្រៃមហាវ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ដើម្បីអនុគ្រោះដល់វេនេយ្យសត្វ ក្នុងទីនោះ ។

គ្រានោះ ព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជ ជាពុទ្ធបិតា ស្តេចទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់ ដោយព្រះរោគជរា ។ ព្រះរោគនេះ បានចាក់ដោតចុកសៀតក្នុងព្រះអង្គ ធ្វើឲ្យទ្រង់ទទួលទុក្ខវេទនា ដល់នូវការឈឺចាប់យ៉ាងខ្លាំង ។ សក្យរាជទាំងឡាយ បានខ្នះខ្នែងស្វែងរកពេទ្យនិងឱសថ មកព្យាបាលរម្ងាប់ព្រះរោគនោះណាស់ដែរ ប៉ុន្តែ ពុំបានលទ្ធផលសោះ ។ ព្រះរោគាពាធ នៅតែបន្តសកម្មភាព ឈឺចាប់ចាក់ដោត ក្នុងព្រះអង្គចំរើនទ្វេឡើងជាលំដាប់ ។ ពេលនោះ ដោយកម្លាំងទុក្ខវេទនាគ្របសង្កត់ខ្លាំងពេក បណ្តាលឲ្យទ្រង់ផ្ទំបរះនទៀលប្រែចុះប្រែឡើង លើសិរិសយនា ទ្រង់នឹករលឹកដល់ព្រះសាស្តាដោយព្រះតម្រិះថា " រោគាពាធដែលចាក់

ដោត ក្នុងសពាង្គកាយអាត្មាអញក្នុងគ្រានេះ មានឥទ្ធិពលខ្លាំងក្លាណាស់ ពុំអាចស្វែងរកឱសថពិសេសណាមួយ មកជួយបន្ទាបឲ្យស្ងប់ស្ងាប់បានទេ, បើប្រសិនជាបានព្រះសាស្តា មកស្ទាបព្រះសិរសា, ព្រះអានន្ទត្ថេរ នឹងព្រះខន្ធដ៏មានអាយុ មកស្ទាបអង្អែលព្រះផាសុកា គឺឆ្អឹងជំនីរទាំងសងខាង ព្រះរាហុលជាព្រះរាជនត្តា មកស្ទាបអង្អែលព្រះបាទ នៃអាត្មាអញឥឡូវនេះ សង្ឃឹមថា ទុក្ខវេទនា ទាំងពោះពោងទាំងអស់នេះ នឹងបានជាសះស្បើយពុំខាន ។

ពេលនោះ, ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ទ្រង់គង់នៅឆ្ងាយដាច់ស្រយាលពីព្រះរាជបិតា របស់ព្រះអង្គក៏ពិតមែន, ប៉ុន្តែ ហាក់ដូចជាទ្រង់ប្រថាប់នៅកៀកកើយជិតទ្រង់ដែរ, ព្រោះព្រះអង្គមានព្រះញាណពិសេសជាសព្វ-វិទូបុគ្គល ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ឥតរើសទាក់ នូវព្រឹត្តិការណ៍គ្រប់យ៉ាងដែលកើតមានឡើងក្នុងលោក ។ តស្មឹ ខណេ បច្ចូស សមយេ ដូចជាក្នុងបច្ចូសសម័យថ្ងៃនោះ, ព្រះអង្គទ្រង់ប្រមើលមើលនូវឧបនិស្ស័យនៃសត្វ-លោក ដែលគួរត្រាស់ដឹង និងមិនគួរត្រាស់ដឹង គឺទ្រង់ផ្សាយនូវសេចក្តីដឹងសព្វរបស់ព្រះអង្គ ដើម្បីពិនិត្យមើលនូវគតាគម្មរបស់វេនេយ្យសត្វក្នុងសាកលលោកទាំងមូល ឲ្យដឹងថា តើសត្វពពួកណាខ្លះ ដែលមានបុព្វូប-និស្ស័យវាសនា គួរឲ្យព្រះអង្គយាងទៅទាក់ទង ប្រោសយកក្នុងវេលាព្រឹកនេះ ។ ខណៈនោះ ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបច្បាស់ដោយព្រះបរោបរិយ-ញ្ញាណថា " ព្រះពុទ្ធបិតាទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់ ហើយទ្រង់នឹកជាខ្លាំងដល់ព្រះអង្គ ព្រមទាំងព្រះសង្ឃជាសាវក" ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះថា "ព្រះ

ពុទ្ធបិតាទ្រង់ប្រឈួនក្នុងគ្រានេះ មានទម្ងន់ខ្លាំងណាស់ គួរតែជាគតទៅ
កាន់សំណាក់ព្រះអង្គ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ដោយពិត" ។ លុះទ្រង់ព្រះ
តម្រិះដូច្នេះហើយ ទើបត្រាស់ហៅព្រះអានន្ទត្ថេរមកហើយ ទ្រង់ត្រាស់
ថា "អានន្ទ! ឥឡូវនេះ ព្រះពុទ្ធបិតាស្តេចទ្រង់ប្រឈួនជាទម្ងន់ណាស់,
ចូរអ្នកចេញទៅឲ្យដំណឹងដល់ព្រះសង្ឃ ឲ្យបានដឹងគ្រប់គ្នា ហើយប្រាប់
ទៀតថា "យើងនឹងទៅកាន់សំណាក់ព្រះអង្គក្នុងកាលឥឡូវនេះ" ។
ព្រះអានន្ទ, ក្រោយដែលបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកាហើយ, ក៏បានផ្សាយ
ដំណឹងនោះដល់ភិក្ខុសង្ឃទាំងពួង តាមព្រះពុទ្ធតម្រាស់ ។

នៅពេលដែលព្រះសង្ឃទាំង ៥០០ អង្គ មកជួបអស់ហើយ ទើប
ព្រះសាស្តាទ្រង់នាំព្រះសង្ឃទាំងនោះហោះឆ្ពោះទៅតាមអាកាសវេហាស៍
ដែលមានល្បឿនដូចផ្លេកបន្ទោរ ឆ្ពោះទៅកាន់ក្រុងកបិលពស្តុបុរី ចុះ
នៅនាព្រះលាននៃព្រះរាជនិវេសន៍ ។ ដល់ហើយទ្រង់នាំព្រះសង្ឃចូល
ទៅកាន់ព្រះរាជមន្ទីរ ទតឃើញព្រះរាជា ទ្រង់ប្រឈួនមានព្រះកាយ
ទុព្វលភាព ដួសកស្តើងលើព្រះសេយ្យា ក្នុងកណ្តាលចំណោមព្រះញាតិ
ទាំងឡាយ ដែលកំពុងខ្វល់ខ្វាយបំរើ នឹងព្យាបាលព្រះរោគនេះ
ដោយសេចក្តីក្រៀមក្រំ; ទើបព្រះសាស្តាទ្រង់ប្រថាប់ ជិតព្រះពុទ្ធបិតា
ហើយពិនិត្យមើលអាការរោគនោះ ក៏បានជ្រាបដោយសព្វគ្រប់ ប៉ុន្តែ
ទ្រង់សាកសួរព្រះអង្គថែមទៀត ដើម្បីបន្ធូរសេចក្តីតានតឹងព្រះហឫទ័យអំពី
ទុក្ខវេទនាថា "បពិត្រមហារាជ! ព្រះរោគាពាធក្នុងព្រះអង្គល្មមអត់ធន់
បានដែរឬទេ? ព្រះពុទ្ធបិតាទ្រង់តបថា "ព្រះរោគាពាធក្នុងសព្វាង្គកាយ

របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងពេលនេះធ្ងន់ណាស់ ពុំអាចនឹងអត់ធន់បានទេ" ។ ក្នុងខណៈនោះ ព្រះសាស្តាទ្រង់សណ្តូកព្រះហស្តាធ្វើសច្ចាធិដ្ឋានថា "តថាគតតាំងពីបានទទួលនូវពុទ្ធព្យាករណ៍ក្នុងសំណាក់ព្រះពុទ្ធទីបង្ករមក បានកសាងអភិនីហារបំពេញសមត្តិសបារមី អស់បួនអសង្ខេយ្យ នឹងមួយសែនកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ពីរយ៉ាង :

មួយគឺ ប្រយោជន៍នៃការត្រាស់ដឹងរបស់តថាគត ។

មួយទៀត ប្រយោជន៍គឺការពង្រីក ផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីសុខស្ងប់ដល់សត្វលោកទូទៅ ដោយធម្មទេសនា, ឥឡូវនេះ តថាគតនៅមានកិច្ចត្រូវបំពេញតែប្រយោជន៍ ទីពីរនេះទៀតទេ ហើយយកព្រះហស្តស្តាំស្ទាបអង្អែលយ៉ាងថ្នមៗ លើព្រះសិរសានៃព្រះភិក្ខុ ដោយព្រះហឫទ័យប្រកបដោយសេចក្តីករុណាយ៉ាងធំទូលាយ ។ ខណៈនោះ ព្រះរោគាពាធ ក្នុងព្រះសិរកើតអន្តរធានបាត់អស់ទៅ ។ តមក ព្រះអានន្ទត្ថេរ ក្រោយដែលបានខមស្ការព្រះសាស្តា ក៏ធ្វើសច្ចាធិដ្ឋានទាក់ទងដល់គុណធម៌ ដែលខ្លួនបានបំពេញមក អស់កាលដ៏យូរហើយ, ក៏យកព្រះហស្តស្ទាបព្រះផាសុកខាងស្តាំ ។ ការឈឺចាប់ត្រង់កន្លែងនោះ ក៏វិនាសបាត់អស់ទៅមួយរំពេច ។ បន្ទាប់មក ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយធ្វើសច្ចាធិដ្ឋានថា " ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងពីបានឧបសម្បទមក បានទទួលប្រតិបត្តិគ្រប់ប្រការ របស់ព្រះសាស្តា ដោយឥតខ្ចោះប្រហែសឡើយ, នេះជាសេចក្តីពិតរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ហើយលើកព្រះហស្តស្តាំស្ទាបអង្អែលព្រះផាសុកខាងឆ្វេង ។ ព្រះរោគាពាធត្រង់កន្លែងនោះ ក៏វិនាស

បាត់អស់ទៅ ៗ តពីនោះមក ព្រះរាហុលបានថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តារួច ហើយធ្វើសច្ចាធិដ្ឋានថា "កាលពីអតីតជាតិ ខ្ញុំព្រះអង្គបានកើតជាកុមារ ឈ្មោះជាលី ព្រះមហាមុនីទ្រង់ពេញព្រះទ័យ ទឹងព្រះរាជទានខ្ញុំព្រះអង្គ ឲ្យទៅសម្រាប់យាចករូបអាក្រក់ម្នាក់ឈ្មោះ ជូជកព្រាហ្មណ៍ កាលនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ពុំបានអាក់អន់តូចចិត្តអ្វីនឹងព្រះអង្គទេ, បេះតែខំស៊ូអត់សង្កត់ចិត្ត ក្នុងការទទួលរងទុក្ខ ទឹងទណ្ឌកម្មគ្រប់យ៉ាង នៅពេលដែលព្រាហ្មណ៍បណ្តើរចេញទៅ ដើម្បីជាកម្លាំងក្នុងការជួយបំពេញបារមីរបស់ព្រះអង្គ ឲ្យបានពេញលេញ នេះជាសេចក្តីពិត ក្នុងអតីតកាលរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ" ហើយស្ទាបអង្អែលព្រះបិដ្ឋព្រះអយ្យកោ ដោយព្រះហស្តខាងស្តាំ ៗ ការបាក់ដោតបុកសៀត ត្រង់កន្ទ្រង់នោះ ក៏សាបសូន្យអស់ទៅ ៗ

គ្រានោះ ព្រះសិរីសុទ្ធោទនមហារាជ បានជាសះស្បើយពីព្រះរោគាពាធ ទ្រង់មានបីតិសោមនស្សរីករាយ ទឹងសុខភាពជាអនេកប្រការ ទ្រង់ក្រោកពាក់សិរីសយនា ធ្វើអញ្ជលីកម្មថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ព្រមទាំងព្រះសង្ឃជាសាវ័ក ៗ ប៉ុន្តែ ព្រះពុទ្ធទ្រង់ជ្រាបថា "សុខភាពរបស់ព្រះពុទ្ធបិតា បិតនៅក្នុងអនិច្ចតាធម៌ មិនបានតាំងនៅបិតថេរចិរកាលប៉ុន្មានឡើយ គឺទ្រង់គង់នៅតែ ៧ ថ្ងៃទៀតទេ ទឹងបរិនិព្វានហើយ ឥឡូវនេះ ទ្រង់ពុំទាន់បានសម្រេចលោកុត្តរធម៌ជាន់ខ្ពស់ គឺព្រះអរហត្តផលនៅឡើយ" ទើបព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌ ដែលទាក់ទងដោយព្រះត្រៃលក្ខណ៍ តម្រូវតាមបុព្វនិស្ស័យរបស់សន្តាននៃព្រះរាជា ដោយព្រះពុទ្ធដីកាជាដើមថា "បពិត្រព្រះមហារាជ! នាមរូប អនិច្ចំ នាមរូបមិនទៀងទេ

តែងប្រែប្រួលឬបែកជាធម្មតា នាមរូបំ ទុក្ខំ នាមរូបជាទុក្ខ" គឺតែងជួបប្រទះនឹងសេចក្ដីលំបាកវេទនា ដែលកើតពីការប្រែប្រួលនៃសង្ខារជាធម្មតា នាមរូបំ អនត្តា "នាមរូបនេះសោះសូន្យ គ្មានខ្លឹមសារ គ្មានឥស្សរភាព គ្មានអំណាចអាចឃាត់ ក៏ឲ្យប្រែប្រួលដូច្នោះបាន" ។ បន្ទាប់មកទ្រង់សំដែង សាមុក្កំសិកធម្មទេសនា គឺអរិយសច្ច ៤ មានទុក្ខសច្ចជាដើម ដែលអាចទាញមនោសញ្ចេតនា នៃព្រះពុទ្ធបិតាឲ្យយល់ច្បាស់ថា "លោកទាំងមូលជាទុក្ខ, ការកកើតឡើងនៃលោក ការប្រែប្រួលនៃលោក, ការប្រេះឆាបែកធ្លាយទៅនៃលោក ក៏ជាទុក្ខ , មូលហេតុនៃគំនរទុក្ខទាំងនោះ គឺតណ្ហា, កាលបើលះចោលនូវតណ្ហាចេញបាន សេចក្ដីទុក្ខគ្រប់យ៉ាង នឹងរលាយបាត់ទៅដែរ; ឧបាយ ឬ មាគ៌ាសម្រាប់បញ្ជូនចិត្តទៅរកទីរលត់ទុក្ខ គឺមគ្គមានអង្គ ៨ មានសម្មាទិដ្ឋិជាដើម" ។ ទីបំផុតនៃធម្មទេសនា ព្រះរាជាបានសម្រេចលោកុត្តរធម៌ជាន់លើ គឺព្រះអរហត្តផលជាតួសេចក្ដីបរិសុទ្ធ នឹងសេចក្ដីសុខស្ងប់ក្នុងសន្តាន ដែលអាចជំរុះចោលនូវសំយោជនក្កិលេស នឹងគ្រឿងសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាងជាសមុច្ឆេទប្បហាន ។

លុះដល់ថ្ងៃទី ៧ ទ្រង់ជ្រាបថា "ទីអវសាននៃអាយុសង្ខារ របស់ព្រះអង្គចូលមកដល់ហើយ" ទើបក្រាបទូលព្រះសាស្ដាថា "អាយុសង្ខារនៃខ្ញុំព្រះអង្គនេះតិចណាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមថ្វាយបង្គំលា នឹងបរិនិព្វានក្នុងថ្ងៃនេះហើយ, ទោសកំហុសណា ដែលកើតពីសេចក្ដីភាំងភ្លាត់ ដោយកាយ វាចា ចិត្ត សូមទ្រង់អភ័យទោសនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។ គ្រានោះសក្យរាជទាំងឡាយដែលមកប្រជុំគ្នាក្នុងទីនោះ កាលបើទ្រង់ព្រះសណ្ដាប់

ការទូលលានៃព្រះពុទ្ធបិតាដូច្នោះ ហើយ ក៏សំដែងបរិទេវនាការខ្សឹកខ្សួល អាឡោះអាល័យ ស្តាយព្រះអង្គ ដោយប្រការផ្សេងៗ ។ ព្រះបាទសិរីសុទ្ធោទនមហារាជ, ក្រោយដែលបានថ្វាយបង្គំលាព្រះសាស្តារួចហើយ, ទ្រង់ទំរេតព្រះកាយទ្រៀយចុះលើព្រះសេយ្យា ផុតខ្យល់អស្សាសប្បស្សាសៈ រំលត់ខន្ធជាអបុទ្ទិភេទ គឺបរិនិព្វានជាអវសាននៃអាយុសង្ខារក្នុងគ្រានោះឯង, ក្នុងព្រះជន្មាយុជាគំរប់ ៨៧ ឆ្នាំគត់ ហាក់ដូចជាប្រទីប ដែលរលត់ទៅដោយអស់ប្រឆេះនិងប្រេងដូច្នោះ ។ សក្យជនទាំងឡាយក្នុងព្រះរាជធានីទាំងមូល បានសំដែងសេចក្តីសោកស្តាយទន្ទឹះខ្សឹកខ្សួលគ្រប់ៗគ្នា ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដែងធម៌បន្ទោបង់នូវសេរ គឺសេចក្តីសោកសៅ នៃសក្យជនទាំងឡាយនោះហើយ ទ្រង់បង្គាប់ព្រះមហាកស្សបត្ថេរឲ្យពិនិត្យមើលទីបូជាព្រះបរមសព ។ ព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ក្រោយដែលបានទទួលព្រះពុទ្ធដីកាហើយ, បានចេញទៅពិចារណាមើលភូមិឋានដ៏សមគួរដល់ការធ្វើឈាបនកិច្ចជាមួយសក្យជនទាំងឡាយ ។ លុះកំណត់យកឈាបនដ្ឋានមួយកន្លែងបានហើយ ទើបហៅជាងជំនាញៗ ជាច្រើនរូប ដែលថ្នឹក ក្នុងវិជ្ជាហត្ថកម្ម ឲ្យចាត់តែងធ្វើព្រះមេរុកូដាគារ ប្រដាប់ដោយកំពូល ៥០០ ពិចិត្រដោយក្បាច់ក្បូររចនា និងមាលាកម្ម លតាកម្ម ដោយឈើក្រអូបផ្សេងៗ យ៉ាងទាន់សម័យ តាក់តែងធ្វើជាចិតកធាន (ជើងថ្ករ) ដើម្បីនឹងដំកល់ព្រះបរមសព ។ (ក្នុងគម្ពីរប្រាប់ថា); ក្នុងកាលនោះ ទេវតាទាំងឡាយក្នុងលោកធាតុទាំងមួយម៉ឺន មានសក្កទេវរាជជាប្រធាន បានចូលមកជួយឧបត្ថម្ភយ៉ាងម៉ឺងម៉ាត់ក្នុងរឿងនេះ

ផ្កាបផល់បានសម្រេចជាព្រះមេរុមានលំអយ៉ាងត្រកាល ហាក់ដូចជាទេព
និម្មិត ដ៏សមគួរដល់ព្រះបរមសពនៃព្រះពុទ្ធបិតា ។ លុះសម្រេចហើយ
ទើបព្រះមហាកស្សបត្ថេរ ចូលទៅក្រាបបង្គំទូលព្រះសាស្តា ឲ្យទ្រង់
ជ្រាប ។ ព្រះសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់, ដើម្បីសំដែងកតញ្ញូភាព ជាកិត្តិយសចំពោះ
ព្រះបរមសព ទ្រង់លើកព្រះសិរសានៃព្រះបិតាដោយព្រះហស្ត រួចទ្រង់
ស្រោចស្រពដោយព្រះសុគន្ធវារី, ព្រះធម្មសេនាបតីក៏ជួយស្រោះព្រំដោយ
ទឹកក្រអូប, ទើបព្រះបរមសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា " ម្នាលសារីបុត្រ!
បុគ្គលណាមួយ ប្រាថ្នាពោធិញ្ញាណ ចូរសំដែងកតញ្ញូតាធម៌ជាដើម
ចំពោះមាតាបិតា ឲ្យដូចតថាគតធ្វើក្នុងគ្រានោះចុះ ទើបបានសម្រេចពុំ
ខាន ព្រោះថា សេចក្តីកតញ្ញូនេះ ជាប្រធាននៃកុសលទាំងពួង " លុះ
ត្រាស់ដូច្នេះហើយ ទ្រង់លើកព្រះបរមសព ដាក់ក្នុងព្រះមឈូសរ័ត្ន ហើយ
លើកព្រះមឈូសដោយព្រះអង្គឯង នាំទៅដាក់លើជើងថ្ករ ដើម្បីធ្វើ
ឈាបនកិច្ចថ្វាយព្រះភ្លើង ។ គ្រានោះ ពួកព្រះញាតិ ក្នុងនគរទាំង ៦
មាននគរកបិលព័ស្តុ និងនគរទេវទហៈជាដើម ដែលធ្លាប់មានចិត្តស្វាមីភក្តិ
យ៉ាងជ្រាលជ្រៅ បានមកជួបជុំគ្រៀបគ្រា ដើម្បីធ្វើការប្រទក្សិណ សំដែង
គារវកិច្ច សុំខមាទោសចំពោះព្រះបរមសព តាមគន្លងប្រពៃណីគ្រប់ៗ
គ្នា ។ ពេលនោះ សក្កទេវរាជបាននាំយកកែវមណីជោតិ ដើម្បីថ្វាយព្រះ
ភ្លើង, ប៉ុន្តែ ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ឃាត់ថា "បពិត្រមហារាជ ! កិច្ចថ្វាយព្រះភ្លើង
ក្នុងគ្រានេះ ជាភារៈរបស់តថាគតទេ, ទើបទ្រង់ទទួលយកកែវមណីជោតិ

ពីព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ មកបូជាដោយព្រះអង្គឯង ។ អណ្ដាតភ្លើងក៏ផុះផុល ចេញពីផ្នួនកែវពិសេសនោះ ឆេះព្រះបរមសព ព្រមទាំងដើនចក្រព្រោន ព្រោតពណ្ណរាយ ។ តមក ទើបទេវតាទាំងឡាយ មានសក្កទេវរាជជាដើម ព្រមទាំងសក្យជនទាំងឡាយ នាំគ្នាហាយព្រះភ្លើងតាមក្រោយ ។ លុះសម្រេចឈាបនកិច្ចហើយ ព្រះពុទ្ធទ្រង់បង្គាប់ ឲ្យសាងព្រះចេតិយ អញ្ជើញព្រះបរមធាតុព្រះពុទ្ធបិតា ទៅបញ្ចុះទុកជាទីសក្ការបូជាតទៅ ។

ការសំដែងមកអំពីដំណើរបរិនិព្វាន នៃព្រះពុទ្ធបិតា ក៏ល្មមសមគួរដល់កាលវេលា នឹងបញ្ចប់ត្រឹមប៉ុណ្ណេះឯង ។

ដោយអំណាចនៃធម្មទាននេះ, សូមឲ្យពុទ្ធសាសនារុងរឿងចំរើន នឹងផ្សព្វផ្សាយទៅក្នុងសាកលលោក !

សូមឲ្យព្រះករុណា ជាម្ចាស់ជីវិតទាំងពីរព្រះអង្គ នឹងសម្ដេចព្រះឧប. យុវរាជ បានប្រកបដោយសុខសួស្ដីសិរីវឌ្ឍិភាព ក្នុងសិរីរាជសម្បត្តិ សមតាមព្រះរាជបំណង !

សូមអស់លោក អ្នកជាពុទ្ធសាសនិកគ្រប់ឋានៈ ដែលអញ្ជើញមកពីទីជិតឆ្ងាយ បានសម្រេចនូវឥដ្ឋមនុញ្ញផលវិបុលសុខ សមតាមចេតនាបំណងរៀង ៗ ខ្លួន កុំបីឃ្លាត ! ជាពិសេស, សូមប្រជានិករក្នុងសាកលលោកទាំងមូល រាប់រកគ្នាតាមផ្លូវសន្តិភាព ចាប់តាំងពីពេលនេះតទៅ !

សទា ទិប្បតុ សទ្ធម្មោ សម្មាសម្ពុទ្ធទេសិតោ
ធរេន្តោ សព្វលោកស្ស ឧត្តមត្ថំ វិសុទ្ធិយា ។

សូមព្រះធម្ម ដែលព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់សំដែងទុកមក ជាធម៌

បង្ហាញនូវមាគ៌ាដ៏ត្រង់ ទៅរកសេចក្តីបរិសុទ្ធិ ដល់សត្វលោកទាំងអស់ រុងរឿងចំរើនឡើងសព្វ ៗ កាលទៅហោង !

ចប់ ។

ឯវំ អយំ ធម្មទេសនា សង្ខេបេន សមត្តា

ព្រះធម្មទេសនាក្នុងរឿង "ពុទ្ធបិតុបរិនិព្វានខេះ" សន្មតជាចប់ដោយសង្ខេប ឯវំ ។

សេចក្តីប្រារព្ធ

ព្រះបាទសុទ្ធោទនមហារាជ
ត្រើសទ្រង់អំណាចត្រង់រដ្ឋ
លុះទ្រង់សណ្តាប់ធម៌ទេសនា
នៃព្រះសាស្តាអង្គជិនស្រី ៗ
ទ្រង់បានសម្រេចអរហត្តផល
លះបង់កន្លល់ក្នុងភពបី
បានប្រាំពីរថ្ងៃ និព្វានទៅ
ពស៍កៅសិបប្រាំពីរឆ្នាំ

ស្រី - អ៊ូ

ពុទ្ធគុណ

ឃុនបណ្ណានុរក្ស ប៊ូ-ប៊ូ រៀបរៀង

ក្នុងគម្ពីរ មានសេចក្តីថា គុណរបស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធច្រើនណាស់ រាប់មិនអស់ទេ ដូចមានបទបាលីថា:

ពុទ្ធោបិ ពុទ្ធស្ស ភណេយ្យ វណ្ណំ
កប្បម្បិ ចេ អញ្ញមភាសមានោ
ខីយេថ កប្បោ ចិរទីឃមន្តរេ
វណ្ណោ ន ខីយេថ តថាគតស្ស ។

សូម្បីព្រះពុទ្ធទ្រង់សំដែងតែអំពីគុណនៃព្រះពុទ្ធផងគ្នា មិនសំដែងពីរឿងអ្វីដទៃសោះ រហូតអស់មួយកប្ប កប្បដ៏យឺនយូរវែងឆ្ងាយ ក៏នឹងអស់ទៅទេ ក្នុងចន្លោះនោះ ឯគុណនៃព្រះពុទ្ធមិនអស់ទៅផងឡើយ ។

សហស្សសីសេបិ ចេ ហោសេ
សីសេ សីសេ សតំ មុខា
មុខេ មុខេ សតំ ជិវ្ហា
ជីវកប្បេ មហិទ្ធិកោ
ន សក្កោតិ ច វណ្ណេតុំ
និស្សេសំ សត្ថុនោ គុណំ ។

ប្រសិនបើ មានបុរសម្នាក់ មានក្បាលមួយពាន់, ក្នុងក្បាលមួយមានមាត់មួយរយ, ក្នុងមាត់មួយ មានអណ្តាតមួយរយ, បុរសនោះអាយុវែងចំនួនមួយកប្ប មានឫទ្ធិច្រើន ក៏មិនអាចនឹងរៀបរាប់គុណ នៃព្រះសាស្តាឲ្យអស់រលីង គ្មានសេសសល់បានឡើយ ។

ប៉ុន្តែ គុណនៃព្រះពុទ្ធ ទោះបីច្រើនដល់ម៉្លោះក៏ដោយ គង់លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងគោលធំបំផុត ៣ យ៉ាង គឺ

១- វិសុទ្ធិគុណ,

២- បញ្ញាគុណ,

៣- ករុណាគុណ ។

អធិប្បាយ: (១)

សូម្បីព្រះនាមទាំង៩ តាំងពី អរហំ ដល់ ភគវា ក៏សង្គ្រោះចូលក្នុងពុទ្ធគុណ ដែលជាគោលធំបំផុតទាំង៣ នោះដែរ គឺ អរហំ ជាគ្រឿងប្រកាសព្រះវិសុទ្ធិគុណ ។ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ១ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ១ សុគតោ ១ លោកវិទូ ១ ទាំង ៤ នេះ ជាគ្រឿងប្រកាសព្រះបញ្ញាគុណ ។ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ ១ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ១ ពុទ្ធោ ១ ភគវា ១ ទាំង ៤ នេះ ជាគ្រឿងប្រកាសព្រះករុណាគុណ ។ ព្រះនាមទាំង៩ មានបទបាលី ក្នុងនវហរគុណ និងសេចក្តីប្រែដូចតទៅនេះ ៖

១- អារកត្តា កិលេសេហិ សវាសនេហិ សោ មុនិ
សព្វបូជារហត្តា ច វិទិតោ អរហំ ឥតិ ។

ព្រះមុនីអង្គនោះ លោកហៅព្រះអង្គថា « អរហំ » ព្រោះព្រះអង្គឆ្ងាយចាកកិលេស ព្រមទាំងវាសនា ១ ព្រោះព្រះអង្គគួរទទួលសក្ការបូជារបស់មហាជនទូទៅ ១ ។

២- សម្មា សាមញ្ច សច្ចានិ ពុទ្ធោ ច អញ្ញាពោធនោ

---

១) ច្បាប់ពុទ្ធគុណបរិយាយ របស់ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យលេខ ម.៨ ទំព័រ១៩៣ ។

ពោធេស សម្មាសម្ពុទ្ធោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា ។

ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងអរិយសច្ចទាំងឡាយ ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ ១ ទ្រង់ដឹកនាំអ្នកដទៃឲ្យត្រាស់ដឹងតាម ១ ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គមានចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងពួង ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "សម្មាសម្ពុទ្ធោ" ។

៣- វិជ្ជាហិ ចរណេហេស សម្ពុទេវ សមាគតោ
វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ឧត្តមោ ទេវមានុសេ ។

ព្រះអង្គប្រកបដោយវិជ្ជា ៣ និងចរណៈ ១៥ ដោយប្រពៃ ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ" ព្រះអង្គខ្ពស់ក្នុងពួកទេវតា និងមនុស្ស ។

៤- សព្វត្ថសប្បហានេន គតោ សោ សុគតោ មុនិ
សម្មា គមាយេន ភាចាយ មនសា សុគតោ គតោ ។

ព្រះមុនីអង្គនោះស្តេចទៅ ដោយការលះបង់កិលេសទាំងពួង (មួយទៀត) ឈ្មោះថា ទ្រង់យាងទៅប្រពៃ ដោយកាយ, វាចា ចិត្ត ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "សុគតោ" ទ្រង់យាងទៅប្រពៃ ។

៥- លោកំ វិទូ គតោ សព្វំ ញាណេនាញាសិ សព្វថា
ជាថោ លោកស្ស សម្មា តេន លោកវិទូ ជិនោ ។

ព្រះជិនៈអង្គនោះជាទីពឹងរបស់លោក ទ្រង់ជ្រាបលោកទាំងអស់ យ៉ាងជាក់ច្បាស់គ្រប់ប្រការ ដោយព្រះញាណដ៏ប្រពៃ ហេតុនោះ ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "លោកវិទូ" ព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាបលោកជាក់ច្បាស់ ។

៦- សារថោ នរទម្មានំ អក្កុបប្បាយ វិមុត្តិយំ

តតោ អនុត្តរោ ជាតោ បុរិសទម្មសារថិ ។

ព្រះអង្គទ្រង់ដឹកនាំអ្នកដែលគួរទូន្មានបាន ឲ្យធ្វើដំណើរទៅកាន់វិមុត្តិដ៏មិនកម្រើក ព្រោះហេតុនោះ ព្រះអង្គជាលោកនាថ ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ" ព្រះអង្គជាសារថីទូន្មានបុរសពុំមានអ្នកណាប្រៀបផ្ទឹមស្មើបាន ។

៧- លោកិយេហិ ច អត្ថេហិ អថោ លោកុត្តរេហិ ច

សត្ថា ទេវមនុស្សានំ សាសិតា ទេវមានុសេ ។

ព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅទេវតានឹងមនុស្ស ដោយលោកិយប្រយោជន៍ នឹងលោកុត្តរប្រយោជន៍ ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "សត្ថា ទេវមនុស្សានំ" ព្រះអង្គជាសាស្តារបស់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ។

៨- សម្ពុជ្ឈិតា ច សព្វានិ ក្លេសនិទ្ទា បពុជ្ឈិតា

សព្វសោ គុណវិកាសរ – មូលេតា ពុទ្ធោ នរុត្តមោ ។

ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងសច្ចៈទាំងឡាយផង ទ្រង់តើនចាកកិលេសនិទ្រាផង ព្រះអង្គរីកពេញដោយព្រះគុណគ្រប់យ៉ាង ទើបទ្រង់ព្រះនាមថា "ពុទ្ធោ" ព្រះអង្គត្រាស់ដឹង ខ្ពង់ខ្ពស់ជាងនរជនទាំងឡាយ ។

៩- ភាគ្យេន ភគធម្មេហិ សមង្គី ធាតុលោ មុនិ

គរុគារវយុត្តោ ច វិស្សុតោ ភគវា ឥតិ ។

ព្រះអង្គប្រកបព្រមដោយជោគជ័យ នឹងភគធម៌ ៦ ប្រការ គ្មានអ្នកណាប្រៀបស្មើបាន ទើបទ្រង់ជាទីគោរពរបស់គ្រូអាចារ្យផង លោកថ្វាយព្រះនាមថា "ភគវា" ព្រះមានព្រះភាគ ។ (ចប់សូត្រមន្ត) ។

ព្រះនាមទាំង៩នេះ ជាព្រះគុណនេមិត្តកនាម ព្រោះជាប់មកតាមហេតុគឺគុណវិសេស មានអរហំជាដើម ដែលមានក្នុងសន្តាននៃព្រះពុទ្ធអង្គ ឥតអ្នកណាថ្វាយឡើយ ស្រាប់តែលេចឮល្បីខ្ចរខ្ចាយឡើងឯង១ តែម្តង ជាមួយនឹងសព្វញ្ញុតញ្ញាណ ដែលព្រះអង្គបានក្បែរគល់ព្រះមហាពោធិព្រឹក្ស ។ ព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គទ្រង់មានព្រះគុណនេមិត្តកនាមទាំង ៩ នេះ ដូចៗគ្នា ឥតប្លែកពីគ្នាឡើយ ។

ប៉ុន្តែ ក្នុងគម្ពីរវជិរសារ លោកញែក អនុត្តរោ ជាព្រះនាម១ បុរិសទម្មសារថិ ជាព្រះនាម១ រួមជា ១០ ព្រះនាម មានបទគាថា ថា:

យស្ស ទសក្ខរា អ-សំ-វិ-សុ-លោ អ បុ ស-ពុ-ភ
វចសា បគុណា ភូតោ មនសា សោ សុខំ លភេ ។

អក្ខរៈទាំង១០តួ គឺ អ សំ វិ សុ លោ អ បុ ស ពុ ភ ក្តី សេចក្តីអធិប្បាយ (នៃអក្ខរៈទាំង ១០ តួនោះ) ក្តី គឺបុគ្គលឯណាមួយ ទោះជាគ្រហស្ថក្តី ជាបព្វជិតក្តី បានធ្វើឲ្យចាំស្ទាត់ដោយវាចាចិត្តហើយ គ្រហស្ថនឹងបព្វជិតទាំងនោះ ទៀងតែបាននូវសេចក្តីសុខ ។

ឯអក្ខរៈទាំង ១០ តួនោះ ជាអាទិសង្កេត គឺ អ - អរហំ ។ សំ - សម្មាសម្ពុទ្ធោ ។ វិ - វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ ។ សុ - សុគតោ ។ លោ - លោកវិទូ ។ អ - អនុត្តរោ ។ បុ - បុរិសទម្មសារថិ ។ ស - សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ។ ពុ - ពុទ្ធោ ។ ភ - ភគវា ។

ព្រះពុទ្ធគុណសង្ខេបប៉ុណ្ណេះ ។

សេចក្ដីពិចារណានៃពុទ្ធសាសនិកជនម្នាក់

លោក ភិយ-ប៊ុក រៀបរៀង

១ - អំពីរឿងហែសព

មានកាលថ្ងៃមួយ ខ្ញុំបានទៅហែសពមិត្រម្នាក់ ៗ ក្នុងពេលដែលធ្វើដំណើរទៅតាមវិថីក្រុង ឃើញទិដ្ឋភាពពីរប្រការគឺ

ក) បុត្រ, ធីតា, ញាតិសាច់សាលោហិត ខ្លះស្លៀកពាក់ស, ខ្លះកោរក្បាល យំដើរពីក្រោយក្ដារមឈូសដែលតម្កល់សព, សោកសង្រេង អាឡោះអាល័យសព ដោយពាក្យទំនួញ, ជំនួញសព្វគ្រប់ប្រការ ៗ ក្នុងមជ្ឈដ្ឋាននេះ ជាទុក្ខ, សោក, ជាទីចង្អៀតចង្អល់ ជាទីខ្មៅងងឹត, គ្មានសង្ឃឹម ៗ សូម្បីតែធម៌ត្រៃលក្ខណ៍ ដែលព្រះភិក្ខុសំដែងថា រូបំ អនិច្ចំ, រូបំ ទុក្ខំ, រូបំ អនត្តា, ក៏គិតមិនឃើញទេ ក្នុងពេលនោះ ព្រោះមនុស្សទាំងនោះ ត្រូវទុក្ខមកគ្របសង្កត់ស្ទើរតែបាត់វិញ្ញាណស្មឿងឈឹង ៗ ទុក្ខមានអានុភាពខ្លាំងពន់ពេក, មិនអាចឱ្យអ្នកទាំងនេះពិចារណាធម៌បាន ៗ គិតទៅស្រមៃបាក់ដូចឃើញតែសព, ដំណើរស្បូវសំដីជាដើម, ដល់បាត់រូបនោះទៅ, ចង់ឃើញរូបនោះវិញ តែមិនឃើញសោះ, ក៏តាំងតែស្រែកយំ អួលអាក់សោកស្ដាយ ៗ បើចិត្តជ្រមុជទៅក្នុងសាគរទុក្ខទៅហើយ, បានអ្វីមកគិតពីធម៌ ដែលជាឧបាយរំលត់ទុក្ខនោះបាន ព្រោះហេតុដូច្នេះ បានជាគ្រូបាអាចារ្យទូន្មានប្រដៅថា "ធម៌នេះ ត្រូវគិតទុកជាមុន, ត្រូវពិចារណាទុកសេចក្ដីស្លាប់នេះជាមុនថា: អញមុខជានឹងស្លាប់ថ្ងៃណាមួយមិនខាន, ការស្លាប់ទៀង ការស្លាប់ជាធម៌ពិតប្រាកដ ការស្លាប់គ្មានអ្នកណាចៀសរួច ជាដើម" ៗ លុះពិចារណា

ជាមុន, គិតគូរមុន, ទម្លាប់ចិត្តឲ្យត្រិះរិះហេតុផលជាមុន, ទើបស្គាល់ធម៌ស្លាប់នោះច្បាស់លាស់ ដល់សេចក្ដីស្លាប់មកដល់ មិនស្លុតតក់ស្លុតនឹងសេចក្ដីស្លាប់ពេក ៗ បើឃើញបិតាមាតា ឬ ស្វាមី ភរិយា បុត្រ ធីតា ទទួលមរណភាព, មិនសូវជាសោកស្ដាយពន់ពេក ដោយគិតថា "សេចក្ដីស្លាប់មានពិតប្រាកដ, គ្រាន់តែមួយស្លាប់មុន, មួយស្លាប់ក្រោយ" ឬ គិតថា: "កាលគេមកកើត ក៏គេមិនបានមកសូមអញ កាលគេស្លាប់ទៅវិញ, ក៏គេមិនបានលាអញ, តើអញសោកស្ដាយធ្វើអ្វី?" ។ កាលបើបុគ្គលបានពិចារណានូវសេចក្ដីស្លាប់រឿយ ៗ, ការពិចារណានោះនឹងទៅជាមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន; អ្នកណាបានពិចារណាមរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន, អ្នកនោះឈ្មោះថាមិនប្រមាទ ជាហេតុនាំឲ្យកើតសេចក្ដីសង្វេគ, ជ្រះថ្លាក្នុងការកុសល ឈ្មោះថា ញុំាងចិត្តឲ្យតាំងនៅក្នុងកុសលធម៌ ធ្វើចិត្តឲ្យប្រាសចាកនីវរណធម៌ នឹងបានលុះក្នុងឈានណាមួយមិនខាន ព្រោះមានពុទ្ធភាសិត ក្នុងគម្ពីរធម្មបទត្រង់ចិត្តវគ្គថា:

ទុន្និគ្គហស្ស លហុនោ យត្ថ កាមនិបាតិនោ
ចិត្តស្ស ទមថោ សាធុ ចិត្តំ ទន្តំ សុខាវហំ ។

ប្រែថា: ការទូន្មានចិត្តដែលគេសង្កត់សង្កិនបានដោយក្រ ធម្មតារហ័ស មានប្រក្រតីធ្លាក់ចុះទៅតាមប្រាថ្នា ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ ជាគុណឲ្យសំរេចប្រយោជន៍ ព្រោះចិត្តដែលគេទូន្មានហើយ រមែងនាំមកនូវសេចក្ដីសុខ ។

១ – អ្នកដែលហែសព

ភរិយាអ្នកដែលហែសព មិនមានសភាពខុសគ្នាពីបុត្រ, ធីតា, ញាតិ

សាលោហិតសពនោះទេ ព្រោះថា គ្រប់ពេញអាកប្បកិរិយា ជាអ្នកទទួលទុក្ខជាមួយនឹងបុត្រ, ធីតា, ញាតិសាលោហិតនោះដែរ គឺត្រូវធ្វើទឹកមុខស្រងូត, ស្រងាត់ ធ្វើដំណើរស្ងប់ស្ងៀម ; អាកប្បកិរិយាសមរម្យទៅតាមមរណកាល ចិត្តនឹករលឹកដល់មរណានុស្សតិកម្មដ្ឋាន ឬអសុភកម្មដ្ឋាន ឬកាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន ដើម្បីនឹងញុំាងចិត្តឲ្យសង្វេគ, ឲ្យជ្រះថ្លាក្នុងការកុសល ។ ត្រូវគិតថា ការស្លាប់, ជាធម៌ទៀង, ខ្លួនអញក៏ស្លាប់ ខ្លួនអញចៀសពន់នូវសេចក្តីស្លាប់មិនបាន ត្រូវតែស្លាប់. សត្វណាកើតហើយ សត្វនោះតែងតែស្លាប់ មានសេចក្តីស្លាប់ជាបរិយោសាន ខុសគ្នាតែមួយស្លាប់មុន មួយស្លាប់ក្រោយ ដូចមានពុទ្ធភាសិតក្នុងគម្ពីរធម្មបទ ខុទ្ទកនិកាយថា:

អចិរំ វតយំ កាយោ ឋវឹ អធិសេស្សតិ
ឆុទ្ធោ អបេតវិញ្ញាណោ និរត្ថំវ កលិង្គរំ ។

ប្រែថា កាយនេះមិនយូរប៉ុន្មាន តែមានវិញ្ញាណទៅប្រាសហើយ ត្រូវបោះបង់ចោល ដេកសន្ធឹកលើផែនដី ដូចបំណាក់ឈើឥតប្រយោជន៍គ្មានខ្លឹម ។

បើបានពិចារណាយ៉ាងនេះជាដើម ក្នុងពេលដែលដើរហែសព មុខជានឹងកើតសេចក្តីសង្វេគពុំខាន ។

ក្នុងពេលដែលដើរហែសព ពុំគួរប្រើកិរិយាមុខស្រស់ស្រាយ ធ្វើអាកប្បកិរិយាកក្រើកសើចខ្ចាកខ្ចាយ និយាយដាក់គ្នាញុញញឹមញញែមសើចក្អាកក្អាយដែលជាហេតុមិនសមរម្យដល់ការហែសពឡើយ ។ (មានត)

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

សុភាសិតលាវ

លោក រ៉ាយ-ប៊ុក ដកស្រង់ហើយរៀបរៀង

១- កាលណាគេឮ ត្រូវតែគេមើលថែម, កាលណាគេឃើញ គេត្រូវតែយកចិត្តមកត្រិះរិះទៀត ។

២- ត្រូវជឿតែត្រចៀកមួយ ទុកត្រចៀកមួយទៀតសម្រាប់ត្រិះរិះ ។

៣- ត្រីមួយត្រក, ស្អុយតែមួយ ស្អុយទាំងអស់,

៤- ការសេពគប់នឹងពួកល្អ ចំហាយល្អតែងជិតជាមជាប់ពណ៌មក ។ ការសេពគប់នឹងពួកអាក្រក់, ចំហាយអាក្រក់តែងជិតជាមទូវគ្រឿងស្អុយជាប់មកជាមួយ ។

៥- ចិត្តល្អប្រសើរជាងរូបល្អ ។

៦- ការចេះធ្វើមិនដល់ការពិសោធន៍ ។

៧- បើគេធ្វើកិច្ចការអ្វី ៗ ត្រូវព្យាយាមធ្វើដោយចិត្តមុឺងម៉ាត់ ទោះបីមានគូសត្រាបោកផ្អិនជំនីរមួយពាន់ដងក៏ដោយ, មិនត្រូវធ្វើតាមឡើយ ។

៨- ចូរយើងអត់ទ្រាំកុំយកក់, បើយើងចង់បរិភោគអន្ទង់ ។

៩- សត្វជើងបួនគង់មានភ្លាត់, អ្នកប្រាជ្ញចេះស្ទាត់គង់មានខុស ។

១០- ត្រូវឆ្លងកាត់ខាងលើទន្លេសិន សឹមឲ្យធ្លាក់ទៅខាងក្រោមទន្លេជាក្រោយ ។

១១- ម្ហូបអាហារពេញថាសប្រាក់ មិនស្មើចំណេះវិជ្ជាពេញពោះ ។

១២- ប្រាក់ដប់ស៊ិនបិតនៅត្រើយម្ខាង, អំពីមុខយើង កុំយើងប្រញាប់ប្រញាល់ពេក ប្រាក់តែពីរស៊ិនតែចូលក្នុងដៃយើង, ត្រូវប្រញាប់យកភ្លាម ។

១៣- វាយោបក់ទៅទិសខាងណា, គេត្រូវទៅទិសខាងនោះ ។

១៤- ខ្លះមានចិត្តក្លាហាននៅភូមិ ទៅជាខ្លាចព្រៃ ។

១៥- ចង់ដឹងដំរី ដោយមើលកន្ទុយ, ចង់ដឹងនាងកញ្ញា ដោយមើលមាតា ។

១៦- ឆ្នូតស្នាមមនុស្សបិតនៅខាងក្នុង, ឆ្នូតខ្លាបិតនៅខាងក្រៅ ។

១៧ ខ្លួនខ្សោយ, ចង់គ្របព្រះចន្ទ ។

១៨- ទីទាបបាក់ជ្រោះចេះតែទាបទៅ, ទីខ្ពស់ផុះចេះតែខ្ពស់ឡើង ។

១៩- អ្នកមានចេះតែមាន, អ្នកក្រ ចេះតែក្រ ។

២០- សំឡេងអ្នកក្រគ្មានអ្នកណាឮ ។

២១- អង្កត់មួយសម្លួយកំណាត់ មិនអាចធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះបានឡើយ ។

២២- បើគ្មានប្រជារាស្ត្រ កេត្រានៃព្រះអង្គម្ចាស់ មិនអាចត្រាច់ទៅមុខបាន ។

២៣- ខ្លួនជាអន្ទង់, ចង់ស៊ីឈាមក្ដាម ។

២៤- ខ្យល់ព្យុះសង្ក្រា មិនខ្លាំងជាងខ្យល់មាត់ ។

២៥- អ្នកណាបរិភោគអាហារក្តៅ ទើបឃើញពោះខ្លួនចេញចំហាយក្តៅមិនខាន ។

២៦-- ក្របីចាស់ចូលចិត្តស្មៅខ្ចី ។

២៧- បើកាលណាម្ហូបក្តៅ ត្រូវតែទទួលទាន, បើកាលណាស្រវឹង ត្រូវតែកាំ ។

២៨- ជើងហត្ថីយកទៅបិទចំពុះបក្សា ។

២៩- ចំនួនប្រាក់យើង នឹងបានដល់ជាងមួយរយរៀល ដោយហេតុយើងស្រឡាញ់ ហើយសន្សំទុកតាំងពីមួយរៀលឡើងទៅ ។

៣០- អត់ធន់ប្រាំបួនដង នឹងព្យាយាមប្រាំបួនដង នឹងបានប្រាក់ណែនមាស ។

៣១- ការងារជាហេតុឱ្យកើតភោគទ្រព្យ ។

៣២- បើយើងរស់នៅជាមួយពួកត្មាត, យើងទៅជាបាត្មាត ។ បើយើងរស់នៅជាមួយពួកក្អែក, យើងនឹងទៅជាក្អែក ។

៣៣- មាត់ដប់ដែលពោល មិនស្មើនឹងឃើញដោយភ្នែកខ្លួនឯង ។ ភ្នែកដប់ដែលឃើញ មិនស្មើនឹងវត្ថុដែលកាន់ជាប់នៅដៃ ។

៣៤- ស្ថានសួគ៌នៅក្នុងដើមទ្រូង, ស្ថាននរកនៅក្នុងបេះដូង ។

៣៥- ស្អាងប្រាសាទនៅលើអាកាស ។

៣៦- យកដាវកាប់ទឹក ។

៣៧- បើកាលណាក្របីជល់គ្នា, ក៏ខ្ទិចស្មៅ ។

៣៨- ដាក់ទឹកមួយដំណក់ ៗ ទៅក្នុងពាងធំ ។

៣៩- ដបទឹកទទេ ឮសូរខ្លាំង ។

៤០- មាន់ល្អព្រោះរោម, រូបឆោមល្អព្រោះតែង ។

៤១- ចិញ្ចឹមពស់ដើម្បីឱ្យវាចឹកយើង ។

៤២- បើគេផ្លាស់ប្តូរទឹកខ្លួន, គេនឹងខាតទឹកខ្លួន បើគេបោះបង់ចោលគេហដ្ឋាន, គេនឹងបាត់បង់គេហដ្ឋាន ។

៤៣- អ្នកណាលោភហួស, សំណាងរត់ឆ្ងាយ ។

៤៤- មាសធ្លាក់លើដី មិនស្រអាប់ពណ៌សម្បុរទេ ។

៤៥- ទុំបេះទៅ, ត្រីវមក ។

៤៦- ទឹកឡើងត្រីស៊ីស្រមោច ទឹកហោចស្រមោចស៊ីត្រី ។

៤៧- ទឹកត្រជាក់ត្រីរ៉ាកុម, ទឹកក្តៅត្រីទៅអស់ ។

៤៨- ផ្លែឈើមិនដែលជ្រុះឆ្ងាយពីគល់ ។

៤៩- កូនក្មេងមិនស្គាល់ដំរេក, គេមិនស្គាល់ប្រូ ។

៥០- សរសេរដូចមាន់កកាយដី ។

៥១- ទៅភូមិដែលគ្មានមាន់រងាវ ។

៥២- ឈើត្រង់ដូចគេចេះ, ឈើចិត្តដូចខ្ទះបាញ់ ។

៥៣- ដុំឫសនៅជិតត្រចៀកក្របី ។

៥៤- ដាក់អំបុកនៅលើដៃស្វា ។

៥៥- បើកាលណាមនុស្សរលំ, គេមិនដើរកន្លងខ្លួនទេ, បើកាលណាដើមឈើរលំ, គេកន្លងបាន ។

៥៦ មាត់ពោលញាប់នាំមិនឲ្យកុកចិត្ត, ជើងហើសនាំឲ្យរលំដើមឈើ ។

រឿងទេវជ្ជ

ពាក្យកាព្យ

លោក អម្ពតក្សត្រី ម៉ុក រៀបរៀង

ក្នុងរាជ្យព្រះករុណាព្រះបាទសម្តេចព្រះនរោត្តម

លោក ញ៉ុក ថែម ពិនិត្យ

(ទី១)

ទាំងបួនកម្មកណ្ណ នុទអគ្គិអគ៌ន្ទ ទូលទៅទៀតថា បពិត្រអ្នកមាន
វិញ្ញាណថ្លៃថ្លា សូមអ្នកមេត្តា សំដែងសុចរិត ។ ដែលអ្នកថ្លែងថា
មានដប់ប្រការ តែកបែរបទបិទ ដូចម្តេចដៀងជាក់ សូមអ្នកគណិត
សំដែងឲ្យពិត ឲ្យពិស្តារទៅ ។ ពោធិសោភ័ណ ប្រាជ្ញាដទៃ តក្ខណប្រាល-
ជ្រៅ ស្តេចបើកព្រះសូរ មធុរក្រអូន សំដែងដោយនូវ បទបាទគាថា។

យេចន៍ សុចរិត សុរសេរិតា ចរិតាន ទសវិធា រ៉ៃសិត្តា
អកុសល ។ បទបន្ទូថា បើអ្នកឯណា បរិវ្ជ័យ មែនមានវិញ្ញាណ
ប្រែប្រាណប្រាសប្រែ ទុច្ចរិត អំពីទុច្ចរិត ។ ទសវិធា ទាំងដប់ប្រការ
វៀរពុំឲ្យជិត ដល់អគ្គិពល់ យកផលសុចរិត នោះមកបាំងបិទ នៃ-
គន្ធិកគា ។ យេចនំ សុចរិត បន្ទូអើយនរណា ប្រាស់ប្រែប្រព្រឹត្ត
នូវសុចរិតា ទាំងដប់ប្រការ ហៅព្រះធម្ម ។ គឺវៀរបាណា វៀរអទិន្នា

មួយវៀរកាមេ វៀរទាំងបីបទ ប្រាកដឯងនឹង ហៅសុចរិត សុចរិត-ដោយកាយ ។ វៀរពាក្យកុហក វៀរពាក្យអាក្រក់ ពុំគួរនិយាយ វៀរពាក្យញុះញង់ ឲ្យបង់ព្រាត់ព្រាយ ញាតិសាច់ទាំងឡាយ នៃអ្នកដទៃ ។ មួយវៀរទ្រគោះ ពាក្យអសុរោះ ឥតសព្វសម័យ ប្រទះប្រទូស្ត រឹងរូសពេកក្រៃ បង្ហិនបង្ហៃ ណាក់នៃអ្នកផង ។ ពុំបេះបន្ទន់ បន្អាប់-ផ្ចាញ់ភ្ចាន់ អាចឲ្យមានទុក្ខ ទាំងប្អូនទះណា អាចារ្យលោកចង យមដោយគន្ថ ហៅពាក្យសុចរិត ។ មួយវៀរលោភា វៀរព្យាបាទា មួយវៀរបោកបិត្ត មិច្ឆាទិដ្ឋិ អប្រិយពេកគិត នេះហៅប្រព្រឹត្ត ដោយ-ព្រះធម្ម ។ គាថាទាំងបីបទ អ្នកប្រាជ្ញសង្ខេត ប្រាកដហៅថា សុចរិត-មនោ វិវេក សត្តនេតា ខប្ដិស្សត្ត ។ អ្នកណាប្រព្រឹត្ត នូវធម៌សុចរិត ទាំងដប់ប្រក្រតី អ្នកនោះនិរទុក្ខ សោយសុខសិរី កៀមគក្កុទក្នុងត្រៃ · ពិធៈសម្បត្តិ ។

បតុយក្ខា អតិវន្នា ថ្វាយជាបរិស័ទ ទើបទូលដណ្ដឹង ទៅវិញទៀតថាត់ បពិត្រមហាក្សត្រ បុរសប្រសើរ ។ អ្នកដែលប្រព្រឹត្ត កាន់ធម៌សុចរិត ទាំងដប់នោះតើ បានមគ្គបានផល ដោយគល់អំពើ អំពីខ្លួនធ្វើ នោះដូចម្ដេចខ្លះ ។

ពន្លកពង្សពោធិ សត្វសេដ្ឋា នរអ្នកបុណ្យក្រាស់ លោកនាថោ បញ្ញាជ្រៅជ្រះ ប្រិមប្រិយបើកព្រះ សូរសំដែងថា ។ អ្នកណាប្រព្រឹត្ត-កាន់ធម៌សុចរិត ទាំងដប់ប្រការ រក្សាសីលទាន វិញ្ញាណធម្មចារ វៀរទុច្ចរិតា ទាំងដប់នោះបង់ ។ អ្នកនោះប្រសើរ ពោះយោបីបើ អ្នក

នោះកើតក្នុង ចតុទ្វីបស្មោះ ប្រឡោះប្រឡង់ នៅពូជសង្សារសោក.
សុខសាន្ត ៗ ពុំដែលចួបចួល ចួបចាប់ត្រកូល អប្បឥតសន្តាន ឥត
សៅឥតសព្ទ ឥតទ្រព្យធនធាន ពុំដែលទីងមាន ទុក្ខទោមនស្ស ៗ
ពុំដែលព្រាត់ប្រាស ព្រាត់ព្រាយវិនាស លែងញាតិកា កើតតែត្រកូល
អម្បូរថ្លៃថ្លា ប្រកបសក្តិតា សម្បត្តិធនធាន ៗ មានរូបល្អក្រៃ លែង
មនុស្សដទៃ កម្រផ្ទឹមបាន មានតាំងស្រះស្រី នៅព្រៃឧទ្យាន សម្រាប់
បិទបាន កាន់ដោយសុចរិត ៗ សម្បត្តិបរបូល កែវកងមិតមូល ពុំបានរិះគិត
អ្នកនេះវិសាល ត្រកាលពេកក្តិត បរិបូណ៌ឯងឥត ថ្លៃថ្លឹងឧបមា ៗ កើត
ជាចក្រពត្តិ ធិរាជមហាក្សត្រ ទោះទៅឋានណា ទេពមនុស្ស ទូទាំង
ទេព្តា ទូអស់មនុស្សម្នា សោតសិង្រ ញ់ ៗ ស្នេហាទុកចិត្ត ដូច
ញាតិដូចមិត្រ ឥតមានមនោម្នេញ ទោះទ្រព្យធនធាន ឥតមានមោះវិញ
ហេតុអ្នកនោះមិញ កាន់ធម៌សុចរិត ៗ ហើយមានតេជះ តេជោតបះ
ទោះបច្ចាមិត្រ ទសទិសបាក់បែ ខ្ទាចខ្ទបក់រែ ចុះចាលចាញ់បិទ បុណ្យ
បារមីមាន ៗ ជាសុខសល់ខ្នាត លុះលង្វែងជាតិ ជាបរិយោសាន
ម្ងាន់រូបស្មោះ អ្នកនោះនៅបាន ទៀងទៅនិព្វាន បរមសុខក្តិត ៗ បូរ
អស់ព្រះស្តែង ប្រុងប្រែលះលែង កុំកាន់ទុច្ចរិត កាន់សុចរិតជា ធម្មា
ពេញពិត ឲ្យបានសម្រិទ្ធ សម្រេចប្រាថ្នា ៗ អស់អង្គព្រះស្តែង នេះ
ហៅវេស្ទ័ន អិតមគ្គា គួរគិតស្វែងស្នាក់ រកអ្នកឯណា មានញាណប្រា.
ជ្ញា បង្ហាញទិសទី ៗ ទៅកាន់បរលោក បៀសបាកទុក្ខសោក បង់បញ្ចូ.

ឥន្ទ្រិយ ប្រែប្រាសលះលោក បៀសបាតអំពី អំពើអវិ - ជ្ជាជាតិជរា ។
ព្រះធម៌នេះគាប់ ប្រសើរជាច្បាប់ ឧត្តមថ្លៃថា ក្រអ្នកណាមាន វិញ្ញាណ-
តែងការ រសធម៌គាថា វិសេសសេដ្ឋ ។ ចូរអស់ក្រុងយក្ខ ចងចាំជៀង
ជាក់ ទុកលើសិរសី ធម៌នេះប្រសើរ ស្មោះស្មើជីវី អម្រឹតធារធំ ដល់បរ-
លោកច្បាស់ ។ ធម៌នេះព្រះពុទ្ធ ប្រពៃបរិសុទ្ធ ព្រះអង្គបានត្រាស់ ទេសន៍
ទូន្មានជន អរហន្តក្រៃក្រាស់ ជ្រុតជ្រាប ជ្រៅជ្រះ ល្អិតល្អក្រៃក្រៃ ។

ពន្ធកសារពេជ្រ សំដែងធម៌ស្រេច ទើបទាំងគពៃ ទេវទូតព្រហ្ម
ទៅព្រឹក្សព្រៃ សឹងអរទៀងជ័យ សត្វសាធុការ ។ ក៏ប្រាក់ក៏មាស ធ្លាក់
មកពេញពាស ដោយដីដាសដា រញ្ជួយព្រឹក្សព្រៃ ពន្ធកអស្ចារ្យ ហេតុ
ដោយសម្ភារ បុរសដ៏ថ្លៃ ។

កុម្ភណ្ឌបួនយល់ ហេតុអស្ចារ្យសល់ សឹងអរទៀងជ័យ សត្វស្រែក
អឺងកង រំពងព្រះព្រៃ សរសើរបុណ្យនៃ ពោធិសត្វ ។ លុតលើកព្រះ
បាទ ព្រះបរមនរនាថ ដាក់លើសិរសា ក្រញ្ញក្រោបបង្គំ ប្រណម្យទូលថា
យើងខ្ញុំនេះជា ខ្ញុំព្រះអង្គហោង ។ ព្រះអង្គសព្វញ្ញា យើងទុកជាគ្រូ ជា
ម្ចាស់យើងផង បំរើបំរុង ព្រះអង្គឥតហ្មង សិរសាក៏វង ទទួលអាសា ។
តោះមានសត្រូវ បៀតព្រះដល់ទៅ ប្រមាថពាធា យើងយកខ្លួនប៉ះ គាង
ព្រះពជា កុំឱ្យអាណា ទៅបៀតព្រះអង្គ ។

កាលណោះពោធិសត្វថ្លៃវីរៈសេសសារពេជ្រពង្ស ពន្ធកពុទ្ធបក្រ
វរលក្ខណ៍វរ -ង្សសក្តិសម -ង្គលកបប្រាជ្ញ ។ ព្រះកន្ត្រស្រស់ស្រួល បើក
ព្រះបន្ទូល មធុរថ្លែងថា យក្ខអើយអញអរ អំណរមហិមា អរទឹងវាចា

ព្រះស្តែងស្រដី ។ ដ្បិតអញកំព្រា ព្រាត់ប្រាសភាព មកនៅបុរី ហេម-ពាន្តសោះសូន្យ នឹងប្អូនមួយស្រី សព្វថ្ងៃតែបី- នាក់នឹងអស្សុត ។ បើទៅពល់គ្នា អាណិតមេត្តា អង្គអញស្មោះសរ ចូរទៅនាំផល នូវផលាករ ទៅឲ្យអញបរិភោគកក្កុសព្វថ្ងៃ ។ យក្ខទូលឆ្លើយថ្លាស បពិត្រអម្ចាស់ កុំព្រួយព្រះទ័យ ណានាយើងខ្ញុំ នឹងនាំផលស័យ នូវផលព្រឹក្សព្រៃ ទៅថ្វាយព្រះអង្គ ។ ជាតិជាភោជន៍កស្ត ប្រសិទ្ធរស នូវព្រះណាមស្រង់ ថ្វាយក្សត្រប្រសើរ បំរើព្រះអង្គ លុះយើងខ្ញុំបង់ ជីវិតកល់គ្នា ។ ពោធិសត្វឆ្លើយ ថាហៃយក្ខអើយ អញអរចិត្តបា មោះព្រះសុរិយន៍ ទន់តាមសន្ធ្យា អង្គអញសូមលា អស់ព្រះស្តែងទៅ ។ កុម្ភណ្ឌថ្វាយករ អញ្ជើញស្តេចចរ ពន្ស្រុតទុំទៅ ឡើងគង់សេះហោះ ផ្លេកផ្លោះសំដៅ ដល់ទីលំនៅ ប្រាសាទសុវណ្ណា ។

ស្តេចដល់ស្រេចស្រាប់ ឲ្យផ្លែក្រចាប់ ផ្លែបទុមា កញ្ចប់ស្លឹកស្រះ ដល់ព្រះប្អូនក្យា នាងទុនទ្បា ទទួលយកទៅ ។ រឹងកយ័រឹងកិត រឹងគន់រឹងគិត ខ្វាចព្រះចមទៅ ថ្លើកត្រូស្រស់ស្រោយ និយាយមកទៅ ឥតឯហ៊ានសៅ អោះមន្ទិលា ។ ធ្វើតប្រណិប័ត្តិ បម្រើមហាក្សត្រ ដូចសព្វទិព្វ ស្តេចប្រាប់កំណាន ខ្ទុនានយក្ស ទាំងប្អូនបានជា បរិចារព្រះអង្គ ។ កាលក្រោយពោធិ វិលមកទន្ទីរ មណ្ឌលគ្រគង់ សន្សំជួបជួន ទាំងប្អូនយក្ខយន៍ ស្តីថាយើងបង់ គិតបំបែកគ្នា ។ ពីរនាក់ចូរទៅ ក្លែងជាមនុស្ស ទៅ បំរើជា ការក្រែងសត្រូវ កន្ទប់ណ្ណា ក្រែងព្រះអង្គភា — ពាធពុំសុខសាន្ត ។ គ្រាន់ថ្មក្យា តបគុណក្សត្រា ដ្បិតស្តេចស្តែងមាន ព្រះ

គេជព្រះគុណ ដូនពន់ប្រមាណ មួយសោតអស់កាលណា រកផ្លែឈើផង ៗ
ថ្វាយសព្វវេលា ប្រណិប័តក្សត្រា កុំឲ្យមានហ្មង យើងទាំងពីរនាក់ នៅ
រក្សាគ្រង ស្រះស្រីទឹងផង ទឹកទំព្យងថ្លា ៗ កាប់ផ្លូឈូកដក ក្រនុឈូកយក
ក្រចាប់ផលា ទៀនទៅថ្វាយថ្វាត់ មហាក្សត្រសព្វគ្រា សព្វទិនទិវា កុំឲ្យ
ខាតខាន ៗ ជាប្រេបយក្ខពីរ ប្រែប្រាណឥន្ទ្រិយ៍ ជាមនុស្សស្មោះស្មាន
ហៀវហោះទៅដល់ មណ្ឌលក្សត្រក្សត្ត ទនួបប្រេញប្រាណ បត់បាទ
បង្គំ ៗ ទើបទូលទៅថា បពិត្រព្រះមហា-រាជរ៍យើងខ្ញុំ ជាយក្ខនៅស្រះ ខ្ញុំ
ព្រះអង្គអ-ម្ចាប់ថ្ងៃឧត្តម ឥស្សរសិរសា ៗ កៀសប្រាណមកនៅ បំរើ
បមរេហ៍ វិត្ថារទ្វេហា ឲ្យនៅកក្តី ស្រះស្រីរង្គថ្លា ដងព្រះគង្គា បេះផ្លែ
បទុម ៗ ដកយកក្រនុ បេះក្រចាប់នៅ មកថ្វាយអង្គអ-ម្ចាស់ថ្ងៃលើស
លើ រីពីរយើងខ្ញុំ នៅអាយបានបំ-រើកាល់វេលា ៗ មួយទឹងទៅរកផ្លែ
ឈើផងមក ថ្វាយមហាក្សត្រជា សព្វថ្ងៃគ្រាន់សោយ កុំឲ្យព្រះបា-រម្ភ៖
អស់អា-ហារហើយព្រួយប្រាណ ៗ ពោធិ៍សត្វឆ្លើយ ថាហៃយក្ខអើយ
អញអរចិត្តណាណា ដឹងគុណអង្គអញ នោះមិញស្មោះស្មាន មកនៅគ្រាន់
បាន ជាគ្នាសោះស្មាត់ ៗ តាំងពីនោះទៅ យក្ខទាំងពីរនៅ គោរពធ្វើ
វត្ត គ្រប់ពេលវេលា ជាអ្នកប្រយ័ត្ន មិនឲ្យមហាក្សត្រ មានហ្មងព្រះទ័យ
ពោធិ៍ធ្វើដ្ឋាន គង់នៅសុខសាន្ត អម្ពិងប៉ីថ្ងៃ ស្តេចទឹងអស្សត្រ គុំបរ
ទៅព្រៃ រីផ្ទះឈើនៃ យក្ខយកមកថ្វាយ ៗ

រីកាលពេលនោះណា ក្សត្រីចន្ទា ពិតពុំសប្បាយ រំជួលក្នុងចិត្ត

ព្រោះផ្សិតឃ្លាតឆ្ងាយ ពុំបានយល់កាយ យល់កក្រុកស្តា ។ ក្សត្រី ទ្រង់គិត ថាឱព្រះមិត្រ ព្រះមហាស្នេហា សមព្រះអង្គនឹង ទន្ទឹង ប្អូនភ្ងា មិនបាត់លង់ជា បីថ្ងៃទៀតហើយ ៗ ពុំឃើញប្អូនទៅ សម ព្រះបមពៅ ជាទុក្ខពុំស្បើយ គួរឲ្យអាណិត ព្រះមិត្រត្រាណត្រើយ សម សោកឥតល្ហើយ ឥតល្ហែព្រះទ័យ ៗ ធ្វើម្ដេចញុំាងបាន ព្រះរៀមក្សត្រ ក្សាន្ត ស្ដេចចេញទៅព្រៃ ខ្ញុំនូវប្អូនទទឹងបាន ទៅថ្កានក្សត្រថ្ងៃ រួមក្សែមូលមៃ ត្រីក្សត្រនោមឆាយ ៗ ខែនេះហេមន្ត ពុំគឺវស្សន្ត រដូវផ្ទៃស្វាយ គួរអញនឹង ធ្វើអំពើឧបាយ ឲ្យក្សត្រពណ្ណរាយ ស្ដេចចេញទៅព្រៃ ៗ ព្រះរៀមបវរ ស្ដេចជ្រាបជាក្រ ហើយព្រះជេស្ឋជ័យ នឹងប្រើយក្ខទៅ ទៅចាំងក្សត្រថ្ងៃ ព្រោះព្រះមានមៃ ត្រីទ្រង់ករុណា ៗ ស្រេចនូវនៃន្ទា នៃព្រះពង្សពោធិ៍ ទើបទូលទៅថា បពិត្រទេសពល ខ្ញុំយល់សប្តិថា បានផ្លែអម្ពា អំពីហេម ពាន្ត ៗ ហាក់ខ្ញុំគោក្តា ពានសេពសា ក្រៃក្រៃប្រមាណ សូមព្រះហរិវង្ស ស្ដេចទ្រង់ក្រេសប្រាណ ទៅរកឲ្យបាន បំពេខ្ញុំម្ចាស់ចង់ ៗ

សម្ដេចនរិន្ទ នរបតិន្ទ្រ អរិយ៍ពុទ្ធពង្ស ស្ដាប់ព្រះប្អូនទូល ទំនួល ហើយទ្រង់ ត្រាស់ទៅកាន់អង្គ អនុជក្សត្រក្សាន្ត ៗ ប្អូនអើយហេមន្ត ពុំគឺវស្សន្ត រដូវក្រែងគ្មាន ចង់គិតចង់ល្បួង បងក្រែងពុំបាន តែព្រះហេម. ពាន្ត ដើមច្រើនក្រាស់ក្រៃ ៗ តែបងពុំហ៊ាន ឆាទាថាបាន ឲ្យប្អូនមាសមៃ ផ្សិតខែពុំត្រូវ រដូវឡើយនៃ កុំប្អូនថ្ងើមថ្ងៃ អាក់អន់ចិន្ត ៗ បងនឹង ទៅរក ឲ្យប្អូនពន្ធុក ក្រែងបុណ្យប្អូនភ្ងា ប្រាកដមិនបាន ដូចក្នុងប្រាថ្នា ត្រាស់ស្រេចប្រើថា ហៃយក្ខរាំងរេ ៗ ផ្សិតប្អូនតោមឆាយ ចិត្តចង់ស៊ី

ស្វាយ ចូរអ្នកប្រាសប្រែ ត្រាច់ទៅបច្ចិមៈ និរតិយេ ទិសទក្ខិណេ
អគ្នេយ៍បូព៌ា ។ អញទៅរកពី បុព្វទិសទី ឦសាណឧត្តរ វៀងរាប
ក្រឡាប់ ពាយព្យបច្ចិមា យក្ខពីក្រោបណា ផ្ទុកផ្ទោះហោះទៅ ។ កាល
ក្រោយក្រុងយក្ស សម្តេចហរិវៈ ផ្តែផ្តាំប្អូនទៅ លីលាលះលាក ចេញ
ចាកលំនៅ បន្ទូលហារហៅ សិទ្ធពអស្សយាន ។ ប្រាយប្រាប់អស្សពង្ស
អំពីចំណង់ ព្រះប្អូនកល្យាណ សេះសាតក្រេញក្រាប ខ្ទាបអង្គប្រាណ
ឲនឲ្យស្តេចឈាន ឡើងគង់បរិបូណ៌ ហោះដោយអាកាស ស្ទុះធ្វាស
ប្រសើរផុតគួ ហេតុដោយជវ័ន សេះពន់ពុំយូរ នាំព្រះភូធរដល់
ហេមពាន្ត ។ ស្តេចកេសព្វជ្រោះ សព្វប្រកលង់លុះ ថៃត្រង់ពុំបាន
ស្តែងស្តេចចូលឈប់ នៅអូប់មួយមាន នៅព្រឹក្សាសាន្ត ទ្រង់ផលបុប្ផា ។
នានាងមាត់អូរ មួយមានទឹកហូរ អំពីបព្វតា ស្តេចចុះស្រប់ស្រង់
លាងអង្គអស្សពាហ៍ ស្រេចមកប៉ុនា ក្តេជាតិមួយដំ ។ សេះគេស៊ីស្មៅ
ជុំរាំពខទៅ ថ្ងៃងទៅឯក-ម្នាក់ពីកេសព្វ ទិសគ្រប់ពិតពុំ យង់យល់
ឡើយលំ. ហៃអង្គអាត្មា ។ ហោះទៅចួបចួន ផងគ្នាជាចួន ឲ្យជួយរកគ្នា
សឹងរកពុំបាន ដូចគ្មានប្រាថ្នា ពីព្រោងស៊ុយោ លុះល្ងាចត្រដាក់ ។

រីនាងចន្ទា កាលៈក្រោយយក្សា ទីងព្រះទ្រង់លក្សណ៍ ចរចេញទៅ
ព្រៃ ក្សត្រីព្រួសក្ត្រា ទៅកាន់សំណាក់ អភ័យកុមារ ។ ចរចូលក្នុងស្តូរ
កុមារត្រែកអរ ថ្នាក់ថ្នមដាយា ផ្តែកផ្តិតមេត្រី ដោយក្តីស្នេហា បន្ទូលស្នូរថា

ហៃប្អូនប្រិមប្រិយ ៗ មានមោះប្អូនគេ ហេតុម្ដេចក៏បាត់ លង់ដល់ថ្ងៃបី

ប្រូងបង់តែងតឹង ទន្ទឹងប្អូនស្រី ព្រះរៀមបក្រី ទៅកាន់យក្សា ៗ ញុាំង

ព្រះបងបាន ត្រឡប់វិលថ្កាន ប្រាសាទសុវណ្ណា ឬយក្សពិឃាដ ដន្ទជាតិ

មរណា ឬបានយក្ខជា បរិពារទៀតគន់ ៗ ក្សត្រីបន្ទូល លុតលើកហត្ថា

ទនអភិវន្ទ ទូលថាបពិត្រ មហាក្សត្រសោភ័ណ ព្រះរៀមវិត្ថិត-ទ្ទឹកលើស

លោកផង ៗ ប្រើព្រះជេស្ឋជ័យ ឲ្យទៅក្សិណក្ស័យ ច្រើនគ្រាច្រើនផង

ថាជាទឹងបាន ដូចក្នុងបំណង ប្រែបានសុត្តផង មកជាបរិពារ ៗ

ប្រើទៅកាន់យក្ខ ដូរជាតិអបល័ក្សណ៍ បិត្តហោរមោហា ស្ថានម្តងនឹងក្ស័យ

ដូចគ្គីប្រាថ្នា ប្រែបានយក្សជា បរិពារពុំក្ស័យ ៗ ឥឡូវយកយក្ខ មកនៅ

ពីរនាក់ បម្រើសព្វថ្ងៃ ព្រះបាទក្ខូធរ ពុំបរទៅព្រៃ ព្រោះយក្ខនោះនៃ រក

ផ្លែឈើថ្វាយ ៗ ខ្ញុំនឹកព្រះរៀម ជះទុក្ខក្រំក្រៀម ក្រាំក្រុកក្នុងកាយ ខ្ញុំក្ខូត

ព្រះអង្គ ថាបង់ធីស្វាយ បូរក្សត្រពណ្ណពយ បរបេញទៅរក ៗ ទៅតាំង

យក្ខពីរ លះលៃងមន្ទីរ ទើបខ្ញុំបានមក យល់ព្រះកក្រ្តថ្ងៃ ស្វាមីពន្ទុក សៀយ

អស់ទុក្ខសោក ពីអង្គឥន្ទ្រិយ៍ ៗ បពិត្រក្សត្រថ្ងៃ យើងនេះសមក្ស័យ

ប្រាកដតាំងទេ្វ រិះរកគល់គិច្ច ដូចម្តេចភូមិ ឲ្យរស់ជីវី ខិក្សនៅសុខ

សាទរ ៗ កុមារឆ្លើយថ្កាន ប្អូនអើយបងមាន ក្ការយន្តស្នាងស្នាត

ពីព្រះបិតា ក្សត្រានរនាថ តែងទិងពិឃាដ ដីរតមនុស្សម្នា ៗ យើង

រៀបទុកក្នុង បន្ទប់តែងស្រេង់ បើមហាក្សត្រា ដល់ហើយព្រះអង្គ គង់ស្រង់

កាលណា បូរនាងធ្វើជា គ្រហែមសំដ ៗ ឲ្យត្រូដល់ផាក់ បងនឹងកន្ត្រាក់

ទម្លាក់បក្រី ត្រូវនឹងលំពែង យន្តស្តែងសម្បើ ក្បៀណក្បែយកុំស្រើ គន់
គិតភ័យា ៗ ពីពង្សទ្រង់គិត ព្រមព្រះគំនិត ស្រេចហើយយកក្តារ មក
រៀបទុកក្នុង ទីស្រង់ក្បត្រា សឹកខ្សែពានណា នាំទៅក្នុងសួរ ៗ ស្រេច
នាងលាទៅ គប់ចាំព្រះនៅ សីហៈបញ្ចុរន្ត រំពោធិសត្វ បុរសឲ្យគង់
ស្តេចផ្ទុំក្រោមម-ណ្ឌលម្លប់ព្រឹក្សា ៗ

សុរ្យសាយណ្ហ ទោរទន់ទាបទេរ ទៀតទើបព្រះមហា បុរសតើន
ទ្រង់ ស្រប់ស្រង់គន្ធា ឡើងគង់អស្សពាហ៍ ហៀវហោះត្រេកត្រាប់ ៗ
ដោយដងព្រឹក្សា យោនយានសាខា លតាលូតលេច លំទោនទន់ទន់
ល្ហាសល្ហន់ស្រស់ស្រេច អាស្ចូរត្រះស្តេច រកផលអម្ពា ៗ ទតយល់
ដើមស្វាយ មួយមែកត្រសាយ មែនមានផលា មួយជាប់នាទង
អង្គ្រង់ធ្វើជា សម្បកពាសពារ ដិតជុំពៈក្រៅ ៗ ហេតុបុណ្យមានផ្លែក
មួយចាំនៅមែក បូលហើយដូចនៅ ចិកសម្បកនោះ ស្តេចឆ្ពោះទតទៅ
យល់ផាក់បមទៅ បន្ទូលថាបង ៗ បង់អើយមើលផ្លែក នោះទីងចិកហែក
សប្បុកអង្គ្រង បោតុនេះប្អូនយល់ ប្អូលទូលគន្ធង បើឆ្ពោះចូរបង នាំ
ប្អូនចូលទៅ ៗ ព្រែងអង្គ្រងពុំ ជាប់ខ្ទួស្វាយពុំ វាំងខ្ពង់នោះនៅ សេះ
ស្តាប់នុគ្គារ ក្បត្រាចមទៅ ហិចហោះសំដៅ ចរចូលទៅជិត ៗ ផ្លែក
យល់ចមទៅ គិតភ័យហើរទៅ ព្រះបាទទ្រង់រិទ្ធិ ហែកសម្បកអ-ង្គ្រង
ទ្រង់ពិនិត្យ យល់ផ្លែស្វាយពិត អនេកឧបមា ៗ បេះបានកាលណា
ទ្រង់ត្រឡប់ឆ្ពោះ ទៅកាន់គាព ដល់ស្រេចស្តេចទ្រង់ ឲ្យអង្គអនុជា អនុជ

វន្ទា ទទួលទុកនៅ ៗ អញ្ជើញព្រះអង្គ ឲ្យចរចូលស្រង់ កេះកាយ
ចំពោះ ធ្វើស្មោះស្មានត្រង់ នឹងអង្គចមលោ ស្ដេចចរចូលទៅ នឹងស្រង់
គង្គា ៗ ស្ដេចយល់ក្ដារថ្មក ក្ដារនេះចំឡែក បន្ទូលសួរថា ហៃប្អូនពន្ទក
បានមកពីណា នាងក្រាបវន្ទា ទូលស្នងព្រះអង្គ ៗ ក្ដារនេះស្អាង
ស្អាត នៅក្នុងប្រាសាទ ក្សត្រាទ្រើសទ្រង់ សម្រាប់ទុកជា ក្រឡាណាំ
ស្រង់ ខ្ញុំថ្វាយព្រះអង្គ ជម្រះកាយា ៗ ព្រះស្រីសារពេជ្ញ គង់បរិបូណ៌
ស្រេច ក្សិណនាងធ្វើជា គ្រហែមបន្ទី អភ័យកុមារ ព្រួញជៀងជាក់ជា
បន្ទីក្សត្រ ទាញខ្សែកន្ត្រាក់ កន្ទុះយន្តធ្លាក់ ព្រះបាទចក្រី ទេព
ដែលរក្សា ក្សត្រាធិបតី ផាត់លំពែងខ្ចី ពុំត្រូវព្រះអង្គ ៗ ព្រះអង្គនីរ
ពេក នីរចិត្តក្រេវក្រោធ លីលាឡើងគង់ យកទឹកលុះលាង សារពាង្គ
ព្រះអង្គ ព្រះក្សត្រត្រាស់ទ្រង់ មានមធុរថា ៗ

ឱអញឥតគ្គង ឥតទោសអ្វីផង នឹងអ្នកឯណា មោះមកហ៊ានធ្វើ
អំពើមាយា ឲ្យអញមរណា តើព្រាំងទោសអ្វី ៗ នាងយល់ក្សត្រថ្លៃ
ពុំបានក្សិណក្ស័យ សែងព្រះភារមី ញ័រអង្គរន្ធត់ ស្ងួនស្លុតស្មារតី
រត់រះរឹងខ្ចី ចូលក្នុងប្រាសាទ ៗ សំងំពួនព័ន្ធ ញ័រដួចក្ងួនសត្វ ខ្លាច
ក្ស័យជន្មជាតិ ក្សិណយក្សពីរដល់ អង្គព្រះភូវនាថ ក្រួញក្រាបក្រោមបា-
ទាទើបទូលថា ៗ បពិត្រក្សត្រក្សាន្ត នរណាអាចហ៊ាន ប្រមាទ
ក្សត្រា យើងខ្ញុំសូមរក ចាប់យកបច្ចា- មិត្រមកថ្វាយមហា- ក្សត្រ
ថ្លៃឲ្យបាន ៗ ស្រេចម្នាក់ហោះផ្ដែក- ដីទៅដោយតេជ ដល់បាត
ផាលបាន ម្នាក់ហោះអាកាស វេហាស៍ហៅហាន ពុំយល់វិលក្លាន

ពូជពង្សពុទ្ធទៅ ៗ ចរចូលក្នុងឋាន យង់យល់វេទ្យមាន យក្ខយង់ យោរយៅ ក្រុងជាក្រមោច តូចៗទៀតៗ ក៏តាមវិជ្ជាទៅ លុះចូលក្នុង ស្គរ ៗ យក្ខពីរយល់ជាក់ ប្រែប្រែណាជាយក្ខ ប្រទប់ទះទរ គ្រវីគ្រោធ ធារធាក់ បែកបាក់ល្អិតស្គរ ប្រឹងប្រាណប្រួតប្រែ. ទង់ទះតាញទៅ ៗ ផលហើយយក្ខខ្ចូល តង្សពុទ្ធង្កូល បពិត្រចមបោ ទៅនេះឯងជា ខោបារយោរយៅ ពួនពីងទិត្យនៅ នាក្នុងស្គរមាស ៗ លើប្រាង្គប្រា- សាទ ប្រសើរស្អាងស្អាត ស្រុទ្ធសាតខ្ចុះខ្ចាម ខ្ញុំសុំពិឃាដ ផន្ទជាតវិនាស លះលែងប្រាណប្រាស ប្រាកដផ្ទះ ៗ តោពិសក្តា ហេតុព្រះអង្គជា ពន្ធកសត្តញ ផ្ទះពោពផ ឯងគាបជាត្រូ ព្រះអង្គឥស្សូរ ឃាត់ទៅយក្ខថា ៗ កើយចុះចូរបេ គាស្សូរគោទៅ កុំឲ្យមរណា យក្ខស្ដាប់ហើយគិត ក្នុង ចិត្តថា ចុះប្តូរ ចុកពាំ នេះធ្វើបាន ៗ ពីបម្រាប់ខ្ញុំ មោះប្តូរមកស្ទួន ឯមនុស្សយោរយៅ គ្នាស្ដាយស៊ីសស្ដាយ ពីនាយយើងទៅ បើសម្លាប់ទៅ នោះយល់ជាជា ៗ អ្នកនេះហៅគ្នា ប្រសើរមហាគាប់ មិនឲ្យមរណា ស្តេចស្តាប់ប្រប្រឹម ញញឹមឆ្ងើយថា ហៃព្រះយក្សា ស្តាប់គញឆ្ងើយ រីង ៗ ធម្មតាអ្នកប្រាជ្ញ ប្រាជ្ញប្រុះឯងគាប ពាក្យផ្ដែលខឹង តោះខុស ប៉ុន្មាន ចាប្រាខរពីង អាចគតក៏ហាង កំហុសនោះបាន ៗ ដូចព្រះ កាយជាត់ ជ្រុំក្ដូវាត់ បៀសបេញ ទេងខាន រឹងតាសោ មោហោសា- មាន្យ បើឲ្យមិនបាន ឈ្មះចិត្តខន្តី ៗ នោះលោកពុំហៅ អ្នកប្រាជ្ញជ្រះ ជ្រៅ តាស្សូវកុំបី ឲ្យបង់ផន្ទជាតិ ចុះអ្នកប្រណី គោះទាំងខន្តី ជាតិ

ជាប្រធាន ៗ បើមានព្យ៉ាសឹក មកមិនភ្លុកភ្លឹក ទើបឃើញទះហាន បើ
កាន់អំណត់ អាចអត់នោះបាន ឃើញកាលគ្រាមាន សេចក្តីក្រោធ ៗ
បើឃើញប្រាជ្ញប្រាយ ឃើញកាលដោះស្រាយ អស់អាថ៌ប្រស្នា កម្រ
ក្រក្រៃ ឃើញក្តីមេត្តា យន់យល់កាលគ្រា មានទោសព្រោសប្រាណ ៗ
បើឃើញដឹងគុណ អ្នកមានគុណធ្ងន់ ឃើញកាលគេមាន ទោសតាំង
ទោសស្មើ ថាបើមិនមាន ល្មះហើយនឹងបាន ឃើញកាលឯណា ៗ

យក្ខពីព្រញប្រាណ ទទួលទូន្មាន ទើបមហាក្សត្រា ប្រែព្រះភក្ត្រថ្ងៃ
ជាហៃកុមារ គោទុនាថា មាតាបិតាពេ ៗ គោទុនាមអ្នក ចូរថ្វៃដៀងជាក់
ដោយសច្ចៈតោ គិទ្ធកិទ្ធី នាគីនាគោ យក្ខីយក្ខោ ទេវីទេវោ ៗ
មនុស្សាមនុស្សោ គិទ្ឋងគោ ហេតុម្តេចបានជា អ្នកនៅហិនហោច
ត្រមោចកំព្រា ឥតញាតិកា ល់ាផងពារពង្ស ៗ ចូរហៅសំដែង
ដំណើរទៅឯង ដោយពាក្យពិតត្រង់ អញពុំយកទោស សន្តោសឲ្យគង់
ជីវិតអញចង់ ដឹងដើមអតីតា ៗ

កុមារក្រញក្រាប សំពោស្រពាប ស្រពោនភក្ត្រា សញ្ជឹងសញ្ជប់
ផ្ទប់ព្រះសិរសា លើកព្រះហត្ថា ញាប់ញ័របង្គំ ៗ ទើបទូលទៅថា
បពិត្រព្រះមហា-បុរសខ្ញុំ រួចរស់ជីវិត ព្រោះផ្សិតអង្គម្ចាស់ ព្រោសខ្ញុំសុំ
ជាខ្ញុំបាទា ៗ ទូលស្រេចស៊ុះសព្វ ដំណើរគ្រាន់គ្រប់ ដូចប្រាប់ពីតា
ពីសត្វឥន្ទ្រីយ៍ ឈ្មោលញីមោហា មកផ្ទាញខាត ស្ងប់ស្ងាត់ស្ងួនឈឹង ៗ

ពោធិ៍ប្រសើរ ជ្រាបគ្រប់ដំណើរ បន្ទូលស្បូវនឹង ទៅអើយគិទិត ទៅ
គិតរំពឹង ធ្វើកល់កម្មហ៊ឹង ពិឃាដអញទៅ ៗ ញាំងអញមានគ្គង មាន

ទោសភ្លើង នៃទីងខ្លួនទៅ ឬទៅគិតព្យាន បង់បានប្អូនទៅ អង្គអញឬទៅ
បានរួមគ្នាហើយ ៗ

កុមារទូលថា បពិត្រព្រះមហា-ក្សត្រាត្រាណត្រើយ អញខ្ញុំជួបជាតិ ទីងឈាក់អ៊ីឡើយ ពិតជួញ្ញោះហើយ តាមតែមេត្តា ៗ ក្រែងនាងមានគតិ លុះក្តូរទ័រ ដល់មហាក្សត្រា ក្រែងព្រះពុំប្រោស អត់ទោសករុណា ហេតុនោះបានជា ខ្ញុំគិតពិឃាដ ៗ ឲ្យព្រះអង្គទៅ កាន់ស្ថាន្ថានៅ ទីងយក្សាសាទ គិតឲ្យក្សត្រថ្ងៃ ក្សណក្សយដន្ទជាតិ យល់ក្សត្រ នរនាថ ពុំក្សយជន្មា ៗ បានជាផ្ទើយន្ត ទីងផ្តាច់ជីពជន្ម ព្រះបាទក្សត្រា អញខ្ញុំខូចខុស ជាមនុស្សពាលា ពុំចេះព្រះមហា ក្សត្រាប្រាណ ៗ

ស្តេចបើកទន្ធ្ការ ហៃកាដកុមារ រីឯប្អូនស្រី អង្គអញឲ្យបា យកជា មហេសី តែអញស្រដី ប្រដៅទៅសិន ៗ ទៅឯងបោចិត្ត ទោសទុច្ចរិត ទីងនាំអង្គឥ. ទ្រីយ៍ត្រូតអាចឲ្យ សេកសោយចក្ខុន តីផ្ទាក់តីបឹន ក្រែក្រ រួចផ្ទាយ ៗ ហេតុដោយអំពើ អំពើបង្ហើរ អធម្មកម្មកាយ បំបែកបំបាក់ កំចាត់កំចាយ កំបោកបង់កាយ បង់ភក់អ្នកផង ៗ បំបង់បំបាត់ ជីវិត សព្វសត្វ ហេតុពាក់ព័ន ចង់ឃ្លាបង់ឃ្លាត អស់ញាតិៈឆាឆង ព្រាត់ប្រាស់ ប្អូនបង មាតាបិតា ៗ ចូរប្រែប្រួលចិត្ត កាន់ដោយសុចរិត ធម៌ព្រះពុទ្ធា រក្សាសីលប្រាំ ចង់ចាំដាក់ជា ពិនាក់អាត្មា ទៅជាទនិញ្ញាន ៗ ស្រេចព្រះ បណ្តាំ ខ្ញុំសីលចាំងប្រាំ តាមធម៌បុរាណ កុមារបង្គំ ប្រណម្យស្មានាន សីលចាំងប្រាំបាន ក្ខួចកត់ចាំនៅ ៗ

ពោធិ៍សោភ័ណ ស្តេចទ្រង់ចំអន់ នៃព្រះប្អូនពៅ ត្រាស់ទ្រង់ព្រះស្រួល បន្ទូលហៅហៅ ថានៃហប្អូនពៅ ពាលពេញស្នេហា ៗ បងអកទុកស្ងួន ស្មើចិត្តស្មើខ្លួន ស្មើអង្គរៀមក៏ ស្មានប្អូនស្ងួនគ្រង់ ពីកន្ទុក មិនដឹងឡើយថា ប្អូនគ្រង់តែក្រៅ ៗ ថ្ងៃនេះទើបដឹង ជាប្អូនព្រលឹង បែងបេះជ្រះជ្រៅ កន្ទៀបលាក់កាយ មកកាយប្អូនពៅ បងនឹងឲ្យទៅ មួលស្វាមីមេ ៗ បើបងមាសវិញ បងធ្វើបេះមិញ បងពុំរត់ទេ បងនៅប្រែប្រឹង ពាំងទឹងគេ តាំងតភាល់តែ ក្បែណក្បែរផងគ្នា ៗ ស្តែងស្តេចបន្ទូល ត្រេកទ្រង់ព្រះស្រួល នឹងអង្គអនុជា មច្ចុរក្សាគក្អាយ កេះកាយបពោ ហេតុព្រះទ័យជា ពន្លកពុទ្ធពង្ស ៗ

នាងព្រះស្តេចថ្លែង នុនអៀនអង្គឯង ពុំអាចជំអង់ ដំអឹងអាថា ក្សត្រាវង្ស ចិន្តាពុំចង់ យល់ព្រះកត្ត្រា ៗ យាងទៅតាំងតាល់ នុនអង្គគង់គាល់ បង្គំពថា ពុំទៅទៀបនៃ អភ័យកុមារ ស្តេចស្រួល ត្រាស់ថា នៃហប្អូនធោមធាយ ៗ កុំធ្វើមិនត្រឹម ទិតមកឲ្យទឹម ជិតមកនៅអាយ បងនឹងឲ្យជ័យ ប្រពៃពណ្ណរាយ ឲ្យសុខសប្បាយ មូលមួយផងគ្នា ៗ នាងទិតសន្ទឹម ចូលទៅទន្ទឹម នឹងអង្គកុមារ ពីរពង្សបវរ លើគករអភិរ័ក្ខ ក្រាបទៀបបាទា ព្រះពង្សពោធិ ៗ ស្តេចទ្រង់ញញឹម ប៉ប្រែប៉ប្រឹម ទើបព្រះភូមិ បំពេនព្រះពរ បវរវុឌ្ឍិ អនុជតាំងពី ទទួលព្រះពរ ៗ ពីថ្ងៃនោះទៅ បីអង្គនិត្យនៅ ជា សុខសោះសារ តាំងពីរពង្សក្សត្រ ប្រណិប័ត្តភូធរ ស្មោះស្មើព្រះវរ-មាតាបិតា ៗ

លង់លុះរាត្រី ព្រះពន្ស្រពោធី ចូលទីសេយ្យា សេយ្យាសន៍
ឯកអង្គ នៅក្នុងប្រាង្គប្រា-សាទសិរីវចនា ប្រសើរសក្តិ៍សម ៗ ភ្នក
ទឹកមាតា ខ្សឹកខ្សួលទុក ទារ:ក្រៀមក្រំ ទុះទព្រះមេ តាំងតែកូនក-
ព្រាព្រាត់ចាកចំ បែងបាត់មុខមក ៗ សមព្រះមេមាន តែទុក្ខឥត
ស្រាន្ត ឥតស្រាកវិយោគ សង្រេងសង្រៃ កន្ទេងរិះរក កូនបាត់សំ
សោក ដល់ក្សយជន្មា ៗ ទុះទព្រះគុណ ប្រសើរមហាធ្ងន់ ឥត
ឧបមា អ្នកនៅផ្ទើវត្ត ប្រណិប័ត្តយក្សា ញាំងត្រូវចិត្តា ប្តូមួយពុំ
ត្រូវ ៗ ប្តូយក្ខយកជា អាហារគោត្តា ប្តូព្រះមេនៅ ជាសុខសប្បាយ
លោះលាយពុំស្ងួ គន់គិតកូនកូវ យក្ខយង់មេត្តា ៗ ទេះហេតុហៅ
គៀរ ពុំទិក្សពិទៀរ នៃអង្គអាត្មា អំពីបុព្វជាតិ បង់ឃ្លាតបង់ឃ្លា
ឡេះយើងព្រាត់គ្នា ពុំបានមួយមូល ៗ ពីដើមអញគ្មាន សេនាធា-
ជាន ត្រកាលត្រកូល ឥឡូវអញបាន ទាហានមិត្តមូល គិតគួរ
លើកចូល ទៅកាន់នគរ ៗ សម្លាប់នន្ទី យក្ខយង់រិទ្ធី នោះឯងឡេ
មរណ៍ រួចហើយសមអញ យកពង្ស្រសោយបរ- បូណ៌បានពស្ត្រប្រ-
ជាជនជួបជុំ ៗ ស្តេចរិះរង់សួរ សែនសាយបរិបូណ៌- មីមិញបួនចំ
ពោះតើបពារពី- ណារិសេសស- ម្តេចដឹងដោយជំ- ណើរនៃយោគ
យាម ៗ ចរបួលស្រប់ស្រង់ ជម្រះអស់អង្គ ពិតពីព្រហ៊ាម ប្រដាប់
អង្គក្សត្រ មកុដរត្នអាភម ហូរក្សរន្ទាម សូរងឹកងឹក ៗ ទើបព្រះកូមី
ត្រាស់កាន់ពាជី ថាចូរបង់ចរ ទៅទិសឯលិច ហៅស្តេចពានរ ហើយ

ទៅទត្តរ ហៅស្តេចខ្លាឃ្មុំ ។ ឲ្យប្រមូលពល បរិវារក្រៃលៃ ឲ្យជួប ឲ្យជុំ ឲ្យចូលមកកាន់ ហេមន្តរដ្ឋម្យ យើងនឹងជំនុំ រិះគិតរាជការ ។ សេះក្រាបណាទៅ ប្រាណប្រាប់ហាវហៅ ស្តេចស្វាស្តេចខ្លា សឹងអរ ស្រស់ស្រួល ទទួលអាជ្ញា បបួលយោធា ដោយខ្ជួនស្រពន់ ។ កាល ក្រោយពាជី ទៅទើបពោធី ត្រាស់ប្រើកុម្ភណ្ឌ ទាំងពីរនាក់នោះ ឲ្យ ហោះទៅកាន់ ទាំងពីរកុម្ភណ្ឌ ចូលមកបង្គំ ។ រីឯស្តេចស្វា នូវអង្គ ស្តេចខ្លា បបួលពលជុំ ស្រេចស្រាប់ស្រើបស្រួល ចរចូលបង្គំ ។ ព្រះបាទព្រះបរម ពោធិសម្ភារ ។ ក្តើងព្រះកេត្តិ៍ស្តែង ដូចព្រះចន្ទ្រ ថែង រស្មីពិស្តារ គង់នៅកណ្តាល ពលពាលបរិពារ ដូចដាវតារក[១] បរិវារព្រះចន្ទ្រ ។ អនុជតាំងពីរ ទូនអង្គព្រះសិរ-សាស្វស្តិ៍អភិវន្ទ ស្តេចបើកទ្វារ ពិស្តារស្តែងស្បាន់ ទ្រង់ត្រាស់ទៅកាន់ ជំនុំយោធា ។

អង្គអញបីបំ· ណាងទឹងនាំ នៃអ្នកយាត្រា ទៅពាកណ៌សី បូរី. រដ្ឋ ប្រាសប្រាប់យក្សា ឈ្មោះនន្ទយក្ខ ។ គិតគិតកំណាច កំណើត កៀចកាច ចិត្តពាវអេចលក្ខណ៍ ទ្រុស្តព្រើសពិឃាដ ព្រះបាទទ្រង់ លក្ខណ៍ ព្រះនាមនៃអ្នក កាសិកមហាក្សត្រ ។

កាលណោះព្រះបាទ ចេញទៅប្រពាត ព្រះព្រឹក្សព្រៃស្វាត់ ព្រមអស់សេនា យោធាពលពទ្ធ ក្លាក្លៀវក្លួបក្លាត់ អស់អម្រឹគព្រៃ ។ យក្ខយន្តក្លាយក្លែង ក្លាយក្លាប់អង្គឯង ជាប្រើសមាសវៃ ស្តេចយល់ គួរគាប់ ចូលចាប់ព្រះទ័យ ទៀតគិរិមៈនាមយ័យ ដាយដេញអម្រឹគ ។

(១) ដាវ: ពាក្យសៀម ប្រែថា ផ្កាយ ។ តារក: ពាក្យបាលី ឬ សំស្ក្រឹត ប្រែថា ផ្កាយដែរ ។

ព្រាកព្រាត់ប្រាសពល ដល់ថ្ងៃមណ្ឌល នៃខន្ធយក្សា ប្រែចាប់
ពិហេដ ព្រះបាទបិតា ក្សិណក្ស័យជន្មា ជាចំណីយក្ខ ៗ រួបរៀប
ស៊ីសេះ ៗ មានតម្រិះ តម្រូវចិត្តជាក់ បញ្ចុកបញ្ឆោត បំពោតថាអ្នក
យកខ្ញុំជាកត្ត ផ្អែតតែមួយថ្ងៃ ៗ បើអ្នកចូលចិត្ត តាមខ្ញុំគន់គិត អ្នក
បានផ្អែតផ្អៃ ស៊ីសឹងអាហារ ពិសាឆ្ងាញ់ក្រៃ អ្នកផ្អែតពាល់ក្ស័យ ជី
វិតមរណា ៗ កូនដាពមទៅ ទៀងគន់ខ្ញុំទៅ គ្រប់គ្រងសីមា គ្រប់
មុខមន្ត្រី គ្រង់ស្រីស្រីង្ការ គ្រងនាងវិមលា ជាពជទេពី ៗ ហេតុ
ដំណើរនេះ យក្ខតាមពាក្យសេះ ៗ រួបរឹរ អង្គអសុរកាយ កូនក្លាយ
ឥន្ទ្រីយ៍ ដូចព្រះវរបី តារជ្ឈាជា ៗ គ្រប់គ្រងបុរី គ្រងមុខមន្ត្រី
គ្រងស្នំស្នហា ជាសុខឥតហ្មង គ្រប់គ្រងមាតា អង្គអញនេះជា ទេពី
ស្នេហ៍ស្និទ្ធ ៗ ហើយយក្ខទ្រង់ត្រិះ ឲ្យជាកត្តិសេះ ប្រាំពីរខែពិត
ហេតុបុណ្យពុំក្ស័យ យក្សក័យព្រោះដៀត សេះដឹងគំនិត ក្រែងប្រាប់
អ្នកផង ៗ ហេតុតែបុណ្យផល អង្គអញទៅយល់ ខ្សៀវខ្សឹកប្រាប់
ប្រង អំពីអំពើ ដំណើរទំនង ដំណាលដើមទង អញបានដឹងជាក់ ៗ
សេះឲ្យអញទៅ បញ្ឆោតយក្ខខ្លៅ សុំសេះពីយក្ខ កាលដើមព្រះបាទ
នរនាថទ្រង់សក្តិ ព្រះទ័យស្មោះស្ម័គ្រ ថាឲ្យអស្សយាន ៗ នេះគេប
ព្រះអង្គ បន្ទូលពុំគង់ ពាក្យសត្យប្រតិញ្ញាណ ប្រែយកអស្សពាជី
ដាក់ទ្រង់ពុំបាន ព្រោះព្រះរាជទាន ដូចពាក្យប្ដេជ្ញា ៗ យក្ខស្មាន
ពាក្យពិត ពាក្យពោលសុចរិត យក្ខឲ្យអស្សពាហ៍ ទាំរត់ចេញចាក
លះលាកនគរ ទាំងព្រះមាតា ពុំដឹងសេចក្តី ៗ មកប្រាំខែស្រាន់

យក្សតាមមកទាន់ យក្សកាត់សិរសេ ស៊ីឬមិនដឹង អញនឹងប្អូនស្រី រួច
រត់ឃ្លាតឃ្លី ចូលក្នុងទន្លេជ្រៅ ។ ទេព្ដាបាំងបិទ បាំងកាយអញជិត
យក្សយំចចៃ្រ រកពុំឃល់ខ្លួល វិលវល់ក្រុងក្រៃ អញយល់សេះក្បៀ
អញស្ងួនឲ្យស្មាគើ ។ ព្រះឥន្ទ្រមកប្រោស អង្គអញរួចរស់ ឲ្យអញប្អូន
ស្រី ដើរកេត្រអាល បានក្បាលពជសីហ៍ ស្រេចឥន្ទ្រធិបតី ភ្លាម
នឹងអស្ប្រាហ៍ ។ ពាជីរួចរស់ ជីវិតស្មានស្មោះ បេះបោះរំហាស់
នាំអញមកកាន់ ហេមទ្ទនគព អង្គអញគិតថា នឹងលើកទ័ពទៅ ។
ពិឃាដនៃនន្ទី- យក្សយំទូជិន យកស្រុកនិគ្យនៅ ព្រះស្ដែងនឹងគិត
គំនិតម្ដេចចៅ ត្រើសព្រមតាមទៅ ឬពុំទៅទេ ។

ទាំងប្អូនយក្សា ស្ដេចស្វាស្ដេចខ្លា ទូទាំងពលរេហ៍ ឮព្រះឧង្ការ
ថ្ងៃថ្វាសឹងតែ លើកហត្ថដល់ឯ មណ្ឌលសិរសា ។ ទូលជាបពិត្រ
ព្រះភាទទ្រង់រឹទ្ធិ ជាម្ចាស់លោកា ប្រសើរឆ្នុះថ្វាស សិល្បសាស្ត្រសត្វា
ប្រាជ្ញប្រុសពិស្ដារ ធីការថ្កើងថ្កាន ។ យើងខ្ញុំសឹងតាម ទៅធ្វើសង្គ្រាម
សង្គុណក្សត្រក្សាន្ត វិនទ្ទីយក្ស សិទ្ធសក្ដិហៅហាន យើងខ្ញុំគ្រប់
ប្រាណ ធានាអាសា ។ មិនឲ្យព្រួយព្រះ អង្គអាចពារពះ យុទ្ធ-
យក្សមោហា សាមាឲ្យសើរើ ពុះស៊ីស្គ្រូវក្ដា ទីអាប់នុនអា- នុភាព
នុពល ។ បើដល់ក្រៃក្រុង សូមព្រះអង្គគង់ ជាសុខក្សេមស្កល់
យើងយុទ្ធយកយក្ស អបល័ក្ខណ៍គំហល់ មិនឲ្យជិតដល់ មកព្រះអង្គា ។
ស្ដែងស្ដេចជំនុំ ពលពាលមកជុំ ព្រមព្រះអាជ្ញា អាងអ្នកស្រុះស្រួល
ទទួលអាសា ស្ដេចគុំយោធា អំលុងបីថ្ងៃ ។ ស្រេចរៀបប្រាក់មាស

កែវកងធ្នុះធ្លាស សំពត់អាវស្បៃ សំពាយ ៗ រៀបពយច្រើនក្រៃ ពង
ទ្រព្យព្រះថ្លៃ ព្រះមហាក្សត្រា ៗ យកទៅទីងឲ្យ ទានមនុស្សផង
ដោយ ដែនជនមាតា ទីងទុកនៅអាយ ខូបខាយអាសា ឥតកើ្តឥត
ការ ឥតគេគក្ដី ៗ ស្ដេចឲ្យព្រទាក់ សំពាយមួយម្នាក់ គ្រប់ខ្លួន
សេទី ហើយឲ្យអភ័យ ព្រះថ្លៃបក្រី រួសពនឃាតខ្ញុំ គង់ស្ដេចពានរ ៗ
បេញជាស្រួបស្រប នានាំសែ្ដងស្ដេច ទើបព្រះកូជរ ឲ្យអង្គបន្ទា
អនុជបវរ លីលាបេញចរ គង់ស្ដេចខ្លាឃ្មុំ ៗ បរបេញតានតាប់
ណាស់ណាន់បន្ទាប់ ទៀតទើបព្រះបរម ពោធិសត្ដា ថ្លៃថ្លាឧត្ដម ស្ដេច
គង់សេះសម ក្រោយក្រុងយោធា ៗ កុម្ភណ្ឌទាំងបួន សឹងមុតសឹង
មួន សឹងម៉ាំសឹងមារ សឹងមានដរយោ ពាលោក្លៀវក្លា កាងកាន់ក្រពា
ដែកដោយដៃដ៏រ ៗ ការកាល់ឯក្រោយ បែកបែរខាងម្ដាយ ហែ
ក្សត្រប្រសើរ ទោះដេកទោះដាក់ តំណាក់តំណើរ យក្ខតំណែនធ្វើ
ពេងកជតន្ទា ៗ

(មានត)

រឿងសាមកុក

កណ្ឌទី ២៩

ឧកញ៉ាវិបុលរាជសេនា នូ-កាន ប្រែរៀបរៀង

(តមក)

រឿងសាមកុកទុកជាយុទ្ធសាស្ត្រ អ្នកវាងវៃឆ្លាស បើបានអាន នឹងបេះឧបាយកលបំណាន ទាំងមានសន្តានស្នេហាជាតិ ។

ឯអួនថាំងខ្ញាល់ហើយក៏មើលដឹងសេចក្ដីសព្វគ្រប់ ក៏ប្រឡោតទឹងខ្លាំងណាស់ គិតនឹងឲ្យសម្លាប់ហងតែចេញ ។ គួតៅក៏ចូលទៅឃាំងអួនថាំងថា គ្រានេះកងទ័ពលើកចូលដែន ដែលចូលមកជិតណាស់ហើយ ហងតែក៏នៅក្នុងកណ្ដាប់ដៃយើង ដែលលោកនឹងបង្ខំសម្លាប់ចេញនោះមិនគួរទេ សូមឲ្យលោកបង្អង់ឈប់សិនចុះ ត្រូវធ្វើជាមិនដឹងដល់គំនិតអួនសុង យើងសហាររិះគិត ធ្វើការសង្គ្រាមច្បាំងនឹងចូចូឲ្យសំរេចសិន រួចសឹមគិតបាយយកស្រុកគីជីវ ឲ្យបានដោយងាយ អួនថាំងក៏យល់ឃើញត្រូវផង ទើបលើកកងទ័ពទៅដំបន់លីយ៉ង ។

ចូចូបានដឹងដំណឹងដូច្នោះ ក៏លើកកងទ័ពចូលទៅតាំងបន្ទាយជាប់គ្នានឹងបន្ទាយអួនថាំង ៗ ក៏ចាត់តាំងជៀវ ឲ្យឃុំនាំទាហានលើកចេញទៅច្បាំងនឹងចូចូ ៗ ក៏នាំទាហានទៅបញ្ឈរសេះពីមុខបន្ទាយ ហើយឲ្យស៊ីហុងលើក

ទាហានចេញតយុទ្ធនឹងអាំងជៀវបាន ៥ កង ស៊ីហ្វានយកខ្លួនបាក់ត្រូវអាំងជៀវធ្លាក់ពីលើសេះស្លាប់ ។

ចូឆូឃើញបានចំណាប់ ក៏បរពលចូលប្រកាប់ទាហានអួនថាំស្លាប់អស់ជាច្រើន លុះពេលជិតយប់ ចូឆូក៏នាំទាហានចូលបន្ទាយ អួនថាំក៏ឲ្យទាហានឡើងរក្សាសើនជាមាំមួន ហើយធ្វើសំបុត្រឲ្យបរិសេះទៅសូមកងទ័ពអួនស៊ុនលើកមកជួយ ។

អួនស៊ុនឃើញសំបុត្រដូច្នេះ ក៏ប្រឹក្សាទីងសឹមឆៅយថា ត្រូវតែកេណ្ឌទាហាន ៥ ពាន់លើកទៅជួយអួនថាំ ។ បរិសេះចូឆូដឹង ក៏នាំសេចក្ដីនោះទៅជំរាបចូឆូថា ឥឡូវ អួនស៊ុន ឲ្យទាហានលើកមកជួយអួនថាំ ។ ចូឆូដឹងដូច្នោះក៏បាតក្រើលីទៀន, ង៉កជិន ឲ្យលើកទាហានទៅស្កាត់ពាយទាហានអួនស៊ុន ។ លីទៀន ង៉កជិន ក៏លើកទាហានស្រូតទៅនៅចាំកណ្ដាលផ្លូវ បង្ហាប់ទាហានទាំង ៥ ពាន់នោះស្លាប់អស់ ឥតសេសសល់ឡើយ ។

អួនថាំដឹងថាអួនស៊ុនឲ្យទាហាន ៥ ពាន់មកជួយ ហើយទាហានចូឆូលើកទៅស្កាត់ពាយសម្លាប់អស់ដូច្នោះ ក៏ខឹងណាស់ថា អួនស៊ុនមិនលើកមកជួយដោយខ្លួនឯង ដូចពាក្យនិយាយ ក៏ដេរហង់គីជាពាក្យទ្រគោះអសុរោះផ្សេងៗ ។ ហង់គីក៏ថា លោកកុំអាលប្រកាន់សិន ខ្ញុំបាទនឹងឲ្យមានសំបុត្រទៅដល់អួនស៊ុនទៀត ឲ្យលើកកងទ័ពចេញមកខ្លួនឯងឲ្យបាន ហើយហង់គីក៏ធ្វើសំបុត្រសេចក្ដីថា ឲ្យអួនស៊ុនលើកកងទ័ពទៅ

ជួយ លុះធ្វើសំបុត្រហើយ ក៏ជូនទៅអ្នកចាំៗក៏ប្រើបំរើសេះទៅដល់អ្នកសុនៗ

ឯអ្នកសុនឃើញសំបុត្រហើយ ទើបប្រឹក្សានឹងសឹមផោយថា ដែលហានគិតនឹងឲ្យយើងលើកទ័ពទៅជួយអ្នកចាំនោះ អ្នកនឹងយល់ឃើញប្រការម្តេច? សឹមផោយឆ្លើយថា ការដែលលោកបានធ្វើជាចៅហ្វាយស្រុកនេះ គួរតែកំមានសតិបញ្ញា គន់គិតដល់គំនិតយើង ប្រហែលជាគួរតែគិតគ្នានឹងអ្នកចាំ ធ្វើកលឧបាយមកសុំហានគី ទៅជួយគិតការសង្គ្រាម ហើយនឹងលើកគ្រឿងប្រមកវាយយកស្រុកគីដាវ ឥឡូវដែលអ្នកចាំឲ្យហានគីមានសំបុត្រមកសុំកងទ័ពយើងទៅជួយនោះ លោកកុំអាលលើកទៅឡើយ ព្រោះអ្នកចាំមិនអាចតទល់គំនិតគិត នឹងថ្វីដៃប្អូនបានទេ ត្រូវតែយើងនៅស្ងៀមឲ្យអ្នកចាំចាញ់ប្អូនទៅចុះ ទបមាដូចយើងខ្វីដៃប្អូនឲ្យសម្លាប់អ្នកចាំចេញ ។ អ្នកសុនយល់ឃើញត្រូវផង ក៏ធ្វើសំបុត្រតបទៅវិញថា ដែលនឹងឲ្យយើងលើកកងទ័ពទៅជួយនោះ មិនកើតទេ ព្រោះប្អូនកខ្វង់ដែនចូលមកក្នុងស្រុកយើង ហើយ ត្រូវតែយើងរៀបគិតការពារ រក្សាស្រុកទុកឲ្យមាំអ្នកសិន ។ បំរើក៏ទទួលសំបុត្រ ហើយស្រូតទៅឲ្យអ្នកចាំៗ ឃើញសំបុត្រហើយក៏ខឹងណាស់ ទើបចាត់ឲ្យចាប់យកខ្លួនហានគី ទៅប្រហារជីវិត ហើយប្រឹក្សានឹងគួរគោ សុំនបនថា យើងគិតចូលទៅធ្វើពដការជាមួយនឹងប្អូនវិញ ស្រួលជាង ប្រយោជន៍បានសេចក្តីសុខតទៅ ។ គួរគោនឹងសុំនបេងនៅស្ងៀម មិនភានឆ្លើយតបថាម្តេច ។

ឯបំរើសេះ លុះត្រូវដំណើរដូច្នោះហើយ ក៏នាំសេចក្តីនោះទៅប្រាប់អ្នកសុន តាមពាក្យអ្នកចាំប្រឹក្សា ។ អ្នកសុនក៏ពិគ្រោះប្រឹក្សានឹងសឹមផោយថា

ប្រសិនបើ យើងមិនលើកទ័ពទៅជួយអ្នកចាំហើយ អ្នកចាំគង់ទៅនៅទីនឹង ចុះមិនខានឃើញថា ស្រុកយើងក៏គង់ទីទ័លខ្ចប់អន្តរាយ ៗ សឹមផ្តាយយល់ ឃើញត្រូវផង អ្នកស៊ុនក៏ចាត់ប្រើសឹមដៅយទីងសោហ៊ុំ ជានាយទាហាន ឲ្យនៅរក្សាស្រុក ចាត់ប្រើលើកទ័ព ទីងលីសៀម បងប្អូនឲ្យលើកទាហាន ៣ ម៉ឺនទៅជាទ័ពស្រួច អ្នកស៊ុនជាទ័ពហ្លួង ប្រញាប់ដូនលើកចេញទៅ លុះទៅ ដល់ជិតបន្ទាយអ្នកចាំ ក៏ឈប់ទ័ពចាំស្តាប់ការដែលអ្នកចាំធ្វើសឹកទីងចុះ ៗ

ឯអ្នកហ៊ុំទីងកោក័នដឹងដំណឹងហើយ ក៏ប្រមូលទាហានជាកងទ័ព លើកមកតាំងបន្ទាយ ជាំលំជាប់គ្នាពីបន្ទាយអ្នកស៊ុនទៅ ៗ ពេលនោះ មានអ្នកបំរើសម្នាក់ ចូលទៅរំពឹងអ្នកចាំថា អ្នកស៊ុន, អ្នកហ៊ុំ ទីងកោក័ន លើកទ័ពមកជួយ ៗ អ្នកចាំក៏មានអំណរណាស់ មិនបានរំពឹងគិតទីងចូល ទៅនៅខាងក្នុងញ៉េ ហើយឲ្យតាំងបន្ទាយត្រួតមើលកងទ័ពទាំង ៣ កង ដើម្បីទីងធ្វើសង្គ្រាម គង់ដូចខ្លះនោះយ៉ាងម្តេចខ្លះ ៗ

ខណៈនោះ អ្នកស៊ុន, អ្នកហ៊ុំទីងកោក័នក៏លើកទាហានចេញគប្បាំង ទីងកងទ័ពចុះ បាញ់កាំភ្លើងគ្រប់គ្រា តាំងពី ១៧.១៨ ថ្ងៃ ទាហាន ក៏ត្រូវគ្រាប់ ពីការស្លាប់អស់ជាច្រើនណាស់ ៗ លុះគន្ធងមកថ្ងៃ ១ ចុះ ឃើញកល់ការបានចំណាប់ ក៏រៀបចែកកងទ័ពជា ៤ ក្រុម, លើកទៅ វាយទំលាយព្រមគ្នាទាំង ៤ ទិស គ្រប់បន្ទាយ ទាហានទាំង ៣ ប្រកក៏ របួសពីការស្លាប់ខ្លះ ម្នាក់ៗតែងតែគ្នាយទៅផ្សេង ៗ ខ្លះ ចាប់បានខ្លះ ៗ អ្នកចាំ, អ្នកស៊ុន, អ្នកហ៊ុំ ទីងកោក័នឃើញថា ទីងទ្រាំតទល់ពុំបាន

ក៏ចោលបន្ទាយនាំទាហានទាំងឡាយ ដែលសល់នោះ វាយរត់ចេញទៅ ចូចូក៏លើកពលសេនាទាហានដេញតាមទៅ ។

ឯអួនថាំងអួនសុងនោះ ក៏រត់ចូលទៅក្នុងស្រុកគីជីវបាន ហើយឲ្យទាហានឡើងរក្សាសើនបន្ទាយជាមាំមួន តែអួនហ៊ុំទឹងះកាក់នលើកទាហានទៅតាំងបន្ទាយបង្ខាំងតទីងចូចូខាងក្រៅស្រុក ចូចូក៏ឲ្យតាំងបន្ទាយជាប់គ្នា ហើយលើកទៅវាយបន្ទាយអួនហ៊ី, គោក៏នជាច្រើនគ្រា មិនបែក-ៗ គុយកែជំរាបចូចូថា វេលានោះ អួនសៅស្លាប់ទៅហើយ ទាហានដែលយើងចាប់បាននោះ វានិយាយថា បុត្រអួនសៅ ៣ នាក់ ដណ្តើមគ្នាបង្កើតធំ អួនសុងជាប្អូន តាំងខ្លួនជាចៅហ្វាយខេត្រគីជីវ គ្រានេះ ទទួលមានបើកសង្គ្រាមបានជាព្រមគ្នាលើកទ័ពមកច្បាំងជួយគ្នារក្សាស្រុក ប្រសិនបើអស់សឹកសង្គ្រាមហើយ អ្នកទាំង៣ នាក់ ក៏នឹងតាំងដណ្តើមគ្នាកើតជាចំបាំងឡើងពុំខាន ហេតុនេះ សូមឲ្យលោកលះបង់ ស្រុកគីជីវទុកមួយអន្លើសិនចុះ ត្រូវលើកគងទ័ពទៅវាយយកស្រុកកេងជីវ ទីងអាណាខេត្រទិសខាងត្បូង កំចាត់ឡៅប៉ៀវចេញសិន ឯបុត្រអួនសៅ ៣ នាក់នេះ បើឃើញយើងលើកគងទ័ពចេញទៅហើយ គង់ទឹងបណ្តាលជាចំបាំង ដណ្តើមយកស្រុកគ្នាទៅវិញទៅមក កាលណាបើ កំឡាំងខាងណាអន់ថយចុះហើយ សឹមយើងលើក មកច្រូតវាយយកស្រុកគីជីវបាន យ៉ាងស្រួលណាស់ ៗ ចូចូយល់ត្រូវផង ទើបប្រជុំគ្នាលើកគងទ័ពត្រឡប់ទៅបន្ទាយលីយ៉ុង ហើយចាត់ឲ្យការសៀងត្រួតទាហាន នៅរាំងទ័ពក្នុងដំបន់នោះ ចាត់ឲ្យហោហង់លើកទាហានទៅរាំងទ័ព នៅមាត់ទន្លេហាងហោ ឯខ្លួនចូចូ

កំលើកទ័ពចុះទៅខាងផ្លូវអាណាខែត្រទិសខាងត្បូង ៗ ចំណែកអ្នកហ៊ុ
ទឹងគោកន ឃើញបច្ចាលើកទ័ពត្រឡប់ទៅហើយ ក៏មានចិត្តអរណាស់
នាំគ្នាលើកទ័ព ត្រឡប់ទៅស្រុករៀងខ្លួន ៗ

ខណៈនោះ អ្នកជាំដែលនៅក្នុងស្រុកគីជីវ ក៏លបប្រឹក្សាខឹងគួសៅ
ស៊ុនបេងថា ខ្លួនយើងជាបុត្រច្បងអ្នកស៊ុងជាបុត្រទៅ ហើយកើតពីភរិយា
ត្រូចផង តាំងអាយុក៏នៅក្មេងៈសេចក្តី ទុំគំនិតជាងយើងទាំងអស់ ដែលមក
ដាក្តើមធ្វើធំ ក្នុងស្រុកគីជីវនេះ យើងមិនយល់ព្រមផងទេ អ្នកទាំងពីរទឹង
យល់ឃើញប្រការម្តេច ? ខ្លួគារឆ្លើយថា លោកចូរប្រុងប្រៀបសេនា
ទាហានចេញទៅនៅក្រៅស្រុកចុះ ហើយឲ្យទាហានតួនបន្ទប់សងខាង
ផ្លូវទុកឲ្យព្រម រួចឲ្យចូលទៅប្រាប់អ្នកស៊ុង ទឹងសីមផោយថា ខ្លួនលោក
ទឹងរៀបលើកត្រឡប់វិលទៅខែត្រវិញហើយ សូមអញ្ជើញអ្នកស៊ុង ទឹង
សីមផោយ ទៅស៊ីលៀងជាសេចក្តីមេត្រីពប់អាន បើកាលណាអ្នកស៊ុងទឹង
សីមផោយ ទៅដល់កន្លែងនោះហើយ ឲ្យទាហានដែលតួនបន្ទប់នោះ
ចេញឲ្យព្រមគ្នាមកចាប់អ្នកស៊ុង ទឹងសីមផោយសម្លាប់ចេញ ស្រុកគីជីវ
ក៏នឹងបានដល់លោក ៗ អ្នកជាំយល់ឃើញត្រូវ ក៏នាំទាហានចេញមក
តាំងក្រៅស្រុក ហើយរៀបចំទុកតាមវិធី ដែលគិតធ្វើនោះតាមពាក្យ
ខ្លួគារពន្យល់ ៗ ទណ្ឌលអង់ស៊ុវទីប្រឹក្សាអ្នកជាំ មកពីស្រុកសៀងជីវចូល
មកជួប អ្នកជាំក៏សួរសោកដោយសេចក្តីត្រេកអរ ហើយក៏ពណ៌នារឿង
ដែលគិតធ្វើអន្តរាយអ្នកស៊ុងនោះ ឲ្យអង់ស៊ុវស្តាប់ ៗ អង់ស៊ីវឆ្លើយថា
ធម្មតាបងប្អូនទឹងគ្នានោះ លោក ៗ មាប់ដូចដើងដៃទាំងស្តាំទាំងឆ្វេង ហេតុ

ម្តេច លោកមកគិតស្រាល? កាត់ដៃជើងរបស់ខ្លួនហោលដូច្នេះ មិនគួរសោះ កាលបើលោកធ្វើប្រទូស្តកយកាត់បង់ប្អូនចេញដូច្នេះ ខ្ញុំបាទក៏មិនមាន សេចក្តីសប្បាយទេ ដែលលោកនឹងយកអ្នកដទៃ មកធ្វើជាបងប្អូនវិញនោះ តើនឹងមានចិត្តឈឺឆ្អាលប្រាកដនឹងលោក ឬ? លោកមិនគួរនឹងស្តាប់ពាក្យ មនុស្សនាំញុះញង់សោះ ព្រោះមនុស្សគេសនោះ សុទ្ធតែគិតខ្លួន នឹងយល់ បំណាច់មាត់តែ ១ ស្របកនោះ មកជាទីសង្ស័យវែងឆ្ងាយពុំបាន ។

អ្នួនថាបានស្តាប់ហើយ ក៏ខឹងខ្លាំងណាស់ បណ្តេញអង់ស៊ីវ ឲ្យដើរចេញ ពីទីនោះ ហើយបំរើចូលទៅអញ្ជើញអ្នួនសុង នឹងសឹមផោយមកបរិភោគ អាហារតាមពាក្យគួរគៅ ។ អ្នកបំរើក៏ចូលទៅជំរាបអញ្ជើញអ្នួនសុង នឹងសឹម ផោយតាមបង្គាប់ថា អ្នួនថាឲ្យអញ្ជើញលោកទៅស៊ីលៀង ។ អ្នួនសុង ក៏ប្រឹក្សានឹងសឹមផោយថា ដែលអ្នួនថាឲ្យអ្នកមកហៅយើងចេញទៅ បរិភោគអាហារនោះ តើអ្នកយល់ឃើញប្រការម្តេច? សឹមផោយឆ្លើយថា ដែលអ្នួនថាឲ្យមកហៅយើងទៅនោះ ខ្ញុំបាទយល់ថា ជាគំនិតរបស់គួរគៅ ធ្វើកល់ឧបាយទេ បើយើងនឹងចេញទៅវេលានេះ មុខជាកើតអន្តរាយជា ប្រាកដ តែបើយើងនឹងបង្អង់នៅស្ងៀមវិញ អ្នួនថានឹងគួរគៅមុខជាមានគំនិត គិតថែមឡើងទៀត សូមឲ្យលោកលើកទ័ពចេញទៅចាប់អ្នួនថានឹងគួរគៅ សម្លាប់ចេញវេលានេះ ទើបស្រុកយើងអស់ចំរូងចំពាសតទៅ ។ អ្នួនសុង យល់ឃើញត្រូវ ក៏ប្រមូលទាហានបាន ៥ ម៉ឺន ចេញទៅក្រៅស្រុក ។

ឯចំណែកអ្នួនថា ឃើញអ្នួនសុងលើកទ័ពចេញមកជាក្បួនពិជ័យ

សង្គ្រាមដូច្នោះ យល់ថាអ្នកស៊ុនដឹងដល់ឧបាយនៃខ្លួន អ្នកចាំក៏ពាក់គ្រោះ
ឡើងសេះ កាន់ខ្លួននាំទាហានចេញទៅ ហើយស្រែកហៅអ្នកស៊ុនថា ឯង
ជាមនុស្សអកតញ្ញូរយសណាស់ ហ៊ានយកថ្នាំពិសបន្ទុំឲ្យបិតាបរគោត
ពាល់អនិច្ចកម្ម ហើយតាំងខ្លួនឡើងធ្វើជាធំ សម្រេចរាជការក្នុងខែត្រគឺជាវ
ឲ្យអញឡើងស្លាប់បង្គាប់ឯងជាប្អូនទឹកដោះនៅមាត់ដូច្នេះ ជាគួរហើយឬ ?

អ្នកស៊ុនឮហើយខឹងណាស់ បរសេះដេញទាហានឲ្យចូលតយុទ្ធនឹង
អ្នកចាំជាពន្ទឹក អ្នកចាំទ្រាំកម្លាំងនឹងអ្នកស៊ុន មិនបានក៏បរសេះនាំទាហាន
ទាំងពួងរត់ទៅ អ្នកស៊ុនក៏ដេញកាប់សម្លាប់ទាហានអ្នកចាំស្លាប់អស់ជា
ច្រើន លុះទឹងតាមអ្នកចាំទៅទៀតឃើញថា មិនទាន់ហើយក៏លើកទ័ព
ត្រឡប់ចូលមកស្រុកវិញ ៗ អ្នកចាំដឹងថាអ្នកស៊ុនលើកទ័ពទៅវិញ ក៏ឈប់
ទ័ពនៅទីនោះ ហើយគិតនឹងលើកទ័ពទៅសងសឹកអ្នកស៊ុន ទើបឲ្យ
ធៀមផេកលើកទាហានជាកងមុខ (ទ័ពស្រួច) ខ្លួនឯងនោះជាកងហ្លួង
(ទ័ពធំ) ធ្វើត្រឡប់ទៅនឹងចាប់យកខ្លួនអ្នកស៊ុន ៗ

អ្នកស៊ុនដឹងសេចក្ដីដូច្នោះ ក៏ប្រមូលទាហានលើកមកច្បាំងនឹងអ្នក
ចាំវិញ ធៀមផេកក៏បរសេះចេញទៅមុខទាហាន ហើយស្រែកហៅអ្នក
ស៊ុនជាពាក្យជេរប្រទេចគោះផ្សេងៗ អ្នកស៊ុនបានស្ដាប់ដូច្នោះ ក៏ខឹងណាស់បរ
សេះចេញទៅប្រយុទ្ធគ្នានឹងធៀមផេក លើកដៃស្រែកហាមឃាត់អ្នកស៊ុន
ថា ដែលលោកនឹងចេញទៅគនឹងធៀមផេកនោះមិនគួរទេ ទុកឲ្យខ្ញុំបាទ
នឹងសូមយកអាសា ចេញទៅដោយខ្លួនឯង ហើយលើកដៃបរសេះចេញទៅ

ប្រយុទ្ធគ្នានឹងនៀមផេកបាន ៤ ថ្ងៃ លីកង៍យកខ្លួនចាក់ត្រូវនៀមផេក ធ្លាក់ពីលើសេះស្លាប់ អួនថាំឃើញទាហានខ្លួនរៃខ្សីរែតដូច្នោះ ក៏បរសេះ នាំទាហានរត់ទៅចូលស្រុកពេងង្ហួនគួនជាស្រុកចំណុះ ក៏តាំងឲ្យសេនាទាហានឡើងត្រួតត្រាក្បាលសើនបន្ទាយជាមាំមួន ៗ

ចំណែកអួនស៊ុងក៏លើកទាហានដេញតាមទៅឃើញដូច្នោះ ហើយតាំងឲ្យពយកងទ័ពឡោមព័ទ្ធជុំវិញស្រុកនោះ គ្រប់គយទាំង ៣ ទិស ៗ គួតៅក៏និយាយនឹងអួនថាំថា ដែលយើងនឹងតាំងទ័ពនៅក្នុងស្រុកពេងង្ហួនគួននេះតទៅមិនបានទេ ព្រោះស្រុកនេះមិនសូវមានស្បៀងអាហារបរិបូណ៌ ទាំងទាហានអួនស៊ុង ក៏ក្លៀវក្លាមានចិត្តកំរើក សូមឲ្យលោកមានសំបុត្រទៅដល់ចូឆូ សុំចុះចូល ឲ្យចូឆូលើកទ័ពមកវាយយកស្រុកគីជីវ កាលណាបើចូឆូលើកមក អួនស៊ុងក៏នឹងលើកទ័ពទៅតទល់នឹងចូឆូខាងណោះ សឹមយើងលើកចេញទៅវាយខ្នងពីក្រោយ មុខជាអួនស៊ុងនឹងចុះសំការ ជាប្រាកដ ឯចូឆូដែលលើកទ័ពមកនោះ ជាផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលមិនមានស្បៀងអាហារ បើសិនណាជាយើងនឹងរិះគិត ត្រឡប់ធ្វើសង្គ្រាមនឹងចូឆូក៏នឹងមានជ័យជំនះដោយងាយ ដែលខ្ញុំបានជំរាបនេះឃើញថា បានការទាំងសងខាង ៗ អួនថាំយល់ឃើញត្រូវ ទើបប្រឹក្សាថា អ្នកបានឃើញនរណាមានគំនិតគិតគ្រាន់បើ នឹងប្រើឲ្យកាន់សំបុត្រទៅឲ្យចូឆូ ៗ គួតៅទើបថា ស៊ុនគីជាចៅហ្វាយស្រុកពេងង្ហួនគួន ជាមនុស្សមានស្មារតីប្រាជ្ញា ហើយត្រូវជាប្អូនស៊ុនបេងផង សូមលោកចាត់ប្រើឲ្យកាន់សំបុត្រទៅចុះ មុខជាចេះនិយាយឲ្យចូឆូលើកទ័ពមកបាន ៗ

អួនចាំធ្វើសំបុត្រ សេចក្តីថា ខ្ញុំបាទអួនចាំសុំចំណុះចុះចូលតំនាប់មកមហាឧបរាជ សូមឲ្យមហាឧបរាជ លើកកងទ័ពមកជួយកំចាត់អួនសុងដែលប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតចេញ ខ្ញុំបាទនឹងក់យជាទ័ពសន្ទប់ខ្ទប់ពីម្ខាង បើសម្រេចការហើយ ខ្ញុំបាទក៏សូមចូលធ្វើការស្វាមីភក្តិ នឹងលោកតទៅ លុះតែងស្រេចហើយ ក៏ប្រគល់ឲ្យស៊ុនភីកាន់ចេញទៅ ហើយផ្តាំថា អ្នកចូររិះគិតរកគំនិតនិយាយ ឲ្យប៊ូឆ្មលើកទ័ពមកជួយកុំឲ្យខាន រួចប្រគល់ទាហាន ៣ ពាន់ ឲ្យស៊ុនភីនាំទៅទំលាយទ័ពអួនសុង ដើម្បីនឹងចេញទៅឲ្យបានៗ ស៊ុនភីទទួលសំបុត្រហើយ ក៏លាទៅនាំទាហានវាំង ៣ ពាន់ ការទំលាយចេញទៅផុតកងទ័ពអួងសុង ស៊ុនភីក៏ខំប៉ះសេះទៅរកប៊ូឆ្ម ខាងទិសឯត្បូងតែម្នាក់ឯង ។

ឯប៊ូឆ្មបានលើកទ័ពទៅដល់ស្រុកសេប៉េងគួន ដែនស្រុកកេងជីវទៀវបៀវជីងហើយក៏តែណ្ហទាហានប្រគល់ឲ្យទៀវពីលើកចេញទៅតតាំងច្បាំងនឹងកងទ័ពប៊ូឆ្ម ។ ខណៈនោះ ទទួលស៊ុនភីទៅដល់កងទ័ពប៊ូឆ្ម ទាហានប៊ូឆ្ម ក៏នាំខ្លួនទៅជួបនឹងប៊ូឆ្មៗ ទទួលយកសំបុត្រពីស៊ុនភីមកមើលដឹងសេចក្តីហើយ ក៏ប្រឹក្សានឹងសេនាទាំងពួងថា អួនចាំមានសំបុត្រមកអង្វរគេ សូមចំណុះចុះចូលយើង តើអ្នកទាំងពួងនឹងយល់ឃើញប្រការម្តេច? ធៀយ៉ុកជំរាបថា ត្រោះនេះ ឃើញថា អួនចាំនឹងបរាជ័យចាញ់អួនសុងហើយ បានជាមានសំបុត្រមកសុំចំណុះចុះចូលលោក ប្រាថ្នានឹងឲ្យលោកលើកទ័ព ទៅជួយកំចាត់អួនសុងចេញ តែលោកកុំអាលជឿទុកចិត្តឡើយ ។

លីយ៉ែយទឹងម៉ាន់ថង់ឆ្លើយថា ពីថ្ងៃមុន លោកលើកកងទ័ពមកប្រាថ្នានឹងកំចាត់ឡាវបៀវ ដែលលោកនឹងត្រឡប់ទៅជឿកាន់យកសំដីខាងអួនថាំ ហើយនឹងលើកទ័ពត្រឡប់ទៅវិញនោះ មិនគួរសោះ ៗ ស៊ុនហ៊ុរឆ្លើយថា ដែលអ្នកទាំង ៣ នាក់និយាយមកនោះ ខ្ញុំមិនយល់ព្រមផងទេ ព្រោះផែនដីសព្វថ្ងៃនេះ កំពុងតែកើតចលាចល អាណាខេត្រទាំងពួងសុទ្ធតែប្រកាន់ មិនចង់ចំណុះចុះចូលទៅខាងណា ដូចឡាវបៀវដែលបានជាធំគង់ខេត្រកេងជីវនោះ មានស្រុកតូចជាចំណុះច្រើនដំបន់ក៏មែន តែថាឡាវបៀវនោះ មានដម្រេះប្រាជ្ញាតិចណាស់ មិនបានគិតឲ្យអាណាខេត្ររបស់ខ្លួន រីកធំទូលាយចេញទៅទៀត ឯអួនសៀវកៃខ្សែជីវិតទៅហើយ តែនៅមានកូនចៅផៅសន្ដានជាច្រើន ស្រុកចំណុះធំ ៗ ក៏មានដល់ ៤ មណ្ឌល ស្រុកចំណុះតូច ៗ ក៏ច្រើនដំបន់ ទាំងពលសេនាទាហានក៏មានច្រើនរាប់រយម៉ឺនបាយ បើកូនចៅផៅសន្ដានអួនសៀវ នៅជាប្រក្រតីនឹងគ្នា ក៏មិនមានអ្នកដទៃនឹងទៅញាំញីបានឡើយ ឥឡូវ អួនថាំនឹងអួនសុងទាស់ទែងគ្នា អួនថាំឲ្យមកលន់តួទោស អង្វរលោកហើយ ទោះបីជាសេចក្ដីកល់១បាយយ៉ាងណា ក៏ឃើញថាបានការខាងយើងហើយ សូមឲ្យលោកលើកកងទ័ពទៅជួយអួនថាំចុះ ដើម្បីនឹងកំចាត់អួនសុនចេញ រួចបីមយើងរិះគិត កំចាត់អួនថាំទៀត ក៏សឹងបានដោយងាយ ៗ

(មានត)

រឿងហ្សាឌិក

លោកវុលតែរនិពន្ធ

លោក ប៉ាយ-ប៊ុក រៀបរៀង

(តចប់)

គេមិនអាចលាក់បាំងបិទបាំង នូវសេចក្តីអនុគ្រោះនៃព្រះមហាក្សត្រចំពោះលោកហ្សាឌិកបានឡើយ ។ ព្រោះថា បណ្តាមហាជននៅទ្វីបអាស៊ី ព្រះបាទណាបុស្សន៍ ព្រះមហាក្សត្រ កោះសេរន៍ឌីប ជាព្រះមហាក្សត្រមានព្រះរាជចរិយាល្អផងគេ បើកាលណាទ្រង់ធ្វើព្រះរាជសន្ទនាការនឹងបុគ្គលណា ; បុគ្គលនោះ មិនលែងមានចិត្តភក្តីចំពោះព្រះអង្គឡើយ ។

ព្រះមហាក្សត្រអង្គនេះ ទ្រង់មានតែពួកសេវកាមាត្យ តែងតែចូលគាល់ហ្វៅ ដើម្បីសរសើរព្រះអង្គ ព្រមទាំងរិះរកនូវមធ្យោបាយគ្រប់យ៉ាង ដើម្បីនឹងបោកប្រាសព្រះអង្គ លួចព្រះរាជទ្រព្យ ។ ទ្រង់មានព្រះរាជបដិគ្គាហកៈមួយ តែងតែប្រព្រឹត្តបទទុច្ចរិតនេះៗ ទ្រង់បានផ្លាស់ប្តូរព្រះរាជបដិគ្គាហកៈជាមេឃ្លាំងព្រះរាជទ្រព្យនេះ ជាច្រើនលើកច្រើនសារតែទ្រង់មិនអាចប្រែគន្លងទម្លាប់អាក្រក់ ដែលត្រូវបែងព្រះរាជទ្រព្យ ជាពីរផ្នែក, ផ្នែកតិចជាងគេ ត្រូវបានទៅព្រះមហាក្សត្រ, ផ្នែកច្រើនជាងគេ ត្រូវបានទៅមេឃ្លាំងព្រះរាជទ្រព្យ ។ មានមួយថ្ងៃ; ព្រះបាទណាបុស្សន៍ ទ្រង់បានប្រឹក្សាជាមួយនឹងលោកហ្សាឌិក អំពីរឿងនេះថា លោកដែលចេះដឹងនូវវិជ្ជាគ្រប់បែបគ្រប់យ៉ាង តើលោកអាចរិះរកនូវមធ្យោបាយអ្វីមួយ ដើម្បីនឹងតាំងមេឃ្លាំងព្រះរាជទ្រព្យណាមួយ កុំឲ្យវាលួចព្រះរាជទ្រព្យបានឬទេ ?

លោកហ្គូឌិតក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមហាក្សត្រថា:

សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ការនេះងាយណាស់, បុគ្គលណាដែលសុំធ្វើជាមេឃុំនឹងព្រះរាជទ្រព្យ, សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ ឲ្យរាំទាំងអស់គ្នា ។ អ្នកណាដែលទឹងរាំស្រាលសមរម្យជាងគេ អ្នកនោះពិតជាបុរសសុចរិតពិតត្រង់; សូមទ្រង់ជ្រាបក្រោមល្អងធូលីព្រះបាទ ។ ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់មានព្រះបន្ទូលតបទៅនឹងលោកហ្គូឌិតថា : អ្នកឯងពោលពាក្យនេះ គឺពាក្យឡកចំអក, ហើយមធ្យោបាយដែលស្វែងរកមេឃុំសុចរិតបែបនេះ ជាមធ្យោបាយ គួរឲ្យខ្ញុំអស់សំណើចពន់ពេកណា ! លោកយល់ថា អ្នកណាដែលរាំល្អជាងគេ, អ្នកនោះ ជាមេឃុំសុចរិតហើយប៉ុនប្រសប់ជាងគេ ។

លោកហ្គូឌិតក៏ក្រាបបង្គំទូលតបព្រះមហាក្សត្រវិញថា "ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនបានយល់ថា ជាមេឃុំប៉ុនប្រសប់ជាងគេទេ, ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំគ្រាន់តែថាជាមេឃុំសុចរិតជាងគេ" ។

លោកហ្គូឌិត ក្រាបបង្គំទូលព្រះមហាក្សត្រណាប៉ុស្សន៍ ដោយពាក្យប្រៀបធៀបជាអនេកបរិយាយ តាល់តែទ្រង់ជឿជាក់ថា លោកហ្គូឌិតមានអានុភាពអាចកំបាំងអ្វីប្លែក ដែលជាលក្ខគោល សម្រាប់សំគាល់ពួកមេឃុំ ។

លោកហ្គូឌិត ក្រាបបង្គំទូលតបព្រះមហាក្សត្រវិញថា "ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំ មិនចូលចិត្តខាងមន្តអាគមឬតែអ្វីប្លែកៗ ស្មារព្យ៉ាបារះទេ មនុស្សមានបុញ្ញានុភាពទិនសៀវភៅ ដែលមានការអាចកំបាំង, ទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំស្អប់ជា

យាំងក្រៃលែង ។ បើព្រះអង្គទ្រង់ព្រះរាជានុញ្ញាត ឲ្យទូលព្រះបង្គំជាខ្ញុំពិសោធមើល ក្នុងរឿងនេះ, ព្រះអង្គនឹងទ្រង់ជ្រាបជាអវសានថា ការអាថ៌កំបាំង ជាវត្ថុសាមញ្ញ ហើយមានសភាពងាយបំផុត ។

ព្រះបាទណាបុស្សង់ទ្រង់មានរាជហឫទ័យនឿងឆ្ងល់ថា ការអាថ៌កំបាំងនោះជារបស់ងាយបំផុត, ទ្រង់ក៏មានព្រះរាជបន្ទូលតបទៅលោកហ្វូឌិតវិញថា: "ចូរលោកធ្វើតាមចិត្តចុះ" ។

លោកហ្វូឌិត ក្រោយដែលបានទទួលព្រះបរមរាជឱង្ការ ក៏ចាត់ក្នុងថ្ងៃនោះ ឲ្យធ្វើព្រះរាជចុតហ្មាយផ្សាយ ក្នុងព្រះនាមព្រះមហាក្សត្រថា ឈ្មោះណាចង់ធ្វើជាមេឃ្លាំងព្រះរាជទ្រព្យ នៃព្រះបាទណាបុស្សង់ជាព្រះរាជបុត្រព្រះបាទណាស្យូណាប , ត្រូវស្លៀកពាក់ខោអាវព្រៃស្រាល ។ចូលមកនៅថ្ងៃទីមួយនៃព្រះបន្ទូលក្រពើ, ឯមហាប្រាសាទព្រះអង្គ ។

ពួកមុកកំចំនួន ៦៤ នាក់ក៏ចូលទៅឯមហាប្រាសាទ តាមកំណត់ពេល ។ គេបានចាត់ឲ្យពួក ក្នុងមកកាន់ព្រះបន្ទប់នោះ ដែលជាពេនបាំ ។ តែព្រះរាជបន្ទប់នោះ មានទ្វារបិទជិត, ដើម្បីនឹងទៅកាន់ព្រះបន្ទប់នោះ ត្រូវដើរកាត់ថ្នល់មួយធំងងឹត ។ មានអាញ់សាលាម្នាក់ ទទួលភារៈកាន់នាំបេក្ខជនទាំងឡាយ ទៅកាន់ម៉ឺនោះ ហើយ គេទុកឲ្យនៅទីនោះមួយស្របក់ ទើបបញ្ចូលឲ្យទៅចូលព្រះរាជបន្ទប់ ពេនកំជាអវសាន ។

ព្រះមហាក្សត្រ ទ្រង់បានពិភាក្សាជាមួយលោកហ្វូឌិត, បានយកព្រះរាជទ្រព្យមកគរទុក នៅម៉ឺនោះជាច្រើន ។

កាលពួកបេក្ខជនទាំងឡាយ មកដល់ព្រះរាជបន្ទប់ពេនកំនោះហើយ

ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យពួកនោះពាំ ។ ពួកអ្នកពាំគឺពាំធ្ងន់ដើរផង ហើយមិនសមរម្យផង, ពួកនេះមានក្បាលឱន, ត្រគាកធ្ងន់, ដៃជាប់ទៅនឹងឆ្អឹងជំនីរ . . . . ។

លោកហ្វ្រាឌិត ពោលពាក្យខ្សឹប ៗ ថា ទុះហ៎! សុទ្ធតែពួកអាចោរពាលសាមាន្យ ។

បណ្តាពួកអ្នកពាំទាំងនោះ មានអ្នកពាំម្នាក់ ពាំទៅតាមចង្វាក់ភ្លេងសមរម្យ ឈានដើរហើស ក្បាលងើយមើលទៅលើ, កខ្លួនដើរត្រង់ស្រួល, ដៃលាតសន្ធឹងសម, ដងខ្លួនត្រង់ . . . . ។

លោកហ្វ្រាឌិត ក៏ពោលថា "ទុះហ៎! មេឃ្លាំងសុចរិត, ។

ព្រះមហាក្សត្រទ្រង់តើនឡើង ស្ទុះទៅឱបអ្នកដែលពាំស្រាលសមរម្យនោះ, ហើយប្រកាសតែងតាំងអ្នកនោះ ជាមេឃ្លាំងព្រះរាជទ្រព្យ ។ ទ្រង់ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យគេធ្វើទណ្ឌកម្ម ចំពោះពួកអ្នកពាំទាំង ៦៣ នាក់ ព្រោះពួកនេះ កាលអាជ្ញាសាលានាំមកកាន់យ៉ាងនោះ, រាស្រក់ព្រះរាជទ្រព្យជាក់ហោប៉ៅអាវខោ ធ្ងន់ដើរស្ទើរមិនរួច ។ ព្រះបមកពទ្រង់ព្រះគ្រោធខ្លាំងថា ចំពោះធម្មជាតិមនុស្ស, បណ្តាពួកពាំទាំង ៦៤ នាក់, មានចោរពាលទុច្ចរិត ដល់ទៅ ៦៣ នាក់, ហើយព្រះអង្គទ្រង់បានសម្មតនាមយ៉ាងនោះថាជាយ៉ាអកុសល ។

បើនៅប្រទេសប៉ែស, គេយកអ្នកពាំង ៦៣ នាក់ទៅធ្វើទណ្ឌកម្មជាយ៉ាងទុក្រិដ្ឋ (យកឈើស្រួចចាក់ពោះ ឲ្យធ្លាយពោះវៀន); នៅប្រទេសឯទៀត គេអាចឲ្យតុលាការសម្រេចសងព្រះរាជទ្រព្យ ដែលលួចនោះ

ឲ្យបានចំនួនលើសបីជង់ទៅទៀត , ហើយព្រះរាជទ្រព្យទាំងនោះមិនបាច់ចូលទៅក្នុងព្រះឃ្លាំងទេ, គឺចូលទៅក្នុងហោប៉ៅចៅក្រម; នៅព្រះរាជអាណាចក្រឯទៀត, ពួកទាំង ៦៣ នាក់ពួតដៃគ្នាធ្វើពាក្យតវ៉ាទៅជាប្រចួន, ហើយត្រូវអ្នកកាំម្នាក់ដែលកាំសមរម្យជាងគេ ទៅជាមានទោសទៅវិញ ។

តែនៅកោះសឺរ៉ង់ឌីប, ពួកអ្នកកាំទាំង ៦៣ នាក់ត្រូវពិន័យជាប្រាក់បន្តិចបន្តួច គ្រាន់តែឲ្យបានកើន ចំនួនព្រះរាជទ្រព្យនៅក្នុងព្រះឃ្លាំង ព្រោះព្រះបាទណាបុស្សង់ជាមហាសប្បុរស . . . . ។

លំដាប់តអំពីនេះ, មិនឃើញមានរឿងរ៉ាវអ្វីទៀត ។ ចំពោះលោកហ្វ្រាឌិគនេះ, ខ្ញុំបានស្រាវជ្រាវរកឯកសារសព្វគ្រប់ហើយគ្មាន, សូមបញ្ចប់រឿងលោកហ្វ្រាឌិគត្រឹមប៉ុណ្ណេះ ។

កំណាត់និងប្រវត្តិការណ៍

ដំណើរទស្សនាការសហរដ្ឋអាមេរិក

នៃព្រះតេជព្រះគុណ ព្រះពោធិវង្ស ហួត-តាត

ចាងហ្វាងពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រឹត ក្រុងភ្នំពេញ

រៀបរៀងដោយ ជា-ទង់

សាស្ត្រាចារ្យទទួលភារៈខាងការបង្រៀនអង់គ្លេស នៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រឹត

(តមក)

សហរដ្ឋអាមេរិកទាំងមូល មានទំហំផ្ទៃដី ចំនួន ២.៩៧៧. ១២៨ ម៉ាយល៍ ៤ ជ្រុង (ការ៉េ) ។ ប្រទេសនេះ មានព្រំប្រទល់ខាងជើងនឹងប្រទេសកាណាដា, ខាងត្បូងទល់នឹងប្រទេសមិកស៊ិក ខាងកើតទល់នឹងមហាសមុទ្រប៉ាស៊ីហ្វិក, ខាងលិចទល់នឹងមហាសមុទ្រអាត្លង់ទិក ។ នៅមានភូមិភាគ ២ កន្លែងទៀត ដែលមិនទាន់ចាប់បញ្ចូលជារដ្ឋនៅឡើយ គឺកោះហាវ៉ៃ និងអាឡាស្កា ។ សហរដ្ឋអាមេរិក សព្វថ្ងៃមានប្រជាជនទាំងអស់ ប្រមាណពី ១៦០ ទៅ ១៦៥ លាននាក់ ។

របៀបគ្រប់គ្រងប្រទេស ខ្ញុំពុំអាចដឹងបានដោយសព្វគ្រប់ទេ តែបានដឹងខ្លះៗ ថា សហរដ្ឋអាមេរិក មិនមានស្តេចសោយរាជ្យទេ មានតែប្រធានាធិបតី ដែលហៅតាមសំដីគេថា President ១ រូប ដែលប្រជារាស្ត្របោះឆ្នោតតាមស្ម័គ្រចិត្ត រើសយកតែមួយរូប បណ្តាបេក្ខជនពីររូបតំណាងគណបក្សពីរ គឺគណៈបក្សសាធារណរដ្ឋ និងគណៈបក្សប្រជា-

ធិបតេយ្យ ក្នុងរវាង ៤ ឆ្នាំម្ដង ជាអ្នកអភិបាលរក្សាសហរដ្ឋទាំងមូល ។ លោកប្រធានាធិបតី នៃសហរដ្ឋ មានអនុប្រធានាធិបតីមួយរូប ជាគូ-ឈ្មួយ ហើយនឹងមានលេខាធិការ (Secretary) ជាច្រើនរូបទៀត ធ្វើការជាមួយផង; លេខាធិការមួយ ៗ មានអនុលេខាធិការ (Assistant Secretary) ច្រើនរូបទៀតជាគូឈ្មួយជួយសម្រេចកិច្ចការគ្រប់យ៉ាង, ហៅរួមទាំងប្រធានាធិបតីនិងអនុប្រធានាធិបតី, លេខាធិការ, អនុលេ-ខាធិការទាំងអស់ ថា រដ្ឋាភិបាលសហរដ្ឋ (United States Governement) មានទីសំណាក់ការនៅវ៉ាស៊ីនតុនឌីស៊ី ដែលគេស្គាល់ថាជាធានីនៃសហរដ្ឋ ។

ក្នុងសហរដ្ឋអាមេរិក មានប្រជាជនច្រើនជាតិ ច្រើនសាសន៍ លាយចំរុះគ្នា ខ្លះមានសញ្ជាតិដើមជា រុស្ស៊ី, ហាកិង, អល្លឺម៉ង់, ជប៉ុន, ចិន, អេស្ប៉ាញ៉ុល អហ្វ្រិក ។ ល ។ រួមចូលជាតិជាអា-មេរិកាំង ។ ខ្លះមានជាតិដើម ជាអាមេរិកាំងស្រេចស្រាប់តែម្ដង ។ បានព្រថា ជនជាតិទាំងឡាយណាក៏ដោយ ឲ្យតែកើតក្នុងសហរដ្ឋ នឹងទៅជាពលរដ្ឋអាមេរិកាំង ក្នុងពេលដែលខ្លួនមានអាយុ ១៨ឆ្នាំ ។ ហេតុដូច្នេះ ជនជាតិនេះមានពណ៌សម្បុរ សាច់ ឈាម ក្លក មុខ មាត់ ប្លែក ៗ គ្នា អាចកំណត់សំគាល់បានថា គាត់ច្រើនជាតិ ច្រើនសាសន៍មែន ៗ ប៉ុន្តែ បើទុកជា-ច្រើនជាតិ ច្រើនសាសន៍យ៉ាងនេះក៏ដោយគេហៅជនជាតិនេះថាជាតិអា-មេរិកាំង មាន ២ យ៉ាង គឺអាមេរិកាំងស នឹងអាមេរិកាំងខ្មៅ ដែលគេហៅ នីគ្រោ Negro ។

ប្រជាជនអាមេរិកាំងទាំងអស់ ទាំងប្រុសទាំងស្រី សុទ្ធសឹងតែជាប្រជាជាតិមានសិទ្ធិ, សេរីភាពនិងសមត្ថភាពបរិបូណ៌ មានចំណេះវិជ្ជា ការចេះដឹងគ្រប់គ្រាន់ អាចប្រើប្រាស់នូវសិទ្ធិនិងសេរីភាព ដែលខ្លួនមាន ឲ្យបានម៉ត់ចត់ត្រឹមត្រូវ តាមក្របខ័ណ្ឌ ដែលមានគ្រាទុកក្នុងច្បាប់ផ្សេង ៗ និងក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញរបស់ជាតិគេ ។ គេគោរពប្រតិបត្តិច្បាប់ណាស់ ច្បា់ហាមមិនឲ្យធ្វើអ្វី គេមិនហ៊ានធ្វើបំពានច្បាប់ឡើយ គេធ្វើតែអំពើណាដែលច្បាប់អនុញ្ញាតឲ្យធ្វើ ។

សហរដ្ឋអាមេរិក តាំងតែពីដណ្តើមយកឯករាជ្យភាព និងអធិបតេយ្យ បានមកនៅក្នុងកណ្តាប់ដៃខ្លួនវេលាណា ប្រជាពស្រ្តទាំងសាកល មានយោបល់ស្របគ្នា សាមគ្គីមេកំឡាំងគ្នាជាប់ ខំការពាររក្សាឯករាជ្យរបស់ខ្លួន មិនឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃបរទេស បានដោយងាយឡើយ គឺដោយសារតែសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ស្តាប់បង្គាប់គ្នា មានឆន្ទៈស្របគ្នា នេះឯងហើយបានជាគេអាចកសាងប្រទេសជាតិគេ ឲ្យបានចំរើនរុងរឿងជាអាទ្យប្រទេសមួយ ក្នុងលោកនេះ ។

ក្នុងដំណើរទស្សនាសហរដ្ឋចំនួន ២ ខែកន្លះ យើងបានសង្កេតឃើញខ្លះ នូវខសំខាន់ ៗ ដែលប្រជាជនអាមេរិកាំងប្រតិបត្តិ ដើម្បីសេចក្តីចំរើនប្រទេសជាតិ គឺ

១ ប្រជាជនអាមេរិកាំង មានសេចក្តីស្អប់ខ្ពើមសេចក្តីថោកទាបនិងភាពល្ងង់ខ្លៅ មិនចង់ឲ្យប្រទេសជាតិរបស់ខ្លួន ធ្លាក់ទៅក្នុងកណ្តាប់ដៃបរទេសណាមួយឡើយ, មានស្មារតីដឹងខ្លួន មានសាមគ្គីព្រមព្រៀងគ្នា

គោរពប្រតិបត្តិច្បាប់របស់រដ្ឋ របស់សហរដ្ឋពុំមានខះញៀន មិនហ៊ានបំ-ពានច្បាប់សូម្បីកន្ទិចស្តួត; ការគោរពប្រតិបត្តិ តាមច្បាប់របស់រដ្ឋនេះ ហើយជាករណីយកិច្ចដ៏វិសេសបំផុតរបស់គេ ។

២ – មន្ត្រីអ្នកកាន់អំណាចនីតិប្រតិបត្តិទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រើអំណាចរៀងខ្លួន គឺជាមានសមត្ថភាពគ្រប់គ្រាន់ ក្នុងមុខក្រសួងរបស់ខ្លួន គេមិនលើកលែងទោសត្រាប្រណីទេ តែកាលណាធ្វើខុសច្បាប់ ។ ច្បាប់ទាំងឡាយបិតនៅពីខាងលើ នៃប្រជាជនទាំងអស់ ទោះនាម៉ឺនមុខមន្ត្រី ទោះរាស្ត្រប្រជា ឧទាហរណ៍ថា "ក្នុងទីក្រុង ច្បាប់ចរាចរណ៍ក្រុង អនុញ្ញាតឲ្យបររថយន្ត ២៥ ម៉ាយល៍ ក្នុង ១ ម៉ោង, បើជនណាមួយបរហួសពីកំរិតល្បឿននេះ ប៉ូលិសបញ្ជាម៉ូតូតាមក្រាម កៀនឡានឡើងលើចិញ្ចើមថ្នល់ក្បែត ចេញសំបុត្រលក្ខពិន័យ ១ រំពេច ឲ្យទាន់ចិត្ត" ។ ប៉ូលិសក្រុង មានអំណាចខ្លាំងជាទីបំផុត អាចផ្ដន្ទាទោសបាន តាមនាទីរបស់ខ្លួន ។ ប្រជាជនទូទៅ ខ្លាចប៉ូលិសគោរពគ្រប់គ្នា ។ គេមិនមែនខ្លាចជនអ្នកធ្វើជាប៉ូលិសទេ គឺគេខ្លាចច្បាប់របស់ប៉ូលិស ។ មានរឿងមួយខ្ញុំ តែបានសេចក្ដីថា "មានកាលយប់មួយនោះ ស្ងាត់ណាស់ហើយ, មិនមែនជាម៉ោងប៉ុន្មានឲ្យប្រាកដទេ តែនៅក្នុងថ្នល់មានឡានបើកមួយ ១ ... នៅត្រង់ផ្លូវបែកជាបួន គេដាក់ភ្លើងបំពាក់សំរាប់ផ្លូវ មនុស្សដើរក្ដី ឡានក្ដី, ព្រោះគេជាព្រះគុណព្រះពោធិវង្ស របស់យើង លោកទតមើលពីបន្ទប់ផ្ទះសំណាក់ទៅ ឃើញឡានមួយឈប់ស្ងៀមកណ្ដាលថ្នល់ លោកឆ្ងល់ ម៉េចបានជាគេមិនបរទៅ ? ក្នុង

ពេលនោះ លោកបានឃើញបន្ទាន់គ្នា នូវភ្លើងក្រហមខ្មៅ ដែលជាសញ្ញាថាឈប់កុំទៅ លោកដឹងថា ឥ! គេគោរពច្បាប់ភ្លើងក្រហមរបស់គេ, លោកមានតុកដីកាថា លោកបន្តការចាំលបមើល តើមានអ្នកណាមួយហ៊ានបំពានច្បាប់ភ្លើងក្រហមទេ បើឈប់ស្ងាត់ដូច្នេះ? គ្មានសោះ! ព្រឹកឡើង លោកមានតុកដីកាប្រាប់ខ្ញុំថា ហឺ! ស្រុកនេះ គេគោរពច្បាប់សំពប់ដ្បិមែនហើយ! សូម្បីក្នុងទីស្ងាត់ក៏គេមិនហ៊ានបំពានច្បាប់គេដែរ! លោកទើបមានតុកដីកាពយរឿងនេះប្រាប់ខ្ញុំ និងអ្នកឯទៀតជាច្រើនៗ និទាននេះមិនជាពិរោះទេ ព្រោះមិនសូវកំសត់ តែមានប្រយោជន៍គួរឲ្យសរសើរដល់ជនជាតិគេ បំពោះការគោរពច្បាប់នេះ ។

អំពីជីវភាពនៃប្រជាជន_ ជីវភាពនៃជនជាតិអាមេរិកាំងទាំងឡាយ សឹងដូចជាជីវភាពនៃជនជាតិឯទៀតដែរ ប៉ុន្តែជនជាតិនេះសម្បូរដោយគ្រឿងសម្ភារៈ សំរប់សំរួលជីវភាពរបស់គេ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយស្រួលជាងជនឯទៀតខ្លះ (ដោយស្មាន) ។ គ្រឿងបក្រ គ្រឿងម៉ាស៊ីនគ្រឿងអគ្គិសនី ដែលស្រុកគេមានទាំងប៉ុន្មាន បានធ្វើឲ្យជីវភាពរបស់ជនជាតិគេ រស់នៅស្រស់ញញឹមប្រិមប្រិយ ។ អ្នកស្រុកអាមេរិកាំងមានរបៀបចិញ្ចឹមជីវិតប្លែកគ្នាដូច្នេះ :

១- ធ្វើស្រែចំការ: ដាំពោត, សណ្ដែក, ស្រូវ, ថ្នាំ និងបន្លែបន្លាផ្សេងៗ ដូចជា ប៉េងប៉ោះ, ត្រសក់, ដំឡូង និងផ្លែឈើឯទៀតជាច្រើន ;

២- ធ្វើការរាជការក្នុងក្រសួងផ្សេងៗ,

៣- ធ្វើរបរពាណិជ្ជកម្ម,

៤- ធ្វើការស៊ីឈ្នួលផ្សេងៗ (កម្មករ) ។

អ្នកធ្វើស្រែចំការ មានគ្រឿងស៊ីខ្លួនរស់ បណ្ដុះនៅ សំរាប់ សំរួលការរបរគេខ្លះ មិនបួរទៀបកំឡាំងការងារពេកទេ ។

ឯអ្នកធ្វើការរាជការវិញ ប្រហែលជាមិនប្លែកគ្នាប៉ុន្មាន អំពីអ្នករាជការនៃប្រទេសឯទៀតឡើយ ។

ចំណែកខាងរបរពាណិជ្ជកម្ម និងឧស្សាហកម្ម ជារបរធំបំផុត ក្នុងសហរដ្ឋ ។ មានសមាគម, ក្រុមហ៊ុនសហករជំនួញធំៗ ច្រើនណាស់ មិនឈ្នះនឹងរាប់ ឲ្យសព្វគ្រប់បានឡើយ ខ្ញុំគ្រាន់តែលើកឧទាហរណ៍ខ្លះៗ ដូចជាសមាគមអាកាសយាន, អយស្ម័យយាន, ឡានធំៗ រត់ឈ្នួលដឹកនាំអ្នកដំណើរពីកន្លែងមួយ,ទៅកន្លែងមួយ សមាគមជំនួញក្នុងប្រទេស ក្រៅប្រទេស,សមាគមខាងឧស្សាហកម្ម ធ្វើគ្រឿងចក្រ និងម៉ាស៊ីនផ្សេងៗ ខាងផ្នែកសិក្សា មានសមាគមផ្សេងៗ បង្កើតវិទ្យាល័យ មហាវិទ្យាល័យពាសពេញប្រទេស ។ល។ ខាងផ្នែកសង្គមកិច្ច មានសមាគមបង្កើតមន្ទីរព្យាបាលរោគ ជាច្រើនអនេក ។

(មានត)

ព្រះរាជដំណើរសម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ
ទៅកាន់កោះសិរីលង្កា ក្នុងពិធីបុណ្យពុទ្ធជយន្តិ

លោក ក៉យ.ប៊ុក រៀបរៀង

(តមក)

ថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ទី ១៤ កុម្ភៈ

ម៉ោង ៨ សម្ដេចព្រះឧបយុវរាជនរោត្តមសីហនុ ទ្រង់បានធ្វើព្រះរាជដំណើរ ចេញពីទីក្រុងកូលម្ប ព្រមទាំងរដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងវប្បធម៌, មន្ត្រីក្រុមពិធីសារនិងព្រះរាជបរិវារ ដើម្បីទៅកាន់ទីក្រុងគ័ល្ល ៗ នៅតាមផ្លូវនៃព្រះរាជដំណើរ ធម្មបទីបបរិវេណមហាវិហារ បានរៀបចំទទួលសម្ដេចជាឧឡារិក សម្ដេចបានទ្រង់ធ្វើព្រះរាជអំណោយចំនួន១០០០ រូបិយនៅវត្តនេះ, ព្រះករុណាជាអម្ចាស់ជីវិតលើត្បូងប្រទេសកម្ពុជា ទ្រង់បានសព្វព្រះរាជហឫទ័យ ព្រះរាជទានព្រះរាជអំណោយ សាងសាលាបុណ្យមួយខ្នងដែរ ៗ លំដាប់តមក វត្តសោភរាជមហាវិហារ ក៏បានទទួលសម្ដេចជាអធិកអធម ទាំងគ្រហស្ថ ទាំងបព្វជិត រាប់ពាន់នាក់ ៗ ក្នុងពេលនោះ សម្ដេចទ្រង់បានទទួលព្រះរាជកិត្តិយស ស្ដេចយាងទៅបញ្ចុះបឋមសិលាឫក្ស នៅសាលាមួយថ្មី ហើយទ្រង់បានព្រះរាជទាននូវព្រះអំណោយ ១០០០ រូបិយ ចំពោះវត្តសោភរាជមហាវិហារ ៗ

លុះដល់ម៉ោង ១១ និង ១៥ នាទី, សម្ដេចបានយាងទៅដល់ទីក្រុងគ័ល្ល ៗ លោកចៅហ្វាយក្រុងនិងលោករដ្ឋមន្ត្រី ក្រសួងសិក្សាធិការជាប្រតិភូនៃរដ្ឋាភិបាលសិរីលង្កា ទៅរង់ចាំទទួលសម្ដេចដោយសេចក្ដីគោរព ៗ

លំដាប់តមក, មានការរៀបពិធីទទួលអភិសេកជាផ្លូវការ ចំពោះសម្តេច នៅសណ្ឋាគារក្រុង ជាព្រះរាជកិត្តិយស ។

ថ្ងៃរសៀល, សម្តេចទ្រង់យាងទៅបញ្ចុះបឋមសិលាឬគ្រឹះ មន្ទីរសំណាក់ការនៃសមាគមយុវពុទ្ធសាសនិក ហើយទ្រង់បានព្រះរាជទាននូវព្រះអំណោយ ១០០០ រូបិយទៀត ចំពោះសមាគមនេះ ។

រូបប្រធានក្រុមប្រឹក្សាក្រុងគល័ម្ព នៃខេត្តខាងទក្សិណប្រទេសសិរីលង្កា បានថ្លែងសន្ទរកថាមួយ ទទួលសេចក្តីអំណរ ចំពោះសម្តេចព្រះឧបយុវរាជ ។ ទ្រង់បានថ្លែងព្រះសន្ទរកថាតបទៅវិញថា:

"ព្រះឱវាទនៃព្រះបរមសម្ពុទ្ធជាម្ចាស់ ដែលព្រះអង្គទេសនាប្រដៅ ហើយដែលយើងប្រព្រឹត្តប្រតិបត្តិតាម ដើម្បីនឹងបំបាត់ ឬ បន្ថយនូវសេចក្តីទុក្ខលំបាកគ្រប់យ៉ាង នៃពិភពលោកក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ន . . . ។

ថា:

"ព្រះពុទ្ធសាសនាបានធ្វើ ឲ្យស្ថានភាពនយោបាយកម្ពុជរដ្ឋ ឲ្យកាន់តែមានទ្រង់ទ្រាយជាក់ច្បាស់ឡើង . . . ."។

ថា:

ស្ថានភាពនេះ គឺ អព្យាក្រឹតភាព ពិតប្រាកដ រវាងពួកទាំងពីរក្រុម ដែលធ្វើឲ្យពិភពលោកបែកបាក់គ្នា គឺ ឋិតនៅជាកណ្តាល អាចចូលទៅប្រាស្រ័យ នឹងពួកទាំងពីរក្រុមបាន ឥតមានទាស់ ។ ពោលយ៉ាងដូច្នេះ គឺថាមិនមែនជាឋិតនៅកណ្តាលទទេ , នោះគឺ បង្កើតក្រុមមួយជាថ្មី មានគំនិតអព្យាស្រ័យ ផ្ទុយស្មោះនឹងប្រទេសដទៃនោះឡើយ, ហើយ

ខ្ញុំគិតថា ប្រទេសសិរីលង្កា អាចនឹងមានយោបល់ដូចគ្នា នឹងប្រទេសកម្ពុជា ចំពោះបញ្ហានោះ . . . . ។

-ថា "ខ្ញុំសូមបញ្ជាក់ថា ព្រះពុទ្ធសាសនា ជាឧសថមួយដ៏ប្រសើរ សម្រាប់តែនូវបញ្ហាសង្គម គតិនិយម នឹងនយោបាយ ឲ្យកាន់តែចំរើនឡើង បញ្ហាដែលធ្លាក់ចរិយាមនុស្សទាំងឡាយ ឲ្យត្រូតជាប់ហេតុមកដល់សម័យបច្ចុប្បន្ន" ។

លំដាប់តមក, លោកសម-ញាណ អធិបតីពុទ្ធិកសមាគមកម្ពុជរដ្ឋ អនុប្រធាន ក្រុមប្រឹក្សាព្រះរាជាណាចក្រប្រទេសកម្ពុជា បានថ្លែងសុន្ទរកថាមួយដែរ ។

រួច, សម្តេចព្រមទាំងព្រះរាជបរិវារ ទ្រង់ស្តេចយាងទៅគោរពព្រះអដ្ឋិព្រះអរហន្តមោគ្គលិបុត្តតិស្សត្ថេរ ។ លុះដល់ម៉ោង ២១ សម្តេចទ្រង់យាងវិលត្រឡប់មកកាន់ទីក្រុងកុលម្បូវិញ ។

ថ្ងៃទី ១៥ កុម្ភៈ

សម្តេចទ្រង់បានស្តេចយាងទៅធ្វើព្រះរាជប្រាស្រ័យ ដោយមេត្រីភាព ចំពោះលោក ស៊ែរ-ហ្សូន-កូតឺឡាវ៉ា អតីតរដ្ឋមន្ត្រីទីមួយ នៃប្រទេសសិរីលង្កាព្រមទាំងលោកសាន-យុន រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយប្រទេសកម្ពុជា នឹងលោកសឺន-សាន ។

លំដាប់តមក ទ្រង់បានស្តេចយាងទៅកាន់គេហដ្ឋាន នៃលោកបណ្ឌូរនអ៊ីកេ រដ្ឋមន្ត្រីទីមួយសម័យបច្ចុប្បន្ន ។

ពេលរសៀល សម្តេចទ្រង់យាងទៅធ្វើព្រះរាជទស្សនាការ នៅ

មហាវិហារទុបទុត្តរមាយាទនិសាលារៀន នៅទីនោះ ហើយទ្រង់បានព្រះរាជទានព្រះអំណោយ ១០០០ រូបិយ ចំពោះវត្តនេះ និង ៣០០ រូបិយ ចំពោះភិក្ខុខ្មែរមួយរូប ដែលជាសមណនិស្សិតនៅសាលានេះ ។

លំដាប់តមក, មានពិធីរៀបចំទទួលសម្តេចដ៏ឧឡារិក នៅសណ្ឋាគារក្រុងកុលម្បូ, ដោយក្រុមប្រឹក្សាក្រុង ជាអ្នកចាត់ចែង ។ ក្នុងពេលនោះ សម្តេចទ្រង់បានធ្វើសន្និសីទពត៌មាន បញ្ជាក់អំពីការគមនាគម ជាច្រើន រវាងប្រជារាស្ត្រទាំងពីរ ហើយទ្រង់ក៏បានសំដែងសេចក្តីអរគុណចំពោះប្រជារាស្ត្រ នៃក្រុងកុលម្បូ ដែលបានរៀបចំទទួលទ្រង់និងគណៈប្រតិភូខ្មែរ ដ៏ឧឡារិក ។

សម្តេចទ្រង់បានប្រកាសថា: អាកប្បកិរិយានៃសហភាពសូវៀត និងប្រទេសចិនប្រជាមានិត ទៅកាន់ប្រទេសកម្ពុជា គឺត្រូវ នៅជាប្រកបដោយមេត្រីភាព, ព្រោះដែលប្រទេសកម្ពុជា បានកាន់នយោបាយអព្យាក្រឹត ។ ចំពោះជំនួយខាងសេដ្ឋកិច្ច និងបច្ចេកទេស, ទ្រង់បានបញ្ជាក់ថា មានប្រទេសជាតិប្រកបដោយមេត្រីភាព ដូចជាប្រទេស-បារាំង, សហរដ្ឋអាមេរិក, ប្រទេសចិនប្រជាមានិត, សហភាពសូ-វៀត, ក៏ជួយប្រទេសកម្ពុជា ខាងផ្នែកកសិកម្ម, ការអប់រំ និងសុខភាព ។

ទ្រង់មានបន្ថែមថា, "ក្រោយដែលកងទ័ពបារាំង ចេញពីប្រទេសកម្ពុជាពី គ.ស. ១៩៥៣, ប្រទេសទាំងពីរ ក៏បានប្រាស្រ័យគ្នាទាក់ទង ដោយមេត្រី, ហើយប្រទេសបារាំងបានជួយប្រទេសកម្ពុជា ឲ្យកំពង់

នាក់មួយ ដែលទីឯបង្ហើយក្នុងឆ្នាំមុខ" ។ ទ្រង់បានពោលតទៅទៀតថា:

"សហរដ្ឋអាមេរិក បានជួយខាងគ្រឿងសស្ត្រាវុធ, ប្រទេសចិនប្រជាមានិត, ខាងពេទ្យសហ្គហកម្ម, សហភាពសូវៀតខាងការស្ថាបនានូវមន្ទីរពេទ្យបាលពេត នៅរាជធានីភ្នំពេញ ។

ក្នុងពេលនោះ, ពិតមែនតែមានភ្លៀងបង្អុរមកខ្លាំង, ក៏ប្រជា-រាស្ត្រនៅទីក្រុង ទាំងបុរសទាំងស្ត្រី ស៊ូទ្រាំឈរស្តាប់ព្រះសង្កថាសម្តេចតាល់តែចប់សព្វគ្រប់ ។

ថ្ងៃសៅរ៍ ទី ១៦ កុម្ភៈ

ម៉ោង ៧ និង ៣០ នាទី, សម្តេចទ្រង់យាងចេញពីទីក្រុងកុលម្បូទៅកាន់ទីក្រុងកន្ឌី ។ នៅតាមរយៈផ្លូវនៃព្រះរាជដំណើរ, ទ្រង់បានស្តេចយាងទៅធ្វើព្រះរាជទស្សនាការ នៅមហាវិទ្យាល័យកុលម្បូ ព្រមទាំងព្រះរាជបរិពារ ។

លុះសម្តេចយាងទៅដល់ទីក្រុងកន្ឌី, ទ្រង់បានសោយព្រះស្ងោយនៅមហាសណ្ឋាគារ "គីងប៉ាវីយ៉ុង" ។ គេបានរៀបចំទទួលសម្តេចជាឱឡារិក ដោយមានក្បួនដង្ហែដ៏វែងពួករបាំ, ព្រះសង្ឃជាច្រើនមកហែទ្រង់ទៅកាន់មហាវិហារចង្កូមកែវ ។ ព្រះចង្កូមកែវនេះ បានដំកល់នៅក្នុងព្រះកោដ្ឋ ដែលរចនាដោយសុវណ្ណដ៏វិចិត្រ លោកចៅអធិការក៏បានថ្វាយនូវចង្កូមកែវព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធមកសម្តេច ដោយព្រះទ័យសោមនស្ស ជាយ៉ាងក្រៃលែង ។ សម្តេចទ្រង់បានធ្វើព្រះអំណោយនូវព្រះពុទ្ធរូបធ្វើពី

មាស ២ អង្គ, ពោធិព្រឹក្សមាស ១ ដើម, ប្រាក់ ១ ដើម, ចិញ្ចៀនមួយវង់ និងប្រាក់ ១០០០ រូបិយ ។

លុះដល់ម៉ោង ១៥ និង ៣០ នាទី, មានពិធីទទួលសម្ដេច ឯសាលាក្រុងកន្ទី ជាយ៉ាងឧឡារិក ។ ក្នុងពេលនោះ, សម្ដេចទ្រង់បានថ្វាយនូវព្រះសង្ខ័ជាមួយ ជាកាសាអង់គ្លេសព្រះទានពរស័ក្ដិសាធុការទៅលោកចៅហ្វាយក្រុង ហើយទ្រង់បានបញ្ជាក់អំពីព្រះរាជតំណើរព្រះបាទសម្ដេចព្រះស៊ីសុវត្ថិ មកកាន់ទីក្រុងនេះ ពីអតីតកាល ព្រមទាំងសរសើរថា ទីក្រុងនេះបិតនៅជាមជ្ឈដ្ឋានដ៏គ្រប់គ្រង សម្រាប់ផ្សាយនូវពន្លឺប្រាជ្ញា ទៅគ្រប់ទិសានុទិស ឲ្យបានក្សេមក្សាន្តរុងរឿង ។

លំដាប់តមក, សម្ដេចទ្រង់យាងទៅធ្វើព្រះរាជទស្សនាការនៅតំបន់ប៉ោលមហាវិហារ និងប៊ុសិល្ហវមហាវិហារ ដែលមានពិធីរៀបចំទទួលព្រះអង្គជាយ៉ាងសំប៊ើមអស្ចារ្យ តាមរបៀបពិធីសាបុកណ នៃប្រទេសស៊ីលង្កា ។ លុះដល់ប៊ុសិល្ហវៈមហាវិហារ ពួកមហាជនទាំងប្រុសទាំងស្រីកំនាំគ្នាសុះទាំងអស់គ្នា រាប់ម៉ឺននាក់ ដើម្បីចង់ឃើញសម្ដេច ។ តែដោយក្រុមនគរបាលឃាំងរារាំង មិនឲ្យចូលមកបាន, ក៏អាក់ខានលែងបានចូលទៅជិតព្រះអង្គ ។

ថ្ងៃអាទិត្យទី ១ ពិកុម្ភៈ

ពេលព្រឹក, សម្ដេចព្រះឧបយុវរាជ ទ្រង់ស្ដេចយាងទៅដាំព្រឹក្សជាតិមួយដើម នៅសណ្ឋាគារ "គីងប៉ារីយ៉ុន" រួចទ្រង់បានធ្វើព្រះរាជ.

ទស្សនាការ ចំពោះមហាវិហារប៊ីកខ្ទីន មានអស៊ុវិហារជាដើម ដែលពីអតីតកាលមានព្រះត្រៃបិដក, ធ្លាប់តែផ្សាយមាត់ទទេ, ឥឡូវនេះ ទើបនឹងមានគម្ពីរសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរជាដម្បូង ។ ក្នុងពេលនោះ, សម្តេចទ្រង់ស្តេចយាងទតពិព័រណ៍សមាគមសិល្បៈ និងពិពិធភណ្ឌស្ថានទីក្រុងកន្ឌី ។

ពេលរសៀល ដល់ទ្រង់ស្តេចយាងវិលត្រឡប់ មកកាន់ទីក្រុងកុលម្បូវិញ, ទ្រង់បានដាំព្រឹក្សជាតិមួយដើមទៀត នៅឧទ្យានបេរ៉ាទេនិយ: ។

ម៉ោង ១៩ លោករដ្ឋមន្ត្រីទី១ ប្រទេសសិរីលង្កា បានរៀបចំទទួលជាឧឡារិក ចំពោះសម្តេច និងព្រះរាជបរិពារ ។

ថ្ងៃចន្ទ ១៨ កុម្ភៈ

សម្តេចទ្រង់ស្តេចសម្រាកព្រះកាយពល ព្រមទាំងព្រះរាជបរិពារទ្រង់ស្តេចយាងចេញពីទីក្រុងកុលម្បូ ដោយព្រះទីនាំងអាកាសយានពិសេស នៅថ្ងៃអង្គារទី ១៩ កុម្ភៈ ឆ្ពោះមកកាន់រាជធានីភ្នំពេញ ។

សម្តេចទ្រង់យាងមកដល់ស្ថានីយ៍អាកាសយាន ពោធិចិនតុង នៅថ្ងៃពុធទី២០ កុម្ភៈ ១៩៥៧ ម៉ោង ១៨ និង១៥ នាទី ។

សន្និសីទនៃបណ្ឌិតវិស្សាទអេក្លាត

ធ្វើនៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យព្រះសុរាម្រិត ក្រុងភ្នំពេញ

លោក ង៉យ-ប៊ុក រៀបរៀង

(តចប់)

---

៥. ការទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកនៃការសិក្សាខាងព្រះពុទ្ធ-សាសនានិងការសិក្សាឯទៀត ៗ ក្នុងការអប់រំ ខាងព្រះពុទ្ធ-សាសនា ។

<u>ការទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមក</u> ខាងការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា និងការសិក្សាឯទៀត ដែលមិនមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនា គឺវិជ្ជារៀន ជាវិធីសំខាន់នៃការរៀន និងការបង្រៀន ខាងការសិក្សាអំពីព្រះពុទ្ធសាសនា សមគួរយកមកពិចារណា ជាពិសេសនៅទីនេះផង ។ ដូចបានថ្លែងពីមុនមកហើយ មុខវិជ្ជាទាំងអស់ ឬផ្នែកនៃការចេះដឹង ដែលចាត់ទុកជាមានប្រយោជន៍ ដើម្បីសិក្សាធម៌ និងសង្គមមនុស្សជាតិនិងគេ ដែលមាននៅជុំវិញ បង្កើតឲ្យមានសម្មតិដ្ឋានដ៏ត្រឹមត្រូវ សម្រាប់ការសង្កេតពិនិត្យខាងព្រះពុទ្ធ-សាសនា ។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ បញ្ហានេះកើតឡើងជាញឹកញយថា វិធីសិក្សាមិនមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនា អាចទាក់ទងជាមួយនឹងការសិក្សា ខាងព្រះពុទ្ធសាសនាយ៉ាងណាទៅ គឺថារបៀបនៃការសិក្សា មិនមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនានោះ អាចបំពេញសេចក្តីត្រូវការដល់

ការសិក្សាខាងផ្លូវសាសនាយ៉ាងណា នឹងរឿងពីរនៃការសិក្សាមិនមែនជា ព្រះពុទ្ធសាសនានោះ អាចជួយបន្ថែមចំណេះវិជ្ជា ឲ្យបានយល់ខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាយ៉ាងណា ក្នុងអតីតកាល គោលបំណងជាមូលដ្ឋាននឹងគំនិតរួមនៃការសិក្សា ខាងផ្លូវសាសនាបានបង្កការប្រើការសិក្សាផ្សេងៗ នឹងការប៉ុនប្រសប់ ឬវិជ្ជាបច្ចេកទេស សម្រាប់បណ្តុះបណ្តាលការសិក្សាខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនា ដែលមាននៅក្នុងប្រភេទនៃវិជ្ជាសមោធាន របស់ធម៌នឹងការសំដែងសូត្រ នៃធម៌ ៗ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ក្នុងសម័យបច្ចុ-ប្បន្ននេះ ភាពសាំញ៉ាំ ការដាក់ឲ្យមានភាពជាទីក្រុង នឹងការឲ្យកាន់តែជាគ្រហស្ថ ដែលមានចំនួនកាន់តែច្រើនឡើង ក្នុងជីវភាពទំនើបនៅលើផែនដីទូទៅនោះ ត្រូវការចំណេះវិជ្ជាពិតប្រាកដជាមូលដ្ឋាន សម្រាប់អំពីជីឈ្មាសវៃ ហើយព្រមទាំងមុខវិជ្ជា មិនមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនា ក៏ត្រូវដាក់បញ្ចូលទៅក្នុងវិជ្ជាបង្រៀន ខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាផង ៗ មុខវិជ្ជាបែបនេះ កើតមានឡើងដោយអនុវត្តទៅ លើជីវភាពទំនើបច្រើនជាងការសិក្សាធម៌ ហើយរឿងវែងតែមានការទាក់ទង ដោយត្រឹមត្រូវជាមួយនឹងគោលបំណង ជាមូលដ្ឋានខាងការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា មុខវិជ្ជាទាំងនេះអាចសន្មតបានថាជា ស្ថានភាព មិនសមគួរយកមកបង្រៀន ខាងការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា ៗ ដូច្នេះ អ្នកដឹកនាំព្រះសង្ឃខ្លះនៅទ្វីបអាស៊ី ភាគអគ្នេយ៍បានបញ្ចេញសំឡេងរិះទៀន ដល់ការសិក្សាខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាបែបទំនើប ហើយបានដាស់តឿនថា មិនគួរសិក្សាទេ គ្រាន់តែគួរពិនិត្យសង្កេតមើលប៉ុណ្ណោះ ពួកនេះមានសេចក្តីបារម្ភ ខ្លាចក្រែងការសិក្សាខាងផ្លូវព្រះ

ពុទ្ធសាសនា ទប់ការសិក្សាពុំមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនាមិនឈ្នះ ហើយធម៌ត្រូវបដិសេធចោលឬត្រូវរំលំបាត់បង់ទៅ ដោយហេតុដូច្នេះ ព្រះសង្ឃក៏អាចទៅជាកាន់គេចគ្រហស្ថវិញ ហើយនាំឲ្យមានការសាបសូន្យទៅបន្តិចម្តង ៗ ការយល់ឃើញបែបនេះហៅថា "ប្រពៃណីនិយមលើសលុបហួសប្រមាណ" គួរឲ្យប្រុងប្រយ័ត្នយ៉ាងខ្លាំង ជាពិសេសដោយការរកហេតុផល ឲ្យបានឃើញជាក់ច្បាស់ ។ ការយល់ឃើញខុសពីបែបនេះ ដែលហៅថា "និយមសម័យថ្មីហួសពេក" នោះពុំបានពិនិត្យឲ្យច្បាស់លាស់ ដោយគ្រាន់តែទទួលថា ការអប់រំខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាត្រូវតែធ្វើ ឲ្យទំនើបឲ្យខាងតែបានដើម្បីឲ្យនៅមានជីវិតបិតនៅ ក្នុងពិភពលោកក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះបាន ។ ដូច្នេះ ករណីនេះអាចបណ្តុះបណ្តាលការខ្វែងយោបល់ នៃពួកអ្នកនិយមការអប់រំ ដែលគិតថា ពុំមែនជាក្បួនចាំបាច់នៃទស្សនវិជ្ជា ខាងការអប់រំដ៏សមគួរ សម្រាប់វិជ្ជាស្ថាននៃព្រះពុទ្ធសាសនាឡើយ ។

ប្រសិនបើសព្វថ្ងៃនេះ បានពិនិត្យពិចារណា ឲ្យត្រឹមត្រូវនូវស្ថាន-ការណ៍ នៃពុទ្ធិកសិក្សាគង់នឹងបានឃើញថា ការដោះស្រាយនៃស្ថានការណ៍នោះ មិនមែនពឹងផ្អែកទៅលើក្រុម "អ្នកប្រកាន់ប្រពៃណី ហួសប្រ-មាណ" ឬទៅលើក្រុម "អ្នកប្រកាន់តាមសម័យថ្មី ហួសប្រមាណ" ទេ ប៉ុន្តែ ត្រូវស្វែងរកការចេះដឹងដ៏ជ្រៅជ្រះ នូវគោលបំណងដើម មុខវិជ្ជា ហើយនឹងនូវវិធីនៃពុទ្ធិកសិក្សា ។

បើគាត់ទាំងអស់ ដែលជាប់ទាក់ទងយល់ថា គោលបំណងដើមនៃ

ការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា ការសិក្សាធម៌របស់ព្រះសង្ឃ និងរបស់សង្គម ត្រូវការសេចក្តីពេញចិត្ត ក្នុងការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនាផ្សេង ៗ គ្នា ដើម្បីបំពេញការកិច្ចរបស់ខ្លួន គប្បីចូលចិត្តថា ការសិក្សាឲ្យបានយល់នូវមុខវិជ្ជាផ្សេងៗនោះ ត្រូវអាស្រ័យលើវិធីសិក្សា ដែលបានលទ្ធផលល្អនិងសេចក្តីស្រួលក្នុងការសិក្សា ហើយត្រូវយល់ថា របៀបសិក្សាតាមប្រពៃណីនិយម និងការនិយមបែបសិក្សាតាមសម័យថ្មី គ្រាន់តែជាសម័យទាក់ទងគ្នា ក្នុងសេចក្តីចំរើននៃការសិក្សា ខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនាប៉ុណ្ណោះ បើដូច្នោះរឿងទាំងអស់នេះ ត្រូវតែដោះស្រាយឲ្យស្រួលបួល ដោយការបញ្ចូលវិជ្ជាសិក្សាមិនមែនជាព្រះពុទ្ធសាសនា ចូលក្នុងវិជ្ជាសិក្សា ខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធ-សាសនា ក្នុងបទរៀនសម្រាប់ពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ ឬដាក់វិជ្ជាខាងព្រះពុទ្ធ-សាសនាដែលជ្រើសរើសត្រឹមត្រូវ ហើយឲ្យជាបទរៀនក្នុងវិទ្យាល័យដែលមិនមែនជាពុទ្ធិកៈ ។

វិជ្ជាខាងផ្លូវលោកនិងខាងផ្លូវសាសនា ដែលគេទទួលស្គាល់ថាជាប់ទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមកនោះគឺ វិជ្ជាខាងភាសា ខាងប្រវត្តិសាស្ត្រ ខាងសង្គមសាស្ត្រ អាទិទេពសាស្ត្រ ខាងសាសនា ខាងទស្សនវិជ្ជា ខាងសិល្បសាស្ត្រ វិទ្យាសាស្ត្រ ខាងរូបនិយម វិជ្ជាខាងសារមន្ទីរនិងខាងបណ្ណាល័យ ។ ការបញ្ចូលមុខវិជ្ជាទាំងអស់នេះ ទៅក្នុងពុទ្ធិកសិក្សាក្នុងពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ អាចនឹងជ្រើសរើសតាមផ្នែកវិជ្ជាភាសាសាស្ត្រ ដូចតទៅនេះ ទី ១ ការពិចារណាពីបញ្ហាភាសានៃពុទ្ធិកសិក្សា ។ ទី ២ ការចេះដឹង ខាងបណ្ណាល័យ ស្ដីពីវិជ្ជាភាសា ។ ទី ៣ ការយល់ន័យនិងទំហំ

របស់វិជ្ជាភាសា ។ ទី ៤ ការចេះដឹង ខាងវិធីនៃវិជ្ជាភាសា ។ ទី ៥ ការប្រើប្រាស់វិជ្ជាភាសា ដើម្បីរៀនបំណេះវិជ្ជា ខាងផ្លូវសាសនា ដូចជាប្រើវិជ្ជាភាសា ដើម្បីពន្យល់និងបកប្រែគម្ពីរសាស្ត្រ ខាងពុទ្ធសាសនា ដូចជាប្រើវិជ្ជា ខាងបាលីភាសា ដើម្បីជំនួយការតាក់តែង រវាងពុទ្ធិកវិជ្ជា និងអពុទ្ធិកវិជ្ជា ។ ប្រសិនបើ ការតាក់តែងនៃពុទ្ធិកសិក្សា និងអពុទ្ធិកសិក្សា ធ្វើឡើងបាន កម្មវិធីនៃការសិក្សានៅពុទ្ធិកវិទ្យាល័យ និងពុទ្ធិកមហាវិទ្យាល័យនឹងអាចត្រឡប់ទៅ ជាចង្កោមវិជ្ជាមួយ ដែលមានទស្សនវិជ្ជាជាត្រីមុខ ហើយបញ្ញាប្រពៃណីនិយម ប្រឆាំងនឹងសម័យនិយម មិនអាចនឹងរាំងរាការចំរើន នៃពុទ្ធិកសិក្សាក្នុងលោកបានឡើយ ។

៦_ សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការពិចារណាចំពោះពុទ្ធិកសិក្សា អាចសន្និដ្ឋានយ៉ាងខ្លីដូចតទៅនេះ: គោលបំណងធំគឺ ព្រះពុទ្ធ ព្រះធម៌ ព្រះសង្ឃ និងសង្គមមនុស្ស អាចឃើញ អាចថ្លែងបាន អាចយល់ និងអាចសម្រេចបាន សម្រាប់មនុស្សគ្រប់រូប មុខវិជ្ជាដ៏សំខាន់គឺធម៌និងការស្គាល់ នូវសង្គមមនុស្ស និងមជ្ឈដ្ឋានជុំវិញសង្គមមនុស្សនោះ ត្រូវតែឲ្យមានការតាក់តែង និងគោលបំណងខាងលើនោះ ។ របៀបសិក្សានិងរបៀបបង្រៀន ទោះបីតាមប្រពៃណីក៏ដោយ តាមសម័យក៏ដោយ ត្រូវតែតម្រូវតាមមុខវិជ្ជា ហើយនិងត្រូវតែបំពេញ តាមគោលបំណងឲ្យបានសម្រេច ។ ការតាក់តែងនៃវិជ្ជាទាំងអស់ នៅក្នុងបទរៀនខាងផ្លូវព្រះពុទ្ធសាសនា អាចធ្វើឲ្យចំរើនឡើង

បាន អាចធ្វើឲ្យយល់ ដោយជាក់ច្បាស់នូវវិជ្ជានោះ ទើងអាចនាំឲ្យសម្រេច

គោលបំណងទាំងអស់ បានដោយឆាប់ ។

ដូច្នេះ ពុទ្ធិកសិក្សាក្នុងសម័យបច្ចុប្បន្ននេះ អាចនឹងជួយរៀបចំបុគ្គល

គ្រប់រូប ព្រះសង្ឃនឹងសង្គមមនុស្ស ឲ្យបានប្រកបដោយជីវភាពល្អរស់

ទៅអនាគតកាល ។

សន្និសីទនេះ បានបញ្ចប់ទៅពេលម៉ោង ១៦,៤០ នាទី ។

លំដាប់តមក, សម្តេចសង្ឃនាយកគណៈមហានិកាយ បានថ្លែង

នូវសន្ថរជាមួយ ពណ៌នាថា:

"ការសិក្សាក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនានេះ, ភិក្ខុសង្ឃ បានទទួលនូវទៅ

ទេសនាគ្រប់ផ្នែកអាកម នៃព្រះរាជអាណាចក្រទាំងមូល, តែដែលគួរឲ្យ

សរសើរលោកវិស្សាទនេះ ព្រោះលោកពិតជាអ្នកពហុគុណ ដែលមានកិត្តិ-

នាមល្បីល្បាញ ក្នុងសកលលោក ហើយជាអ្នកប៉ិនប្រសប់ ខាងពន្យល់

បំភ្លឺការសិក្សា ក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ដោយបញ្ជាក់គ្រឿងប្រយោជន៍ នៃការ

សិក្សានេះ ទៅអនាគតនឹងមធ្យោបាយផ្សេង ។ ដែលធ្វើឲ្យការសិក្សា

ចម្រើនតាមលំដាប់ ព្រមទាំងការសិក្សាព្រះពុទ្ធសាសនា នៅនានាប្រទេស

ផ្សេងទៀត ដោយសេចក្តីពិស្តារ ។

ជីវប្រវត្តិ

បណ្ឌិត វិស្សាទ អេ.ក្ឆាត ១០០៦ ២-ធ្នូមេ

ស្ទូឈិក្លាយ៉ា.ម៉ាជិ

សេតាក្ប៉ា.គុ

ឆ្ក្យប៉ុន

លោកកើតនៅ ភីនតូវ៉ៃ ប្រទេសកាណាដា បេ.សេ.នៅថ្ងៃទី ២៩ ខែឧសភាឆ្នាំ ១៩១៤ ជាតិអាមេរិកាំង ធ្វើអាពាហ៍ពិពាហ៍មង្គល ក្នុងឆ្នាំ-១៩៥២ មានបុត្រ ២ បានបរិញ្ញាបត្រខាងអក្សរសាស្ត្រ B.A. អំពីមហា-វិទ្យាល័យ ពីស៊ីទីគូខ [illegible] វិទ្យាស្ថានម៉ៀនតេល នៃមហាវិទ្យា-ល័យហាវ៉ៃក្នុងឆ្នាំ ១៩៣៧-១៩៣៩ បានបរិញ្ញាបត្រមហាបណ្ឌិតM.A. ក្នុងឆ្នាំ ១៩៤០ ជាបុគ្គលិកនៃមូលនិធិ រ៉ុកហ្វេល្លើរ មហាវិទ្យាល័យ ពេនស៊ីលវ៉ានៀ ក្នុងឆ្នាំ ១៩៤៦-១៩៤៧ បានទទួលបរិញ្ញាបត្រមហា-បណ្ឌិតខាងទស្សនវិជ្ជា Ph.d. ពីវិទ្យាល័យ ថៃរ៉ែន ក្នុងឆ្នាំ ១៩៥១ ជាសាស្ត្រាចារ្យ បង្រៀនខាងវិទ្យាសាស្ត្រនយោបាយ នៅមហាវិទ្យាល័យហាវ៉ៃ ឆ្នាំ ១៩៣៦-១៩៣៧ ជាអ្នកសំដែងអំពីការសិក្សាភាសាជប៉ុន A.S.T.P. នៅមហាវិទ្យាល័យ ពេនស៊ីលវ៉ានៀ ឆ្នាំ១៩៤៤-១៩៤៦ ជាអ្នកសំដែងកិច្ចការ នៅក្នុងបូព៌ាប្រទេស នៅមហាវិទ្យាល័យ ហាវ្រនហាប-គិន ជាគ្រូបង្រៀនការសាកន្ទរជាតិជាន់ខ្ពស់ "ក្រុងវ៉ាស៊ីង.តុនដេ.សេ-" ក្រោយឆ្នាំ១៩៥២ ជាបាន់ហ្វានក្រុមផែនការណ៍មូលនិធិអាស៊ីសាន់ហ្វ្រាន់ស៊ីស្កូ ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៤-១៩៥៦ ជាទីប្រឹក្សាពិសេស ក្នុងឆ្នាំ-១៩៥៦ ។ ជាសាស្ត្រាចារ្យបង្រៀនផ្នែកការបរិយាយសេចក្ដី នៅមហា-វិទ្យាល័យឝូតានី មហាវិទ្យាល័យ រ៉ៃរ៉ុក និងមហាវិទ្យាល័យខាងស្ត្រី

ក្សត្ត ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៣-១៩៥៤ ជាអ្នកធ្វើដំណើរទៅសំដែងសុន្ទរកថានៅគ្រប់ប្រទេស ដែលខ្លួនទៅទស្សនា ក្នុងឆ្នាំ១៩៥៧ បានទទួលគ្រឿងឥស្សរិយយស ច្បូឈុ ពីពុទ្ធសាសនិក ជប៉ុន នៅហ្វីឡាដេលហ្វៀ. ឆ្នាំ១៩៤៦ គ្រឿងឥស្សរិយយសឈើឆកន.ឈុ នៅឡូសអែនជែលេស ឆ្នាំ១៩៥០ គ្រឿងឥស្សរិយយស ថេរវាទ ពីពុទ្ធសាសនិកថៃ នៅក្រុងបាងកកឆ្នាំ១៩៥៦ ។ គ្រឿងឥស្សរិយយស ថេរវាទ ពុទ្ធសាសនិកភូមា នៅក្រុង រង្គូនឆ្នាំ១៩៥៦ USMC ឆ្នាំ១៩៤១-១៩៤៥ ជាវរសេនីយទោ “សមាជិក”ជាសមាជិកសមាគតអាមេរិកាំងខាងបូព៌ាជាសមាជិកការសិក្សាទ្វីបអាស៊ី ជាសមាជិកសមាគម· សៀម ជាសមាជិកសមាគម ជប៉ុន សម្រាប់ការសិក្សា ឥណ្ឌៀ និងព្រះពុទ្ធសាសនា “វិជ្ជាដែលបានសិក្សា” ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃបរមត្ថ វិជ្ជាខាងព្រះពុទ្ធសាសនា ប្រវត្តិសាស្ត្រនៃគំនិតខាងនយោបាយអាស៊ី ប្រវត្តិសាស្ត្រពុទ្ធសាសនាមជ្ឈិមកៈ “រឿងដែលបានសរសេរ” ឥទ្ធិពលព្រះពុទ្ធសាសនា លើគំនិតខាងនយោបាយនិងស្ថាប័ន ឥណ្ឌៀ និង ជប៉ុន ឧត្តមគតិ ខាងផ្លូវនយោបាយនៃព្រះពុទ្ធ·សាសនា:ជីវប្រវត្តិនិងសេចក្តីសង្ខេប ឧត្តមគតិ ខាងផ្លូវនយោបាយនៃព្រះពុទ្ធសាសនាការសិក្សា អំពីព្រះពុទ្ធសាសនាក្នុងសង្គម ។

ព្រះមហា ប៉ាង-ខាត់ រៀបរៀង

អគ្រាណីក (អគ្រ + អណីក) នបុំ. រណសីរ, សមរភូមិ ។ *អគ្រាណិក្យ* នបុំ. ទ័ពស្រួច ។ *អគ្រេទិធិឞូ* ស្ត្រី. ប្អូនស្រីដែលការមុនបងស្រី ។ *អគ្រេទិធិឞុ* បុំ. ឪពុកដែលរៀបចំការកូនស្រីប្អូនមុនកូនស្រីបង ។

អគ្រេ-ភូ គុ. ដែលកើតមុន, ដែលមានមុនគេ ។

អគ្រស្ត (អ + គ្រស្ត) គុ. ដែលមិនទាន់លេប ។

អគ្រាមីណ គុ. ដែលមិនមែនជាក្រាមជន ដែលមានថោរីភាព, ដែលភក់ទាក់ ។

អគ្រាម្យត្វ នបុំ. ភាពមិនមែនជាក្រាមជន, ថោរីភាព ។

អគ្រាហ្យ គុ. ដែលបុគ្គលកាន់យកមិនបាន, ដែលបុគ្គលមិនគប្បីស្គាល់ ។

អគ្រិម គុ. ជាឯក, ដែលនៅមុនគេ ។

អគ្រ្យ គុ. ជាមេ, ប្រសើរ, ចាស់; ពិសេស ។ *—តបស* បុំ. នាមតាបស ។

អឃ៍ ក្រិ. ប្រព្រឹត្តទៅខាងខុស ។

អឃ គុ. លាមក, ដែលមិនបរិសុទ្ធ, ថោកទាបជាងវណ្ណៈខ្លួន; ។នបុំ. សេចក្តីមិនបរិសុទ្ធ, សភាពមិនបរិសុទ្ធ, ទោស, ទុក្ខ ។ *—ក្ឫត* គុ. ដែលធ្វើឲ្យលាមក, អ្នកធ្វើឲ្យលាមក ។ *—ឃ្ន ឬ - នាគក* គុ. អ្នកបំបាត់នូវទោសឬសេចក្តីទុក្ខ ។ *—ឃ្នស ឬ នាគស* បុំ. នាមព្រះវិស្ណុ ។ *—មឝណ* គុ. "លាងបាប" ឈ្មោះបទសូត្រក្នុងគម្ពីរវេទ (ពួកព្រាហ្មណ៍ប្រើសូត្ររាល់ថ្ងៃ) ។ *—វិឃាតកត្ឫ* ក.ន. អ្នកធ្វើនូវកិរិយាកំចាត់បង់នូវបាប ។ *—វិនាឝិន*

សេចក្ដីជូនដំណឹង

អំពីទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយា ផ្សាយចេញអំពីពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ

ទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយា ឆ្នាំ ១៩៥៧ ដែលអស់លោក-អ្នក បានចុះឈ្មោះជាវមកនោះនឹងចប់ត្រឹមខ្សែលេខ ១២ ខាងមុខនេះហើយ ។ យើងសូមថ្លែងអំណរគុណយ៉ាងក្រៃលែង ចំពោះអស់លោក អ្នកដែលបានចុះឈ្មោះជាវទាំងនោះ ហើយយើងសង្ឃឹមថា អស់លោក-អ្នកនឹងចុះឈ្មោះជាវទស្សនាវដ្ដី ដែលយើងកំពុងរៀបរៀង នឹងប្រមូលផ្សំរឿងរ៉ាវនឹងបោះពុម្ព ក្នុងឆ្នាំ ១៩៥៨ តទៅទៀត ។ កិច្ចដែលអស់លោក-អ្នកបានចុះឈ្មោះជាវច្រើនឡើង ៗ នេះ ឈ្មោះថា បានជួយបំពេញករណីយកិច្ចចំពោះប្រទេសជាតិ ផ្នែកខាងសាសនានឹងអក្សរសាស្ត្រ ។

តាមការណ៍ពិត ទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយានេះ ជាទស្សនាវដ្ដីផ្លូវការ ផ្សាយចេញនូវរឿងរ៉ាវផ្នែកសាសនា នឹងអក្សរសាស្ត្រ ទុកដូចជាប្រទីបសម្រាប់បំភ្លឺប្រជាជនរួមជាតិ ឲ្យមានបញ្ញាចក្ខុ មើលឃើញច្បាស់នូវសេចក្ដីវិនាស នឹងសេចក្ដីចំរើន ក្នុងផ្លូវលោក នឹងផ្លូវធម៌ ព្រមទាំងពង្រីកអក្សរសាស្ត្រជាតិ ឲ្យរីកធំទូលាយតាមសម័យ ជាកុិយេ្យាកាព ។

រឿងរ៉ាវសម្រាប់ចុះ ក្នុងទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយា ឆ្នាំ ១៩៥៨ ដូចមានរាយមាតិកា តទៅនេះ ៖

ផ្នែកសាសនា

១. ជំណឿផ្សេង ៗ ខាងព្រះពុទ្ធសាសនា;

២. ធម្មទេសនា ដែលមានអត្ថសេចក្តី ៗ;

៣. សីលធម៌របស់ព្រះពុទ្ធសាសនា;

៤. ការជ្រើសរើសប្រែព្រះសូត្រ ដែលមានសេចក្តីគួរជឿ និងជាផ្លូវប្រតិបត្តិ ។

ផ្នែកអក្សរសាស្ត្រ

១. គោលចារឹកខាងផ្នែកអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ព្រមទាំងកាព្យឃ្លោងចាស់ ៗ ឬថ្មីៗ;

២. ឯកសារ (រឿងរ៉ាវសំខាន់ ៗ ដូចសិលាចារឹកជាដើម);

៣. រឿងសាមកុក នៅតែបោះពុម្ពតទៅទៀត គ្រាតែចប់;

៤. សុភាសិតផ្សេង ៗ របស់ជាតិយើង និងនានាជាតិ;

៥. រឿងព្រេងខ្មែរ ឬ រឿងព្រេងរបស់នានាជាតិ,

៦. រឿងទំនៀមទម្លាប់ខ្មែររបស់គណៈកម្មការទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរ។ល។

ហេតុនេះ អស់លោក-អ្នកដែលមានបំណងនឹងជាវ ទស្សនាវដ្ដី កម្ពុជសុរិយា ប្រចាំឆ្នាំ១៩៥៨ សូមប្រញាប់ផ្ញើនាមនិងទីលំនៅ ឲ្យទាន់កុងខែធ្នូ ឆ្នាំ ១៩៥៧ ទៅអគ្គលេខាធិការនៃពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យភ្នំពេញ (Monsieur le Secrétaire Général de l'Institut-Bouddhique Phnôm-Penh ព្រមទាំងដំឡៃជាវប្រចាំឆ្នាំចំនួន ២៣០រៀលផង ។

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ